

ปริทัศน์สาร

จุลสารของสถาบันปริดี พนมยงค์
Pridi Banomyong Institute Recorder
Vol. 1, No. 3, JULY-AUGUST-SEPTEMBER 1999

สถาบันปริดี พนมยงค์
PRIDI BANOMYONG INSTITUTE

“ผลของการที่ก่อสร้างไว้ดีแล้ว ย่อมไม่สูญหาย”

ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๓

กรกฎาคม-สิงหาคม-กันยายน ๒๕๔๒

คำประกาศการอภิวัฒน์สังคมไทย ยุคสู่ศตวรรษใหม่

สังคมทุกสังคมย่อมดำเนินการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่หยุดยั้ง ไม่มีสังคมใดหยุดนิ่งหรืออยู่คงที่ ทุกอย่างดำเนินการไปภายใต้กฎของความเป็นอนิจลักษณะตามหลักพระพุทธศาสนา แต่กระนั้นก็ตามนักอภิวัฒน์สังคมทั้งหลายก็พยายามอยู่เสมอที่จะนำพาและรักษาสังคมไปสู่สถานภาพที่ดีขึ้นและเป็นประโยชน์สุขแก่ประชาชนมากกว่าที่ระบบเดิมมีให้อยู่ ด้วยการตระหนักดีว่าหลายครั้งและหลายสังคมนักอภิวัฒน์ไม่สามารถสร้างสรรค์วิธีการที่เหมาะสมและรักษาพลังแห่งการอภิวัฒน์สังคมเอาไว้ได้อย่างมั่นคงได้ แต่อาจเผชิญกับการกระทำที่เป็นการถ่วงรั้งและถอยหลังเข้าคลองได้เสมอ

คณะราษฎรเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงการปกครองเพื่อความก้าวหน้าของสังคมไทยจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชที่มีพระมหากษัตริย์ทรงอยู่เหนือกฎหมายมาสู่ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงอยู่ภายใต้กฎหมาย และแม้ว่าคณะราษฎรจะสามารถสถาปนาระบอบประชาธิปไตยอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการอภิวัฒน์ในครั้งนั้นให้เกิดขึ้นและยังสามารถรักษาสถาบันกษัตริย์อันเป็นที่เคารพของประชาชนให้ดำรงอยู่ในสังคมไทยไว้ด้วยการใช้วิธีการและกลไกรัฐสภาของประชาชนตามรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่ก็ยังมีภารกิจหลายประการที่การอภิวัฒน์ยังต้องการการสืบสานและสร้างสรรค์การอภิวัฒน์ในครั้งใหม่สำหรับสังคมไทยในศตวรรษใหม่ที่ประเทศของเรากำลังสูญเสียคุณค่าที่ดีงามภายในสังคมของเราเองกับการขึ้นต่ออิทธิพลจากต่างประเทศมากขึ้นๆกว่าเมื่อพ.ศ. ๒๔๗๕ ดังที่เราควรย้อนกลับมาพิจารณาหลักหกประการที่คณะราษฎรประกาศเพื่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองในครั้งนั้นคือ

๑. จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชในทางการเมือง ในทางศาล ในทางเศรษฐกิจของประเทศไว้ให้มั่นคง
๒. จะต้องรักษาความปลอดภัยในประเทศให้การประทุษร้ายต่อกันลดลงให้มาก
๓. จะต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาง
๔. จะต้องให้ราษฎรมีสิทธิเสมอภาคกัน ไม่ใช่พวกเจ้ามีสิทธิยิ่งกว่าราษฎรเช่นที่เป็นอยู่

บทความ

- คำประกาศการอภิวัฒน์สังคมไทยยุคสู่ศตวรรษใหม่ ๑
- สุนทรพจน์ “รัฐ” ๕
- คำประกาศสันติภาพ (๑๖ สิงหาคม ๒๔๘๔) ๗
- แก่นความคิดปริดี ๑ (ตอน ๓) ๘
- บทเรียนเสรีไทยในยุค ไอเอ็ม เอฟ ๑๒
- ลำลึก ๒๔๗๕ ผู้ศตวรรษปริดี พนมยงค์ ๑๓
- การเสนอเรื่องราวของอาจารย์ปริดี ทัศนจากคนหนุ่มสาว ๑๕
- ความเหมือนที่แตกต่างกันแค่เพียงกาลเวลา ๑๔
- ป่วย...คือพุนดินที่โค่นต้นไม้ ๑๗
- บันทึกประชาธิปไตยไทย โดยสันติวิธี ๓๓

ปกิณกะ

- พิธีเปิดห้องสมุดของสถาบันปริดี พนมยงค์ ๑๙
- คอนเสิร์ต คาราวัน ๒๐
- จดหมายปลายาทายที่ สถาบันปริดี พนมยงค์ ๒๑

ศิลปะ/วัฒนธรรม

- ความเป็นมา เพลง “ศรีอยุธยา” ๒๓
- พระเจ้าช้างเผือก ช่างเผือกของหนังไทย ๒๔
- เขาวชิลปัทม์ ๒๖
- คือผู้อภิวัฒน์ ๒๔๗๕ สัจจยุโรป ๒๔
- รายงานการตัดสินใจศิลปะเด็กและเยาวชน ๓๑
- บทและโน้ตเพลง “คือผู้อภิวัฒน์” ๓๕

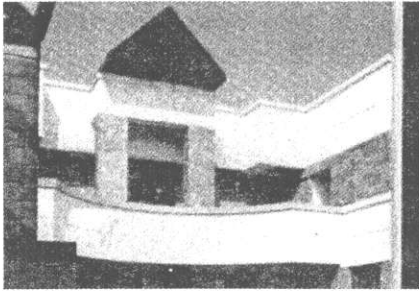
ประชาสัมพันธ์

- โครงการทุนวิจัย “รางวัลศาสตราจารย์ ดร.ปริดี พนมยงค์” ๑๐
- ปฏิทินกิจกรรมของสถาบันปริดี พนมยงค์ ๓๖
- กำหนดการงานสันติภาพไทย ประจำปี ๒๕๔๒ ๓๗
- รายงานสมาชิกราย ๔๒
- รายงานผู้บริหารจากสมทบทุน ๔๓
- แนะนำหนังสือ ๔๔

สรุป - เสวนา

- ลัจจะแห่งประวัติศาสตร์กับอุดมการณ์ประชาธิปไตย ๓๘
- อำนาจรัฐและประชาชนในการควบคุมสื่อสารมวลชน ๓๙
- การศึกษากับการพัฒนาสิทธิมนุษยชนไทยตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายสำคัญ ๔๑

สถาบันปริดี พนมยงค์

เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ นายปริดี พนมยงค์ มูลนิธิปริดี พนมยงค์ ได้จัดสร้างสถาบันปริดี พนมยงค์ ขึ้น ณ ซอยทองหล่อ ถนนสุขุมวิท กรุงเทพฯ บนเนื้อที่ ๓๗๑ ตารางวา ซึ่งมูลนิธิ ไซยวนาได้อุทิศให้เพื่อดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ ยังประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไป

สถาบันปริดี พนมยงค์ เป็นสถาบัน ทางวิชาการที่สนับสนุน ส่งเสริมให้มีการ สืบทอดแนวความคิด อุดมการณ์ สันติธรรม ของนายปริดี พนมยงค์ รัฐบาลอาวุโส โดยมุ่ง เน้นการศึกษาในทางวิชาการ ค้นคว้าและ วิเคราะห์ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาปรับใช้อย่าง ประสานสัมพันธ์กับสภาพปัญหาของสังคม ปัจจุบัน

สถาบันปริดี พนมยงค์ ยังเป็นเวที ทางศิลปวัฒนธรรม อันเป็นสมบัติของ มนุษยชาติทุกแขนง เพื่อเป็นสื่อให้ความดีและ สัจจะทางสังคม ได้แสดงออกสู่สาธารณะ อย่างงดงามมีสุนทรีย์ภาพ

กิจกรรมของสถาบัน

๑. ดำเนินกิจกรรมในรูปสถาบันของ องค์กรพัฒนาเอกชน

๒. สนับสนุนและทำการศึกษ วิจัย ความคิด หลักการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสังคม ทางด้านต่างๆ เช่นประวัติศาสตร์ กฎหมาย เศรษฐศาสตร์การเมือง พุทธศาสตร์ ฯลฯ ทั้งนี้โดยเชิดชูหลักการคุณธรรมนำการเมือง

๓. ช่วยเหลือและให้บริการทาง กฎหมายแก่ประชาชนตลอดจนเป็นศูนย์ ประสานของชมรม ต.ม.ธ.ก. สัมพันธ์

๔. ประสานและร่วมมือกับองค์กร พัฒนาเอกชนอื่นๆ ในเรื่องการจัด, สัมมนา, อบรม และกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์

๕. เป็นสถานที่จัดนิทรรศการ ปาฐกถา สัมมนา อภิปราย บริการห้องสมุด ตลอดจน กิจกรรมโสตทัศนศึกษา และการพิมพ์หนังสือ เผยแพร่ต่างๆ

๖. ให้การสนับสนุนส่งเสริม ตลอดจน จัดแสดงกิจกรรมทางด้านศิลป วัฒนธรรม ดนตรี การละคร และการพัฒนาคุณภาพชีวิต

รายนามคณะกรรมการมูลนิธิปริดี พนมยงค์

๑. ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์	ประธานกรรมการ	๑๖. นายสอาด พิมพ์สวัสดิ์	กรรมการ
๒. นายเลวตร เปี่ยมพงศ์สานต์	รองประธาน	๑๗. นางดุขฎิ บุญทัศน์กุล	กรรมการ
๓. ศ.เสนาห์ จามริก	รองประธาน	๑๘. นายกมล กมลตระกูล	กรรมการ
๔. นายศิริ สันตะบุตร	กรรมการ	๑๙. ดร.ชัยวัฒน์ สดอานันท์	กรรมการ
๕. ศ.ดร.วิเชียร วัฒนคุณ	กรรมการ	๒๐. นายพิภพ ธงไชย	กรรมการ
๖. นางสาวประนอม ไชยวินพิพัฒน์กรรมการ		๒๑. นายพิรุณ ชัตตวันชกุล	กรรมการ
๗. นายศุภปริดา พนมยงค์	กรรมการ	๒๒. นายสุวัฒน์ วรดิลก	กรรมการ
๘. นายจัญญ ปิยมบุตร	กรรมการ	๒๓. ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ	กรรมการ
๙. นายอำนาจ เอ็นสบาย	กรรมการ	๒๔. ดร.วิษณุ วรรณุญ	กรรมการ
๑๐. นายสัมพันธ์ พึ่งประดิษฐ์	กรรมการ	๒๕. นายวิเชียร กลิ่นสุคนธ์	กรรมการ
๑๑. นายสุภัทร สุคนธวัต	กรรมการ	๒๕. ประธาน ชมรม ต.ม.ธ.ก.สัมพันธ์	
๑๒. ศ.คุณวารี หนองวานนท์	กรรมการ	๒๗. อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	กรรมการ
๑๓. นายระวี ฤกษ์จำนง	กรรมการ	๒๘. นายกสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	กรรมการ
๑๔. นายทองมา หงส์ดลารมภ์	กรรมการ	๒๙. นางสุนี ประจวบเหมาะ	กรรมการและเหรัญญิก
๑๕. นายสุโข สุวรรณศิริ	กรรมการ	๓๐. ดร.พนม เขี่ยมประยูร	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการบริหารสถาบันปริดี พนมยงค์

ชุดที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๑-๒๕๔๔)

๑. ศ.ดร.วิเชียร วัฒนคุณ	ประธานกรรมการบริหาร
๒. ประธาน ชมรม ต.ม.ธ.ก.สัมพันธ์	รองประธานกรรมการบริหาร
๓. นายสุภัทร สุคนธวัต	รองประธานกรรมการบริหาร
๔. นายสุโข สุวรรณศิริ	รองประธานกรรมการบริหาร
๕. ดร.วิษณุ วรรณุญ	กรรมการผู้อำนวยการ
๖. ร.ต.จำนงค์ ธนะ	กรรมการรองผู้อำนวยการและกรรมการฝ่ายจัดการ
๗. ดร.โชคชัย สุทธาเวศ	กรรมการรองผู้อำนวยการและกรรมการฝ่ายวิชาการ
๘. นายสัมพันธ์ พึ่งประดิษฐ์	กรรมการฝ่ายบริการประชาชน
๙. นางดุขฎิ บุญทัศน์กุล	กรรมการฝ่ายศิลปวัฒนธรรมและประชาสัมพันธ์
๑๐. นางสาวจรัญย์ อัดดจรรยากุล	กรรมการฝ่ายการเงินและการบัญชี
๑๑. นายสันติสุข โสภณศิริ	กรรมการฝ่ายนิทรรศการและสิ่งพิมพ์
๑๒. ดร.จรัญวัฒน์ สันตะบุตร	กรรมการฝ่ายต่างประเทศ
๑๓. นายพิภพ ธงไชย	กรรมการบริหาร
๑๔. นายทองมา หงส์ดลารมภ์	กรรมการบริหาร
๑๕. นางวานี สายประดิษฐ์	กรรมการบริหาร
๑๖. นายระวี ฤกษ์จำนง	กรรมการบริหารและเลขานุการ

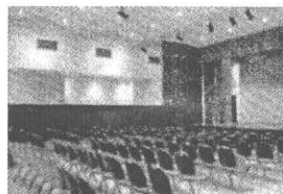
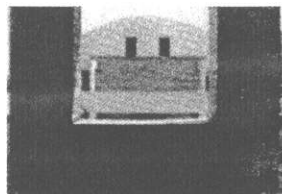
กรรมการที่ปรึกษา

นายทวีป วรดิลก	ดร.สุชาติ จุฑาสมิต
ศ.ดร.อิสระ นิตินันท์ประภาศ	นายสมคิด สืบตระกูล

เจ้าหน้าที่สถาบันปริดี พนมยงค์

๑. นายสินธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย	ผู้จัดการ และประสานงาน
๒. นางสาวนงคัลักษณ์ เหล่าวอ	เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ และช่วยประสานงาน
๓. นางกุล หลุมชมแข	เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการ
๔. นายสมชาย สันตะคุ	เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการ
๕. นางจุฬาลักษณ์ธำญา คณานุรักษ์	เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ

* สถาบันปริดี พนมยงค์ ยังมีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครเฉพาะแต่ละโครงการอีกจำนวนหนึ่ง

คำประกาศการอภิวัตน์สังคมไทย ยุคสู่ศตวรรษใหม่

ต่อจากหน้า ๑

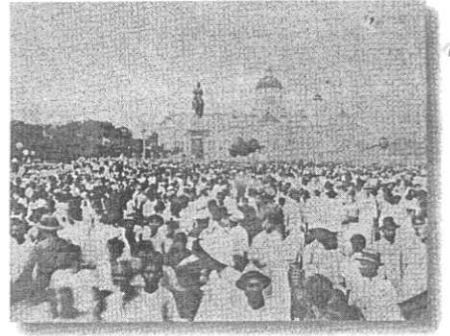
๕. จะต้องให้ราษฎรได้มีเสรีภาพ มี
ความเป็นอิสระ เมื่อเสรีภาพไม่ขัด
ต่อหลัก ๔ ประการดังกล่าว
๖. ต้องให้การศึกษาย่างเต็มที่แก่ราษฎร
ดังจะเห็นได้ว่าแม้เราจะเป็นเอกราชใน

ทางการเมือง ในทางศาล แล้วก็ตาม แต่เรากำลังประสบกับการสูญเสียเอกราชในทางเศรษฐกิจ รัฐบาลสูญเสียการนำเพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังยุคเศรษฐกิจฟองสบู่ให้กับกองทุนการเงินระหว่างประเทศที่เป็นเจ้าหนี้สำคัญ ในทางความปลอดภัยในประเทศ ประชาชนไทยยังคงมีการประทุรร้ายต่อกันอย่างมาก ในด้านความสุขสมบูรณ์ของราษฎร นั้นเพิ่งจะมีกฎหมายประกันสังคมแบบมีส่วนร่วมเกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๓ และยังจำกัดให้แก่ผู้คนในบริษัทเอกชนที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไป ระบบเช่นนี้ยังขาดความเป็นปึกแผ่นร่วมกันจากผู้คนทำงานในภาคราชการและรัฐวิสาหกิจ และมีความล่าช้าของรัฐบาลในการประกาศใช้การประกันการว่างงาน เพื่อรับกับการล้มละลายทางธุรกิจ ประกาศต่อมาแม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (พ.ศ. ๒๕๕๐) จะได้ให้การอภิวัตน์ในเรื่องหลักสิทธิ เสรีภาพ อิศรภาพ และการศึกษาของประชาชน แต่ดูเหมือนว่าสิ่งเหล่านี้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรหรือในทางนิตินัยเสียก่อนข้างมาก แต่ในทางพฤตินัยนั้นยังมีอุปสรรคให้ต้องรณรงค์กันอย่างใหญ่หลวงเพื่อให้ได้สิ่งเหล่านี้อย่างยิ่งยด

สังคมไทยในสมัยปัจจุบันจึงปรากฏภาระกิจหลายประการที่นักอภิวัตน์ยุคใหม่ จ้องสานต่อจากอุปการของนักอภิวัตน์ในอดีตและสร้างสรรค์การอภิวัตน์อื่นๆรวมกัน เป็นการอภิวัตน์ครั้งใหม่ กล่าวคือ แม้ว่าในทางประชาธิปไตยเชิงโครงสร้างและสถาบันจะมีความก้าวหน้ามากขึ้น ดังที่นักอภิวัตน์จำนวนหนึ่งได้ใช้กระบวนการประชาธิปไตยทำให้เกิดการเริ่มต้นการปฏิรูปการเมืองเมื่อไม่

กี่ปีมานี้จนได้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่มีรูปแบบและสาระแห่งความเป็นประชาธิปไตยมากกว่าที่รัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆเคยมีมา แต่ในทางปฏิบัติสังคมไทยยังคงเผชิญกับปัญหาการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญที่เป็นการเชิดชูอุดมการณ์และสาระแห่งระบอบประชาธิปไตยหลายประการ อาทิ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการพัฒนาพรรคการเมือง การพัฒนาจริยธรรมและคุณภาพของภavnักรการเมือง การสร้างมาตรฐานของศาลรัฐธรรมนูญ และการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดชะตากรรมของชุมชน ตัวอย่างเหล่านี้เป็นเรื่องที่ต้องค้นหาวิธีการอภิวัตน์อย่างถึงรากฐานต่อไป ในทางเศรษฐกิจและสังคมเรายังคงเผชิญกับปัญหาการกระจายรายได้และความเสมอภาคในทางสวัสดิการสังคม ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในวงการค้าต่างๆ ปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ปัญหาการละเมิดและไม่เคารพในสิทธิมนุษยชนต่างๆ อาทิ สิทธิชุมชน เผ่าพันธุ์และเชื้อชาติ สิทธิแรงงาน สิทธิสตรี สิทธิเด็ก สิทธิคนพิการ และสิทธิผู้ด้อยโอกาสอื่นๆ การพัฒนาก่อให้เกิดการทำลายธรรมชาติ การละทิ้งวิถีบริโภคอย่างพอดี การตกเป็นทาสระบบเกษตรกรรมแบบใหม่ การนำเข้าเทคโนโลยีจากประเทศอุตสาหกรรมมากกว่าการพัฒนาขึ้นเอง และการเกิดวิกฤตการณ์ของการทุจริตระหว่างความเป็นเมืองกับชนบทจากแผน “การพัฒนา” มากกว่า ๔ ทศวรรษ การเป็นอยู่ของชาวบ้านทั่วไปยังปรากฏถึงช่องว่างที่มากขึ้นระหว่างความรวยและความจน

แม้ว่านักปราชญ์ในบ้านเมืองจะได้ช่วยกันหักเหทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศแบบตามแนวทางที่มหาอำนาจตะวันตกและประเทศอุตสาหกรรมกำหนด มาสู่การพึ่งตนเองและเศรษฐกิจแบบพอเพียงก็ตาม สังคมไทยก็ยังปรับตัวอย่างเชื่องช้าเพื่อปลดปล่อยพันธนาการจากระบบทุนนิยมที่

มหาอำนาจตะวันตกและประเทศอุตสาหกรรมเป็นใหญ่ ดังปรากฏให้เห็นว่าการปรับตัวเพื่ออยู่อย่างเป็นตัวของตัวเองก็ได้รับการตอบสนองจากกลไกของรัฐอย่างล่าช้า เบี่ยงเบนแนวทางและไม่เข้าถึงหัวใจที่เน้นชุมชนเป็นใหญ่ ส่วนวิกฤตในทางวัฒนธรรมที่ยังเป็นเครื่องถ่วงรั้งการอภิวัตน์สังคมอย่างมากดังที่ผู้นำแห่งการอภิวัตน์ เช่น นายปรีดี พนมยงค์ เรียกว่า “ความคิดแบบซากเดนศักดิ์ดิน” นั่นก็คือเรายังเคยชินอยู่กับวัฒนธรรมนาย-ไพร่ที่หลบหลู่การกล้าแสดงออกในศักดิ์ศรีและเคารพในความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ซึ่งมีเพียงยังดำรงอยู่ในหน่วยงานราชการเท่านั้น แต่ในความเป็นคนไทยของเราเองก็ยังไม่สามารถสลัดอภิสัทธรรมทางวัฒนธรรมข้อนั้นในวิถีชีวิตประจำวันของเราทิ้งไปได้

นอกจากนี้แล้วประเด็นวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่อันเป็นชาวพุทธของเราในขณะนี้ นั่นก็คือวิกฤตของสงฆ์และการจัดการคณะสงฆ์ ประชาชนจำนวนมากยังคงถูกสอนให้เข้าใจพุทธศาสนาอย่างผิดๆ เพราะสงฆ์ที่เป็นสาวกของพระพุทธองค์กระทำตนทรยศต่อพระศาสดาด้วยการบิดเบือนพระธรรมคำสอนและประพฤติเยี่ยงนักการค้าภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม ดังนั้นเพื่อนำพาชาวพุทธในประเทศไทยกลับมายังมรรคาที่ถูกต้อง การสังคายนาการนับถือพระพุทธศาสนาของชาวไทยและการสร้างสมานฉันท์ระหว่างศาสนาต่างๆจำเป็นต้องเกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน สำหรับการศึกษารวมคนไทยซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการอภิวัตน์สังคมนั้น เราก็ได้เดินตามแนวทางฝรั่งอย่างภาคภูมิใจจนลืมถึงการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาอยู่อย่างเป็นตัวของตัวเอง ความรู้หลายๆด้านที่บรรพบุรุษสร้างสรรค์ไว้ถูกกลืนเลยมิได้สร้าง

เสริมหรือปรับปรุงใหม่จากสิ่งที่มีอยู่แล้ว
อันนับว่าเป็นการเสียเวลาและหลงทางไปนาน
นับหลายทศวรรษ การกลับมาสร้างสรรค์
สติปัญญาอย่างไทยและให้เท่าทันอารย
ประเทศย่อมเป็นภาระกิจที่ทุกองค์กรและ
กลไกในสังคมต้องร่วมมือกันให้อำนาจในการ
จัดการศึกษาเป็นของชุมชนมากขึ้นและ
วิพากษ์วิจารณ์ความรู้จากตะวันตกอย่าง
หนักหน่วงก่อนที่จะเราจะรับของเขามาปรับใช้

อย่างไรก็ตามการจะอภิวัฒน์สังคม
ไทยให้ก้าวไกลและเป็นประโยชน์สุขแก่เราคน
ไทยเองนั้น ไม่ใช่เรื่องที่จะกระทำเพียงเท่านั้น
คนไทยยังจำเป็นต้องเร่งฝีเท้าในการร่วม
สร้างสรรค์ประชาธิปไตยและความกินคืออยู่ดี
และร่วมอยู่ด้วยกันกับประเทศเพื่อนบ้าน
และประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะที่ยังด้อยกว่าเรา
ความรับผิดชอบในการพัฒนาประเทศของเรา
ที่จะมีผลให้เกิดหายนภัยในทางใดทางหนึ่งแก่
ประชาชนในประเทศอื่นเป็นสิ่งที่เราชาวไทย
จักพึงให้ความระมัดระวังอย่างสูงในอนาคต
ด้วยเป้าหมายที่จะให้สังคมโลกในอนาคตมิใช่
สังคมที่ฝ่ายที่เข้มแข็งกว่าจะเอาัดเอาเปรียบ
ประเทศที่อ่อนด้อยกว่า แต่จะเป็นการร่วมมือ
กันภายใต้การเคารพในหลักความเสมอภาค
ความรักในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และ
การไม่เอาัดเอาเปรียบต่อกันและกัน

เราจึงขอประกาศเพื่อสืบสานในสิ่งที
คณะราษฎรได้เสียสละไว้ และขอแสดง
เจตจำนงเพิ่มเติมเพื่อให้ร่วมกันเป็นสิ่งที่จะก่อ
เกิดการอภิวัฒน์ครั้งใหม่ดังต่อไปนี้

๑. เราจะร่วมกันอภิวัฒน์ให้สังคมไทย
บรรลุความเป็นประชาธิปไตยทางการเมืองโดย
สมบูรณ์ ทั้งในทางนิรนัย และพฤตินัย

๒. เราจะร่วมกันอภิวัฒน์ให้สังคม
ไทยบรรลุความเป็นประชาธิปไตยทาง
เศรษฐกิจที่คั่นข้างล่างเป็นใหญ่ และมีความ
เป็นเอกราชในทางเศรษฐกิจจากต่างชาติ ดังเช่น
การสนับสนุนระบบเศรษฐกิจที่มีการกระจาย
ความเป็นเจ้าของในการผลิต และการมี
ส่วนร่วมบริหารกิจการของแรงงาน ระบบ
เศรษฐกิจแบบสหกรณ์ ระบบเศรษฐกิจชุมชน
ระบบธนาคารชุมชน การปฏิรูปที่ดิน และ

ระบบภาษี พร้อมกันไปกับการสร้างสรรค์
ระบบเศรษฐกิจพอเพียงที่เคารพธรรมชาติ
สิ่งแวดล้อมทั้งปวง และภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓. เราจะร่วมกันอภิวัฒน์ให้เกิด
วัฒนธรรมที่เคารพในความเสมอภาค เสรีภาพ
และอิสระภาพของประชาชนทั่วไปในทางที่
เคารพการอยู่ร่วมกันอย่างให้คุณค่าแก่คนทุก
คนในมาตรฐานทางจริยธรรมเดียวกัน อันจัก
เป็นหลักประกันให้สิทธิมนุษยชน สิทธิชุมชน
และเผ่าพันธุ์ สิทธิแรงงาน สิทธิสตรี สิทธิเด็ก
และสิทธิผู้ด้อยโอกาสอื่นๆ ได้รับการเคารพ
จากการปฏิบัติโดยรัฐและองค์กรทุกประเภท

๔. เราจะร่วมกันอภิวัฒน์ให้บุคคลใน
สังคมไทยอยู่ด้วยกันอย่างสงบและด้วยสันติวิธี

๕. เราจะร่วมกันอภิวัฒน์ให้เกิดระบบ
ประกันความมั่นคงในความสุขสมบูรณ์แก่
ประชาชนที่ครอบคลุมประชาชนอย่าง
กว้างขวางและในทุกด้านที่ยังขาดอยู่ เช่นการ
ประกันการว่างงาน และการประกันการศึกษา

๖. เราจะร่วมกันอภิวัฒน์ให้ประชาชน
ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและให้ประชาชนได้
มีส่วนร่วมในการกำหนดและการศึกษาทาง
เลือกที่ชุมชนและปัจเจกชนรับผิดชอบตนเอง

๗. เราจะร่วมกันอภิวัฒน์ให้พระพุทธ
ศาสนาในประเทศไทยเป็นพระพุทธศาสนาที่
เป็นตัวแบบแห่งความจริงแท้ตามที่องค์พระ
ศาสดาบัญญัติ พร้อมกันไปกับการสร้างความ
สมานฉันท์ระหว่างศาสนาต่างๆ

๘. เราจะร่วมกันอภิวัฒน์ให้ประชาชน

ไทยมีความสามารถทางภูมิปัญญาที่เป็นอิสระ
รู้เท่าทัน และทัดเทียมนานาประเทศที่เจริญแล้ว

๕. เราจะร่วมกันอภิวัฒน์ให้สังคม
ไทยดำเนินการความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ
ในทางที่มีความเสมอภาค ภารดรภาพ ด้วย
ความสมานฉันท์ และไม่เอาัดเอาเปรียบกัน
และกัน โดยเฉพาะการร่วมมือกันในระดับ
ประเทศเพื่อนบ้าน

๑๐. เราจะร่วมกันอภิวัฒน์ให้ความ
เป็นสยามที่สะท้อนถึงการอยู่ร่วมกันอย่าง
หลากหลายของชุมชน เผ่าพันธุ์ และ เชื้อชาติ
กลับคืนมาสู่แผ่นดินนี้โดยเร็ว

นักอภิวัฒน์ทุกท่านจะร่วมกันใช้วิธี
การทางประชาธิปไตย และ การมีส่วนร่วม
ของประชาชนในแต่ละบริบทเพื่อให้การอภิ
วัฒน์ยุคใหม่บรรลุเป้าหมาย เรามิได้เพียง
ประกาศเจตนารมณ์เหล่านี้ต่อรัฐ ผู้มีอำนาจใน
บ้านเมือง สถาบันองค์กรทุกแห่ง และ
นักการเมืองทั้งหลายเท่านั้น แต่เรายังขอ
ประกาศเจตนารมณ์เหล่านี้ต่อขบวนการ
ประชาชนอันเป็นพลังประชาธิปไตยที่แท้จริง
ทุกขบวนการด้วยเพื่อผลักดัน กำกับ และ
ควบคุมให้กลไกแห่งรัฐและกลไกทางสังคมทุก
ส่วนได้ทำหน้าที่เชื่อมโยงส่วนย่อยต่างๆ ของ
สังคมอย่างเป็นองค์รวม

อุดมการณ์เพื่อประชาชน ความเสียสละ
และบทเรียนที่เป็นวิธีการเพื่อความสำเร็จและ
ที่เป็นวิธีการที่นำไปสู่ความพ่ายแพ้ในการอภิ
วัฒน์ของคณะราษฎรนั้นเราก็จึงนำมาจรรโลงใจ
ปลุกเร้าพลังสร้างสรรค์ และใคร่ตรงในการ
ประยุกต์ใช้เพื่อให้การอภิวัฒน์สังคมไทยครั้ง
ใหม่สามารถรักษาชัยชนะไว้ได้อย่างยั่งยืนนาน

คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล
นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส (ภาคเอกชน)
นำเสนอแทนนักอภิวัฒน์สังคมไทยยุคผู้สืบทอดใหม่
๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๒

(ประกาศ ณ อุสาวรีย์ประชาธิปไตย ในงาน “อภ
ิวัฒน์ ๒๔๗๕...ผู้สืบทอด ปรีดี พนมยงค์” วันที่ ๒๔-
๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๒)

สุนทรพจน์ของ

“รัฐ”

ภายหลังที่กองกำลังของ ขบวนการเสรีไทยได้เดินสวนสนาม ลำดับพลับต่อหน้ามหาชนและ สัมพันธมิตรเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2488 แล้วในตอนเย็นของวันนั้นท่านปรีดีหรือ “รัฐ” ในฐานะหัวหน้าใหญ่ของ ขบวนการเสรีไทย ได้เชิญผู้แทน ของกองกำลังเสรีไทยทุกหน่วยไปร่วม สโมสร ณ มหาวิทยาลัยวิชาธรรม ศาสตร์และการเมือง และในงานสโมสร เย็นวันนั้น ท่านปรีดีได้กล่าวคำปราศรัย ต่อหน้าผู้แทนหน่วยต่างๆ ของเสรีไทย ทั่วประเทศ มีความโดยละเอียด ดังนี้

สหายทั้งหลาย

ข้าพเจ้าเชิญท่านมาร่วมสโมสรใน วันนี้ ไม่ใช่ในฐานะตำแหน่งราชการ ของข้าพเจ้าหรือของท่าน ข้าพเจ้าเชิญ ท่านมาในฐานะสหายที่ได้ร่วมกันรับใช้ ประเทศ ข้าพเจ้าจักต้องขออภัยสหาย ชื่นก้มมากมายที่ข้าพเจ้าไม่สามารถเชิญ ท่านมาในคราวเดียวกันพร้อมกันได้หมด เนื่องด้วยสถานที่คับแคบเกินกว่าจำนวน ฉะนั้นจึงขอร้องท่านทั้งหลายช่วยติดต่อ ไปยังสหายตามหมวดหมู่ต่างๆ ให้ทราบ ถึงคำปรารภของข้าพเจ้าในวันนี้โดยทั่ว กันด้วย

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าปรารถนาที่จะ แสดงเปิดเผยในนามของสหาย ทั้งหลายถึงเจตนาอันบริสุทธิ์ ซึ่งเรา ทั้งหลายได้ถือเป็นหลักเป็นคติในการรับ ใช้ชาติครั้งนี้ว่าเรามุ่งจะทำหน้าที่ใน สถานะที่เราเกิดมาเป็นคนไทย ซึ่งจะต้อง สนองคุณชาติ เราทั้งหลายไม่ได้มุ่งหวัง ทวงเอาตำแหน่งในราชการมาเป็น รางวัลตอบแทน การกระทำทั้งหลาย

ไม่ใช่ทำเพื่อประโยชน์ของบุคคลหรือ หมู่คณะใด แต่ได้ทำไปเพื่อประโยชน์ ของคนไทยทั้งหมด

การกระทำคราวนี้มีได้ก่อตั้งเป็น คณะหรือพรรคการเมือง แต่เป็นการ ร่วมงานกันประกอบกิจ เพื่อให้

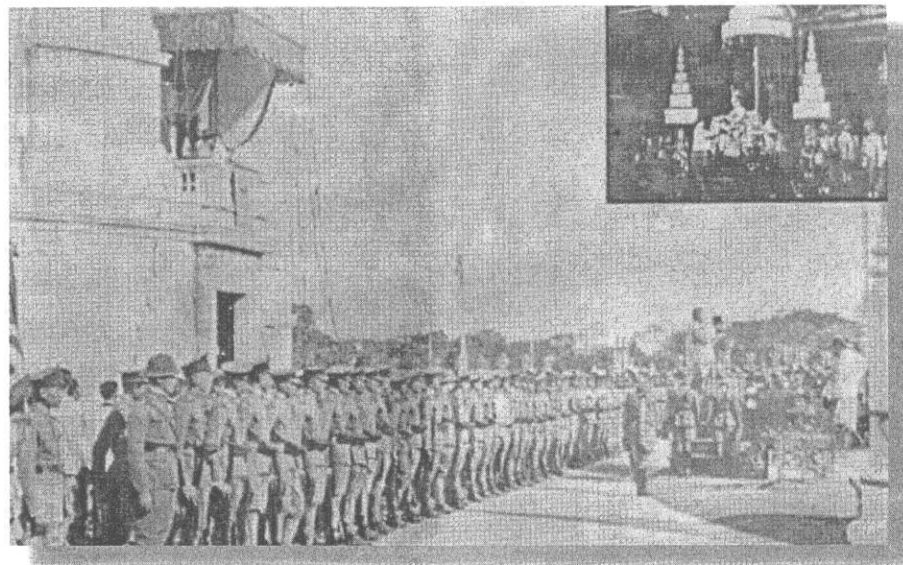
ประเทศชาติได้กลับคืนสู่สถานะก่อนวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ.2484 แม้ว่าการ ดำเนินงานจะได้จัดให้มีองค์การบริหาร คือ กองบัญชาการสำนักงานหรือสาขา ใดๆ ขึ้น ก็เพื่อความจำเป็นที่จะให้งาน นี้ได้มีระเบียบอันนำมาซึ่งวินัยและ สมรรถภาพ สมาคมซึ่งมีสมาชิกน้อย กว่าผู้ร่วมงานคราวนี้ต้องมีกรรมกรฉันทใจ ผู้ร่วมงานคราวนี้ซึ่งมีจำนวนมากก็ยิ่งจำ ต้องมีองค์การบัญชาการฉันทนั้น เมื่อ องค์การในการรับใช้ชาติจำเป็นต้องมี ขึ้นดังกล่าแล้ว ก็จำเป็นจะต้องมีนาม สำหรับในการนี้ หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้แทนของ ประชาชนชาวไทยอยู่ในต่างประเทศได้ รับความรับรองตลอดมา ก็มีความ จำเป็นที่จะต้องเรียกร้องการและผู้ร่วม งานในต่างประเทศว่า “เสรีไทย” เพราะเวลานั้นต่างประเทศเข้าใจว่า ประเทศไทยอยู่ภายใต้ครอบครองของ

ญี่ปุ่น เสรีไทยไม่ใช่ผู้ที่อยู่ใต้ ครอบครองของญี่ปุ่น ความหมายก็คือ ไทยที่เป็นเสรีไทยทั้งหลายที่ต้องการให้ ประเทศของตนเป็นอิสระ ทั้งนี้ก็เพื่อ ให้ต่างประเทศรับรองการกระทำของผู้ ที่อยู่ในต่างประเทศทำให้เป็นคณะหรือ พรรคการเมืองไม่ ส่วนองค์การต่อต้าน ภายในประเทศนั้น ในชั้นเดิมไม่มีชื่อ เรียกองค์การว่าอย่างไร การชักชวนให้ ร่วมงานตั้งแต่วันที่ 8 ธันวาคม 2484 เป็นต้นมา ก็ชักชวนเพื่อต่อต้านญี่ปุ่น ให้พ้นประเทศ และเมื่อองค์การภายใน และภายนอกนี้ว่า Free Siamese Movement หรือขบวนการเสรีไทย เป็นนามสมญาที่ควรยอมรับ ข้าพเจ้า ก็ได้ถือเอานามนี้ได้ติดต่อกับต่างประเทศ โดยใช้นามองค์การว่าองค์การขบวนการ เสรีไทย ซึ่งเราทั้งหลายก็จะเห็นได้ชัด อีกว่าไม่ใช่เรื่องคณะพรรคการเมือง

วัตถุประสงค์ของเราที่ทำงาน คราวนี้มีจำกัดดังกล่าวแล้วและมี เงื่อนไขเวลาสุดสิ้น กล่าวคือเมื่อสภาพ การเรียบร้อยแล้วองค์การเหล่านี้ก็จะ เลิกและสิ่งซึ่งจะเหลืออยู่ในความทรง จำของเราทั้งหลาย ก็คือมิตรภาพอันดี ในทางส่วนตัวที่เราได้ร่วมรับใช้ชาติ ด้วยกันมา โดยปราศจากความคิดที่จะ เปลี่ยนสภาพองค์การเหล่านี้ให้เป็น คณะหรือพรรคการเมือง และเพราะ เหตุที่การกระทำคราวนี้เป็นการ สนองคุณชาติ ผู้ใดจะรับราชการใน ตำแหน่งใดหรือไม่นั้นจึงต้องเป็นไป ตามความสามารถตามกฎหมายและ

ระเบียบแบบแผนเหมือนดังคนไทยอื่น
ทั้งหลาย เราพึงพอใจด้วยความระลึก
และด้วยความภาคภูมิใจว่า เราได้
ปฏิบัติหน้าที่ที่เกิดมาเป็นคนไทย จริง
อยู่ในระหว่างที่เสาะหาให้สภาพของ
ประเทศกลับเข้าสู่ฐานะเดิม ได้มีผู้ร่วม
งานคราวนี้บางคนรับตำแหน่งใน
ราชการแต่ทั้งนี้ขอให้เข้าใจว่า บุคคล
เหล่านั้นเข้ารับหน้าที่ซึ่งได้รับ
มอบหมายโดยพระบรมราชโองการให้
ปฏิบัติ หรือนัยหนึ่งเป็นการปฏิบัติตาม
คำสั่ง เพื่อจัดการเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ
นานาประเทศให้เสร็จสิ้นไปเท่านั้น หา
ใช่เป็นการเอาตำแหน่งราชการมาเป็น
รางวัลไม่

คนร่วมกันทำการกู้ชาติของตนด้วยกัน
ทั้งสิ้น ส่วนผู้ที่ลอบขัดขวางการต่อต้าน
ของผู้รับใช้ชาติจะเป็นโดยทางกาย
ทางวาจา หรือทางใจนั้นก็มิบ้าง
เล็กน้อยเป็นธรรมดา แต่เขาเหล่านั้น

ผู้ที่ได้ร่วมงานกับข้าพเจ้าคราวนี้
ถือว่าทำหน้าที่เป็นผู้รับใช้ชาติ มิได้
ถือว่าเป็นผู้กู้ชาติ การกู้ชาติเป็นการ
กระทำของคนไทยทั้งปวง ซึ่งแม้ผู้ไม่
ได้ร่วมในองค์การนี้โดยตรง ก็ยังมีอีก
ประมาณ 17 ล้านคนที่ได้กระทำโดย
อิสระของตนในการต่อต้านด้วยวิธีทาง
ที่เขาเหล่านั้นสามารถจะทำได้ หรือเอา
กำลังใจช่วยขับไล่อิทธิพลออกไปจาก
ประเทศไทยโดยเร็วก็มี หรือแม้แต่คน
ไทยที่นั้งอยู่โดยไม่ทำการขัดขวางผู้
ต่อต้านญี่ปุ่นหรือผู้รับใช้ชาติ ซึ่งเท่ากับ
เปิดโอกาสให้ผู้รับใช้ชาติทำการได้สะดวก
 ฯลฯ เป็นต้น คนไทยทั้งปวงเหล่านั้นทุก

ในทางพฤตินัย ไม่ใช่คนไทย เพราะ
การกระทำของเขาเหล่านั้น ไม่ใช่การ
กระทำของคนที่เป็นไทยเขามีสัญชาติไทย
แต่เพียงโดยนิตินัย คือเป็นคนไทย
เพราะกฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

ข้าพเจ้าจึงกล่าวได้ในนามของ
สหยาทั้งหลายว่า ราษฎรทั้งปวงประมาณ
17 ล้านคน ที่เป็นไทยทั้งโดยทางนิตินัย
และพฤตินัยนั่นเอง เป็นผู้กู้ชาติไทย
ฉะนั้นผู้ซึ่งข้าพเจ้าจะต้องขอขอบคุณ
อย่างสูงยิ่งก่อนอื่นก็คือคนไทยทั้งปวงนี้

ในส่วนผู้ร่วมงานกับข้าพเจ้าใน
การรับใช้ชาติ ข้าพเจ้าขอขอบใจ
หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช และ

ขอบใจคนไทยในสหรัฐอเมริกา คนไทย
ในอังกฤษ คนไทยในจักรภพของอังกฤษ
และคนไทยในประเทศจีน ผู้ที่ได้
ช่วยเหลือกิจการอยู่ในต่างประเทศ

ส่วนภายในประเทศข้าพเจ้าขอ
ขอบใจหัวหน้าผู้ใหญ่ในกองบัญชาการคือ
นายทิว บุญยุค นายพลตำรวจเอกอดุล
อดุลเดชจรัส พลเรือตรีสังวร สุวรรณชีพ
นายดิเรก ชัยนาม พลโทสินาด สีนาด
โยธารักษ์ นาวาเอกหลวงสุภชลาศัย
ซึ่งได้เป็นหัวหน้าบัญชาการในการ
ต่อต้านให้ดำเนินไปด้วยดี ข้าพเจ้าขอ
ขอบใจหัวหน้ารองและผู้ประจำใน
กองบัญชาการ ขอบใจหัวหน้าพลพรรค
และพลพรรคอื่นทั้งหลาย ซึ่งถ้าจะระบุ
นามในที่นี้ก็จะเป็นการยืดเยื้อ การกระ
ทำของท่านเหล่านี้จะปรากฏอยู่ในสมุด
ที่ระลึกซึ่งข้าพเจ้าจะสั่งให้รวบรวมขึ้น
ข้าพเจ้าขอขอบใจทหารบก ทหารเรือ
ทหารอากาศและตำรวจ ที่ได้ร่วมมือ
ร่วมใจกับข้าพเจ้าในงานรับใช้ชาติคราว
นี้โดยทั่วกัน

ในงานปฏิบัติหน้าที่คราวนี้ ได้มี
สหยาของเราเสียชีวิตไปหลายคน อาทิ
พระองค์เจ้าจรัสศักดิ์ นายกำจัด พलगูร
นายสมพงษ์ ศัลยพงศ์ นายการะเวก
ศรีวิจารณ์ และพลพรรคอื่นอีกหลายคน
ซึ่งหัวหน้าพลพรรคกำลังสำรวจรายงาน
ขอให้สหยาทุกคนซึ่งอยู่ ณ ที่นี้ตั้งใจ
อธิษฐานให้วิญญาณของผู้ซึ่งได้เสียชีวิต
ไปแล้วในงานนี้จงอยู่โดยผาสุกใน
สัมปรายภพ

ในที่สุดนี้ ขอให้สหยาทั้งหลาย
จงพร้อมใจกันเปล่งเสียงชโย เพื่อสดุดี
คนไทยทั้งปวง โดยขอให้คนไทย
ทั้งปวงเสวยความสุขเกษมสำราญใน
สันติภาพอันถาวรและอวยพรให้
ชาติไทยตั้งมั่นเป็นเอกราชอยู่ชั่ว
กาลปาวสาน

ประกาศสันติภาพ

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ ๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๗)
ปรีดี พนมยงค์

โดยที่ประเทศไทยได้เคยถ้อยนโยบายอันแน่วแน่ที่จะรักษาความเป็นกลางอย่างเคร่งครัด และจะต่อสู้การรุกรานของต่างประเทศทุกวิถีทาง ดังปรากฏเห็นได้ชัดจากการที่ได้มีกฎหมายกำหนดหน้าที่คนไทยในเวลารบ เมื่อพุทธศักราช ๒๔๘๔ อยู่แล้วนั้น ความจำนงอันแน่วแน่งกล่าวนี้ได้แสดงให้เห็นประจักษ์แล้วในเมื่อญี่ปุ่นได้ย่ำคราบท่ำเข้าในดินแดนประเทศไทยในวันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๔ โดยได้มีการต่อสู้การรุกรานทุกแห่ง และทหาร ตำรวจ ประชาชน พลเมืองได้เสียชีวิตไปในกรณีเป็นอันมาก

เหตุการณ์อันปรากฏเป็นสักขีพยานนี้ ได้แสดงให้เห็นอย่างแจ่มแจ้งว่าการประกาศสงครามเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๘๕ ต่อบริเตนใหญ่และสหรัฐอเมริกา ตลอดจนการกระทำทั้งหลายซึ่งเป็นปรีภัยต่อสหประชาชาตินั้น เป็นการกระทำอันผิดจากเจตจำนงของประชาชนชาวไทยและฝืนจีนขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายบ้านเมือง ประชาชนชาวไทยทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งอยู่ในฐานะที่จะช่วยเหลือสนับสนุนสหประชาชาติ ผู้รักที่จะให้สันติภาพในโลกนี้ ได้กระทำการทุกวิถีทางที่จะช่วยเหลือสหประชาชาติซึ่งสหประชาชาติส่วนมากยอมทราบอยู่แล้ว ทั้งนี้เป็นการแสดงเจตจำนงของประชาชนชาวไทยอีกครั้งหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยต่อการประกาศสงครามและการกระทำอันเป็นปรีภัยต่อสหประชาชาติดังกล่าวมาแล้ว

บัดนี้ ประเทศญี่ปุ่นได้ยอมปฏิบัติตามคำประกาศของสหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่ จีน และสหภาพโซเวียต ซึ่งได้กระทำ ณ นครปอดคัมแล้ว สันติภาพจึงกลับคืนมาสู่ประเทศไทย อันเป็นความประสงค์ของประชาชนชาวไทย

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงขอประกาศโดยเปิดเผยแทนประชาชนชาวไทยว่า การประกาศสงครามต่อสหรัฐอเมริกาและบริเตนใหญ่เป็นโมฆะ ไม่ผูกพันประชาชนชาวไทย ในส่วนที่เกี่ยวกับสหประชาชาติ ประเทศไทยได้ตัดสินใจที่จะให้กลับคืนมาซึ่งสัมพันธไมตรีอันดีอันเคยมีมากับสหประชาชาติเมื่อก่อนวันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๔ และพร้อมที่จะร่วมมือเต็มที่ทุกทางกับสหประชาชาติในการสถาปนาเสถียรภาพในโลกนี้

บรรดาดินแดนซึ่งญี่ปุ่นได้มอบให้ไทยครอบครอง คือ รัฐกลันตัน ตรังกานู ไทรบุรี ปะริด เชียงตุง และเมืองพานัน ประเทศไทยไม่มีความปรารถนาที่จะได้ดินแดนเหล่านี้และพร้อมที่จะจัดการเพื่อส่งมอบในเมื่อบริเตนใหญ่พร้อมที่จะรับมอบไป

ส่วนบรรดาบทกฎหมายอื่นๆ ไตอันมีผลเป็นปรีภัยต่อสหรัฐอเมริกา บริเตนใหญ่และเครือจักรภพจะก็ได้พิจารณายกเลิกไปในภายหน้า บรรดาความเสียหายอย่างใดๆ จากกฎหมายเหล่านั้นก็จะได้รับชดเชยโดยชอบธรรม

ในที่สุดนี้ ขอให้ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย ตลอดจนต่างด้าวซึ่งอยู่ในราชอาณาจักรไทย จงตั้งอยู่ในความสงบ และไม่กระทำการใดๆ อันจะเป็นการก่อความสงบเรียบร้อย พึงยึดมั่นนอบน้อมซึ่งใจไว้ใจในข้อตกลงของสหประชาชาติ ณ นครซานฟรานซิสโก

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๔ เป็นปีที่ ๑๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ทวี บุญยเกตุ

นายกรัฐมนตรี

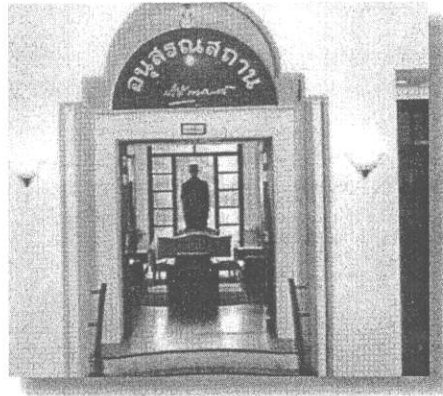
แก่นความคิดของปรีดี พนมยงค์ ตอนที่ 3

ความเป็นมาของศัพท์ไทย ปฏิวัติ, รัฐประหาร, วิวัฒน์, อภิวัฒน์*

ธีรชัย เพลิทยา

การจัดการกับศัพท์หรือคำยากที่ต้องแปลเพื่อให้อธิบายการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างตรงกับที่เป็นจริงนั้น เป็นงานที่ปรีดี พนมยงค์ให้ความสำคัญก่อนข้างมาก เขาเห็นว่าสิ่งที่สังคมเปลี่ยนแปลงไปและการติดต่อกันระหว่างสังคมทำให้เกิดการรับเอาคำศัพท์ของบางภาษามาใช้ในภาษาของตน เช่น ของสังคมไทยรับเอาภาษาบาลีและสันสกฤต ชาวจีนตั้งแต่ช่วงปลายกรุงศรีอยุธยาที่รับเอาคำไทยไปใช้หลายคำและเช่นเดียวกันชาวไทยเองก็ใช้คำจีนหลายคำมาเป็นคำไทยเช่นเดียวกัน เป็นต้น อย่างไรก็ตามเมื่อเรารอคอยกับประเทศยุโรปและอเมริกาจึงต้องมีศัพท์ที่แปลจากภาษาของประเทศตะวันตกกันอีก

ในบทความชิ้นนี้ปรีดีวิเคราะห์คำว่า “Revolution” ว่าเดิมที่คนไทยจะใช้เรียกเหตุการณ์เช่นนี้ทับศัพท์ว่า “เรฟโวลูชัน” เพราะในบ้านเมืองของเราสมัยก่อนยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชเป็นประชาธิปไตย จะมีก็การเปลี่ยนแปลงจากราชวงศ์หนึ่งไปอีกราชวงศ์หนึ่ง จึงทำให้บางทีใช้คำไทยเรียกผู้ที่ล้มเหลวในการกระทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองตามลักษณะดังกล่าวว่า “กบฏ, ก่อกำเริบ” หรือหากกระทำสำเร็จก็เรียกว่า “ปราบดาภิเษก” รัชกาลที่เจ็ดทรงเรียกการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารแผ่นดินในสมัยรัชกาลที่ห้าว่า “พลิกแผ่นดิน” โดยวงเล็บว่า “Revolution” ส่วนชุนย์คเซนจะเรียกการเปลี่ยนแปลงระบบจักรพรรดิมาเป็นระบบสาธารณรัฐของจีนว่า “เก๋อมิ่ง” หรือ “เก๊กเหม็ง” ซึ่งแปลว่า “การตัดชีวิต” สำหรับปรีดีผู้เขียนแถลงการณ์ของคณะราษฎรในครั้งนั้นได้ใช้ข้อความในแถลงการณ์ว่า “การเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน” หรือเรียกให้สั้นเข้าว่า “การเปลี่ยนแปลงการปกครอง” เพื่อหมายถึง

“Revolution” ในขณะที่พจนานุกรมของราชบัณฑิตยสถานเรียก “Revolution” ว่า “ปฏิวัติ” มีความหมายว่า “การหมุนกลับ, การผันแปรเปลี่ยนแปลง” แต่ปรีดีเองเขาแปลว่า “อภิวัฒน์” ซึ่งแปลว่า “ความงอกงามอย่างยั่งยืนหรืออย่างวิเศษ” ซึ่งตรงกับความหมายทางวิทยาศาสตร์สังคมว่า “คือการเปลี่ยนระบบเก่าตามแนวทางคู่อิสราภาพของมนุษย์ที่ถูกกดขี่เบียดเบียนนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ก้าวหน้าซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่วิเศษ” (ปรีดี พนมยงค์, ๒๕๕๒: ๖๘) และปรีดีไม่เห็นด้วยกับการใช้คำว่า “ปฏิวัติ” เพราะหมายถึง “การหมุนกลับคือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ถอยหลัง” แม้ว่าพจนานุกรมจะแปลไว้ด้วยว่า “การผันแปรเปลี่ยนแปลง” แต่ก็มีความหมายอันดั่งรอง ในทางควบคู่กันพระองค์เจ้ากรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ผู้เป็นประธานการจัดทำพจนานุกรมก็ทรงบัญญัติคำอีกคำหนึ่งคือ “Coup d’Etat” ว่า “การรัฐประหาร” แปลว่า “การเชกหรือการกระแทกรัฐ” ที่หมายถึงการยึดอำนาจรัฐโดยฉับพลัน

การโต้แย้งของปรีดีเพื่อสนับสนุนการใช้ศัพท์ว่า “อภิวัฒน์” รongรับคำว่า “Revolution” นั้น เขามีเพียงยกเอาข้อความในพจนานุกรมภาษาอังกฤษต่างๆที่ให้ ความหมายของคำๆนี้มาแจกแจงว่าหมายถึง

“(๑) ความเคลื่อนไหวก้าวหน้า (โพเรกรสตีฟ) ขององค์การที่หมุนรอบแกน (๒) การโคจรเป็นวงรอบแกนของโลกและดาว (๓) การเปลี่ยนหลักมูล (Fundamental Change) แห่งระบบการเมือง หรือ แห่งรัฐบาล หรือ แห่งระบบรัฐธรรมนูญ (๔) การล้มรัฐบาลหรือผู้ปกครองประเทศโดยผู้ถูกปกครองเข้ามามีอำนาจ..... (๕) การเปลี่ยนแปลงที่ก้าวหน้ายิ่งใหญ่ทางวิทยาศาสตร์และเทคนิคแห่งการผลิตทางเศรษฐกิจ เช่น “Industrial Revolution” ที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ ๑๘” (ปรีดี พนมยงค์, ๒๕๕๒: ๕๗) เป็นต้น มาถกเถียงเท่านั้น แต่ยังได้เปรียบเทียบเหตุการณ์จริงที่เข้าข่ายการใช้คำว่า “Revolution” ของหลายๆประเทศ ตามที่เมธีทางวิทยาศาสตร์สังคม (เช่น มาร์กซ์ เองเกิลส์ และเลนิน) ใช้กันมาอธิบายเสริม เช่น มาร์กซ์เรียกการเปลี่ยนระบบสังคมฝรั่งเศสจากสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญประชาธิปไตยเมื่อ ค.ศ. ๑๗๘๘ การต่อสู้ของระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เยอรมัน ค.ศ. ๑๘๔๘ และขบวนการกู้ชาติของชาวโปแลนด์และชาวฮังการีต่อสู้กับระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์กลาง ค.ศ. ที่ ๑๘ นั้น ว่า “เรฟโวลูชัน” หรือ เลนิน (อ้างโดยสตาลิน) ให้ความหมาย Revolution ว่า “ทุกๆก้าวที่ดำเนินก้าวหน้าตามแนวทางคู่อิสราภาพนั้นเป็นก้าวหนึ่งทางเรฟโวลูชันนารี” เป็นต้น ดังนั้นเขาจึงยืนยันว่าการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ ของคณะราษฎรว่าเป็น “การอภิวัฒน์” อย่างแน่นอน

ปัญหาการชี้ขาดว่าการกระทำใดเข้าข่าย “Revolution” (หรือ การปฏิวัติ ตามที่พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานกำหนด) จะเป็นจริงตามขอบเขตของคำๆนี้หรือไม่นั้น ยังมีอยู่อีกประเด็นหนึ่งที่ปรีดีได้ยกขึ้นมาโต้แย้ง

* ปรีดี พนมยงค์ (๒๕๕๒) คณะราษฎรกับการอภิวัฒน์ประชาธิปไตย ๒๔ มิถุนายน และ ความเป็นมาของศัพท์ไทย “ปฏิวัติ, รัฐประหาร, วิวัฒน์, อภิวัฒน์.” หนังสือชุดครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส ของ คณะกรรมการดำเนินงานโครงการฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส, (ภาคเอกชน) หน้า ๔๗-๗๒.

1 ผู้แนะนำและวิจารณ์บทความเข้าใจว่าคือพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

นักคิดของพรรคหนึ่งซึ่งเป็นผู้เขียนหนังสือ “ชีวิตสั้น” ที่แสดงทัศนะว่าการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ มิใช่การ “ปฏิวัติ (หรือ Revolution)” เพราะ “ไม่มีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางการผลิต” นั้น เป็นทัศนะที่ไม่ถูกต้อง ด้วยเหตุที่ว่าเจตนาเอการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางการผลิต ซึ่งสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงเครื่องมือการผลิตเป็นหัวใจของการปฏิวัตินั้นจะไม่เพียงพอเพราะว่าการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางการผลิตอาจจะไม่ก้าวหน้าก็ได้

ปรีดีเห็นว่าการอภิวัฒน์ในหลายๆประเทศและหลายๆกรณีไม่ได้เปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์การผลิต หรือ เปลี่ยนได้เล็กน้อยก็เรียกว่า Revolution กันแล้ว แต่กระนั้นสำหรับคณะราษฎรผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองไทยขึ้นก็ได้กระทำหลายประการที่เป็นไปในทางการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางการผลิต เช่น การออกกฎหมายห้ามยึดทรัพย์สินของภิกษุ การยกเลิกอากรค่านาและเงินรัฐูปการซึ่งเป็นระบบส่งส่วยในระบบศักดินา การกระทำดังกล่าวนี้แม้จะไม่สำเร็จโดยสมบูรณ์ แต่ก็ก้าวหน้ายิ่งกว่าปฏิวัติอื่น เช่น ไม่พบว่ามีมีการกระทำจากผลการเปลี่ยนแปลงระบบจักรพรรดิขึ้นมาเป็นระบบสาธารณรัฐโดยขุนยัดเขนที่เข้าข่ายการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางการผลิต แต่ก็ยอมรับกันว่าเป็นการปฏิวัติ

ปรีดีได้สรุปให้ข้อคิดเพื่อพิจารณาว่า “เรฟโวลูชัน” นั้น ไม่มีแบบแผนตายตัว ทั้งนี้การกระทำใดจะเป็น “เรฟโวลูชัน” หรือไม่พึงพิจารณาเงื่อนไขดังต่อไปนี้ (ปรีดี พนมยงค์, ๒๕๔๒: ๖๒-๖๓)

๑. ทุกๆก้าวที่ดำเนินก้าวหน้าตามแนวทางกึ่งอิสรภาพของมนุษย์ก็ถือว่าเป็นก้าวหนึ่งทางเรฟโวลูชัน
  ๒. ....การพิจารณาปรากฏการณ์ทางสังคมจะต้องพิจารณาการกระทำตามสภาพ, ท้องที่, กาละ ของแต่ละสังคม....
- นอกจากนี้เขายังเห็นว่าการที่มีผู้แสดงทัศนะว่าเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นเพียง “การรัฐประหาร” มิใช่ “การปฏิวัติ” นั้น เป็นการสับสนระหว่างวิธี

การกับเป้าหมาย เพราะ “รัฐประหาร” เป็นวิธีการซึ่งอาจทำให้เกิดการก้าวหน้าของสังคม (เรฟโวลูชัน) หรือดึงให้สังคมถอยหลังเข้าคลองก็ได้ การรัฐประหารที่ควรยกย่องคือการรัฐประหารที่นำไปสู่ความก้าวหน้าของสังคม แต่การรัฐประหารที่ดึงให้สังคมถอยหลังเข้าคลองก็ถือว่าเป็น “รัฐประหารปฏิกริยา” (รีแอกชันนารี) ดังเช่นตัวอย่างที่เคยเกิดทั้งสองทิศทางในประเทศฝรั่งเศสและประเทศไทย ดังนั้นจึงต้องแยกแยะวิธีการกับเป้าหมายจากกันให้ชัดเจน ซึ่งปรีดีได้ให้ข้อคิดกรณีปัญหา

วิธีการไว้ว่า (ปรีดี พนมยงค์, ๒๕๔๒: ๗๐)

“ฉันใดก็ดี วิธีที่จะเข้าสู่การอภิวัฒน์ตามความหมายว่าทุกๆก้าวตามแนวทางกึ่งอิสรภาพนั้นก็ที่สุดแต่แต่ความถนัดของบุคคลที่ผู้ใดอ้างว่าต้องทำตามวิธีที่ตนต้องการจึงจะยกย่องว่าเป็นวิธีอภิวัฒน์นั้นก็เป็นเรื่องที่เรียกว่าคิดตาม “อควิสัย” หรือ “จิตนิยม” คือคิดตามใจตนเองโดยไม่มองถึงความถนัดของแต่ละบุคคล และยิ่งผู้อ้างเองก็ไม่ถนัดในวิธีชักชวนให้คนอื่นทำแล้วก็เป็นการพูดโดยไม่รับผิดชอบ”

ในตอนท้ายของบทความปรีดีกลับมาย้อนถึงข้อเขียนของตนเรื่อง “ความเป็นอนิจจังของสังคม” ว่าการเปลี่ยนแปลงสังคมมิได้ทั้งในทางวิวัฒนาการ (Evolution) ที่เน้นการเปลี่ยนแปลงเชิงปริมาณทีละเล็กละน้อย และการเปลี่ยนแปลงในทางอภิวัฒน์ที่เน้นการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพและต้องการการเปลี่ยนแปลงที่กระทำล้มล้างหรือกระทำชุดเดียวเพื่อปรับกายภาพของสังคม เช่น สถาบันการเมือง ใหรับกับการเปลี่ยนแปลง

ทางชีวปัจจัยของสังคม เช่น เศรษฐกิจ

พิจารณาโดยรวมของบทความแล้ว หัวใจของเรื่องมีอยู่ตรงที่ปรีดีไม่เห็นด้วยที่จะบัญญัติศัพท์คำว่า “Revolution” ว่า “ปฏิวัติ” แต่เห็นว่าควรใช้คำว่า “อภิวัฒน์” ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงสังคมที่เป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไปแบบ “วิวัฒน์” โดยเขาได้ผูกโยงและวิเคราะห์เปรียบเทียบทั้งในทางความหมายของศัพท์ภาษาต่างประเทศและการพิจารณาข้อเท็จจริงของการกระทำดังกล่าวในหลายๆประเทศเพื่อให้เห็นความหลากหลายของการใช้วิธีกระทำภายใต้เป้าหมายแห่งการ “อภิวัฒน์” นั้น และแม้ว่าเขาจะไม่ขัดแย้งที่พระองค์เจ้ากรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ผู้เป็นประธานจัดทำพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานจะบัญญัติคำว่า “Coup d’Etat” ว่า “รัฐประหาร” ซึ่งหมายถึงการยึดอำนาจรัฐโดยฉับพลัน แต่ก็ไม่เห็นด้วยที่บุคคลใดจะตีความไปว่าการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ไม่เข้าข่าย “Revolution” เพราะเป็นเพียงการรัฐประหารเท่านั้น

ทัศนะของปรีดีดังที่เสนอมาน่ารับฟังเป็นอย่างยิ่ง แม้ว่าผู้แนะนำและวิจารณ์จะไม่แน่ใจว่าชาวต่างประเทศในสมัยยุคหลังสงครามเย็นทุกวันนี้จะประจักษ์แจ้งในความหมายของคำว่า “Revolution” ดังที่ปรีดีเสนอไว้เพียงใดก็ตาม และแม้ว่าย่อมจะมีคำภาษาอังกฤษคำอื่นนอกเหนือ “Revolution” ที่เรียกได้ว่าเข้าข่ายการอภิวัฒน์ด้วยก็ตาม แต่กระนั้นเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับการใช้ศัพท์ว่า “ปฏิวัติ” เพื่อสื่อความคำว่า “Revolution” ตามพจนานุกรมไทยที่เราใช้กันอยู่นานมาแล้วนั้น ก็ยังเห็นว่าคำว่า “ปฏิวัติ” เป็นศัพท์ที่สื่อเน้นจำกัดค่อนข้างแคบและออกจะไปในทางไม่ก้าวหน้า ฉะนั้นในช่วงการฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ ผู้เป็นแบบอย่างแห่งการอภิวัฒน์สังคมไทย จึงน่าจะ เป็นโอกาสสำคัญ ในการทบทวน คำ “Revolution” ว่าเหมาะสมที่จะเรียกเป็นศัพท์ไทยว่า “อภิวัฒน์” มากกว่าคำว่า “ปฏิวัติ”

โครงการทุนวิจัยรางวัล

“ศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี พนมยงค์”

๑. หลักการและเหตุผล

“ศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี พนมยงค์” ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถทางวิชาการสูงมาก เป็นนักปราชญ์และปัญญาชนระดับสากลที่พยายามสร้างผลงานวิชาการเพื่อรับใช้การเปลี่ยนแปลงสังคมคนหลายรุ่นต่อมาได้รับแรงศรัทธาจากอาจารย์ปรีดีในการสร้างสรรค์ผลงานของตนให้มีคุณภาพ

ในโอกาสเฉลิมฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาลของท่าน สถาบันปรีดี พนมยงค์ จึงมีการจัดตั้ง “กองทุนวิจัยปรีดี พนมยงค์” ขึ้น เพื่อให้มีเงินทุนเป็นรางวัลแก่ผู้ที่ผ่านการคัดเลือกได้นำไปใช้ในการค้นคว้าวิจัยและเขียนงานทางวิชาการในระดับลึกซึ้ง เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทยและสังคมโลก และให้เงินทุนรางวัลนี้ภายใต้การบริหารของคณะกรรมการกองทุนวิจัยปรีดี พนมยงค์ ต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๑. สนับสนุนกิจกรรมสร้างสรรค์ภูมิปัญญาของชาวไทยและต่างประเทศเพื่อการอภีวัฒน์สังคม

๒. ส่งเสริมและสนับสนุนบุคคลให้ได้รับเงินทุนเพื่อการวิจัยและเขียนผลงานทางวิชาการที่มีความเป็นเลิศในทางปัญญาและความคิด และสามารถเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติจริง

๓. ส่งเสริมให้บุคคลได้มีเวลาเขียนงานและสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นการพัฒนาความเป็นปัญญาชน นักวิชาการ ในการสร้างสรรค์งานเพื่อการพัฒนาสังคมในระดับภูมิภาคและสากล

๓. ประเภทและขอบเขตของรางวัลทุนวิจัย

รางวัลทุนวิจัยศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี พนมยงค์ แบ่งเป็นสามประเภท

๓.๑.๑ รางวัลทุนวิจัยศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เพื่อการอภีวัฒน์สังคมไทย (Pridi Banomyong Research Fellowship Awards for Thai Scholars) เป็นทุนสำหรับคนไทย ในการค้นคว้าวิจัยในเรื่องต่างๆทางสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการเชื่อมโยงระหว่างวิทยาศาสตร์สังคมและวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ในการพัฒนางานวิชาการบริสุทธิ์และงานวิชาการเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหสังคม

๓.๑.๒ รางวัลทุนวิจัยศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เพื่อการอภีวัฒน์สังคมระหว่างประเทศ (Pridi Banomyong Research Fellowship Awards for Thai and Foreign Scholars) สำหรับนักวิชาการหรือปัญญาชนไทยและในประเทศเพื่อนบ้านเพื่อศึกษาค้นคว้านำไปสู่การแก้ปัญหการสร้างสรรค์ภูมิภาคหรือสากล และปัญหาของประเทศของตนที่เชื่อมโยงกับการสร้างสรรค์ภูมิภาคหรือสากล ไม่จำกัดศาสตร์สาขาต่างๆ และเน้นการบูรณาการของศาสตร์

๓.๑.๓ รางวัลทุนวิทยานิพนธ์ศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี พนมยงค์

เพื่อการอภีวัฒน์สังคม (Pridi Banomyong Research Fellowship Awards for Thai and Foreign Students) สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกชาวไทยและประเทศเพื่อนบ้านเพื่อให้นักศึกษาได้ทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อที่สอดคล้องกับการขาดแคลนองค์ความรู้ของประเทศทั้งในเชิงการวิจัยพื้นฐานและการวิจัยประยุกต์ ภายใต้การกำกับของคณะกรรมการที่ปรึกษาที่จะประกันคุณภาพและความสำเร็จของงาน

๔. บุคคลที่มีสิทธิ์ได้รับทุน

๔.๑ สำหรับรางวัลทุนวิจัยศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เพื่อการอภีวัฒน์สังคมไทย ผู้มีสิทธิ์ได้รับทุนจะเป็นคนไทย ได้แก่ นักวิชาการข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ นักพัฒนาในองค์กรพัฒนาเอกชน นักคิด นักเขียนทั้งที่มีสังกัด และไม่มีสังกัดหรืออิสระ เป็นต้น

๔.๒ สำหรับรางวัลทุนวิจัยศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เพื่อการอภีวัฒน์สังคมระหว่างประเทศ ผู้มีสิทธิ์ได้รับทุนจะเป็นคนไทยและชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้านในอินโดจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ นักวิชาการ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ นักพัฒนาในองค์กรพัฒนาเอกชน นักคิด นักเขียนทั้งที่มีสังกัด และไม่มีสังกัดหรืออิสระ เป็นต้น

บุคคลดังกล่าวจะมีชั้นนักวิชาการ นักคิด หรือ ปัญญาชนอาวุโส แต่เปิดกว้างให้คนรุ่นใหม่ที่มีอายุในระดับ ๓๐-๕๐ ปี และเคยเป็นผู้ที่มีผลงานทางวิชาการ หรืองานเขียนที่ได้รับการเผยแพร่ทั้งในแวดวงของวิชาชีพและต่อสาธารณชนในจำนวนและคุณภาพระดับหนึ่ง (ไม่จำเป็นต้องมีประสบการณ์สูงมาก แต่เน้นพิจารณาศักยภาพและโอกาสในการทำวิจัย/เขียนงาน)

๔.๓ สำหรับรางวัลทุนวิทยานิพนธ์ศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เพื่อการพัฒนาองค์ความรู้และอภีวัฒน์สังคม ผู้มีสิทธิ์ได้รับทุนจะเป็นนักศึกษาทั้งระดับปริญญาโทและปริญญาเอกชาวไทยและประเทศเพื่อนบ้าน โดยในระยะแรก (๒-๓ ปี) จะให้กับชาวไทยก่อน

๕. รางวัลทุนวิจัย

๕.๑ รางวัลทุนวิจัยศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เพื่อการ
อภิวัฒน์สังคมไทย (จำนวนรางวัลและเงินทุนวิจัยจะกำหนดภายหลัง)

๕.๒ รางวัลทุนวิจัยศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เพื่อการ
อภิวัฒน์สังคมระหว่างประเทศ (จำนวนรางวัลและเงินทุนวิจัยจะกำหนด
ภายหลัง)

๕.๓ รางวัลทุนวิทยานิพนธ์ศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี พนมยงค์
เพื่อการพัฒนาองค์ความรู้และอภิวัฒน์สังคม (จำนวนรางวัลและเงินทุน
วิจัยจะกำหนดภายหลัง)

สำหรับในช่วงการทดลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ฯ
จะให้รางวัลทุนวิจัยเฉพาะข้อ ๕.๑ และ ๕.๓ ก่อน ส่วนรางวัลทุนวิจัยที่
๕.๒ จะเริ่มเมื่อมีเงินในกองทุนวิจัยมากเพียงพอแล้ว ซึ่งอาจเริ่มได้ใน
กลางปี ๒๕๔๓ เป็นต้นไป อย่างไรก็ตามสถาบันจะแจ้งจำนวนทุนและ
จำนวนเงินรางวัลทุนวิจัยทุกประเภทว่ามีจำนวนเท่าใดเป็นคราวๆ ทั้งนี้
จะขึ้นอยู่กับว่าจำนวนเงินกองทุนวิจัยมีสูงเพียงใด

๖. ระยะเวลาเงินทุน

๖ - ๑๘ เดือน

๗. การสมัครขอรับทุน

๗.๑ เปิดรับสมัครครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๒๔ มิ.ย. ๒๕๔๒ (วัน
เปลี่ยนแปลงการปกครอง) - ๑๐ ธ.ค. ๒๕๔๒ (วันรัฐธรรมนูญ)

๗.๒ ผู้ประสงค์จะรับทุนขอรับแบบฟอร์ม และนำเสนอข้อ
เสนอโครงการวิจัยเพื่อสมัครขอทุนได้ที่ สถาบันปรีดี พนมยงค์ ตั้งแต่วันที่
๒๔ มิ.ย. ๒๕๔๒

๘. การดำเนินการคัดเลือกและประกาศผล

๘.๑ คณะกรรมการกองทุนวิจัยปรีดี พนมยงค์ จัดตั้งขึ้นโดยสถาบัน
ปรีดี พนมยงค์ (กำหนดภายหลัง) เป็นผู้คัดเลือก

๘.๒ ช่วงเวลาการพิจารณาคัดเลือก ๑๐ ธ.ค. ๒๕๔๒ - ๑๐ พ.ค.
๒๕๔๓

๘.๓ ประกาศผลผู้ได้รับทุนในวันที่ ๑๑ พ.ค. ๒๕๔๓ (วันครบ
๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์)

๙. ผลงานวิจัย

ผู้รับทุนต้องส่งผลงานวิจัยตามระดับคุณภาพและข้อกำหนดหลัก
(Terms of Reference) ของข้อตกลงหรือสัญญา และนำเสนอผล
งานต่อสาธารณะตามที่สถาบันปรีดี พนมยงค์ กำหนด

๓๐ ครีษ “คำพิพากษา”

๔๕ ปี แห่งชีวิต

๒๐ ปี นึกเขียนอาชีพ

๒ รางวัลซีไรท์

สถาบันปรีดี พนมยงค์ บริษัท เกล็ดไทย จำกัด

สำนักพิมพ์ทอง และนิตยสาร “สีสัน” ร่วมจัดงาน

ชาติ กอบจิตติ

พบผู้อ่าน

เวลา ๑๔.๓๐ น. วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๒

ณ ห้องประชุม สถาบัน ปรีดี พนมยงค์ ซอยทองหล่อ สุขุมวิท ๕๕

ผู้ใดประสงค์ร่วมงานเพื่อฟังเรื่องราวทุกด้านของ ชาติ กอบจิตติ

ทั้งความคิด ชีวิต และงานเขียน

โปรดส่งใบปรารถนาบัตรแสดงความจำนงได้ที่

นิตยสาร “สีสัน” ๒๖๑/๑๐ ซอยสุขุมวิท ๒๒ (สายน้ำทิพย์)

คลองเตย กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

ภายในวันที่ ๒๕ สิงหาคม นี้ จำกัดจำนวน ๒๕๐ ที่นั่ง

The 3rd

**Thai Short Film &
Video Festival**

11-22 August 1999

R.D. Pestonji Award

White Elephant Award

Payut Ngaokrachang Award

Special Hong Kong Indies

เทศกาลภาพยนตร์ ครั้งที่ ๓

๑๑-๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๒ หอศิลป์ถาวร อาร์ซีเอ

๑๓-๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒ หอภาพยนตร์แห่งชาติ ท้าวสุภี

๑๖-๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๒ สถาบันปรีดี พนมยงค์ ซอยทองหล่อ

สอบถามรายละเอียด = มูลนิธิหนังไทย ๐๑-๕๕๐๑๔๓๐

๐๑-๖๒๙๖๖๗๐

หอภาพยนตร์แห่งชาติ ๕๕๐๒๖๓-๕

สถาบันปรีดี พนมยงค์ ๓๕๐๑๖๐-๑

บทเรียนจาก เสรีไทย ในยุค ไอ เอ็ม เอฟ

โดย สันติสุข โสภณศิริ

ประชาชาติส่วนใหญ่ในโลกมักให้ความสำคัญกับวันเอกราช หรือ Independence Day อย่างน้อยรัฐบาลของเขาก็ประกาศให้เป็นวันหยุดราชการ หลายประเทศให้ความสำคัญถึงขนาดสถาปนา Independence Day เป็นวันชาติอย่างชาติใหญ่ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน และอินเดีย เป็นต้น

ประเทศไทยเป็นประชาชาติที่แปลกประหลาด ซึ่งก็เป็นอเมซิ่งไทยแลนด์ ไปอีกแบบหนึ่ง ที่ไม่ให้ความสำคัญกับวันเอกราชมากนัก วันที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชประกาศอิสรภาพที่เมืองแครงหรือวันที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชตั้งกรุงธนบุรีเป็นศูนย์กลางรัฐไทย เป็นอิสระจากพม่าอาจจะนานมากจนคนไทย พ.ศ.นี้จดจำกันไม่ได้แล้วว่าเป็นวันไหน

แต่วันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๔๘ ซึ่งผ่านมาเพียงครึ่งชั่วอายุคนเท่านั้น ยังมีคนรุ่นหลังจำได้สักกี่คน ว่าเป็นวันสำคัญอะไรกับบ้านเมืองนี้ เพราะตำราประวัติศาสตร์ไทยในโรงเรียน ไม่เคยกล่าวถึง ทั้งที่วันนี้เป็นวันที่หัวหน้าขบวนการเสรีไทย ซึ่งก็คือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในพระปรมาภิไธยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ได้ประกาศว่าประเทศไทยไม่เป็นชาติผู้แพ้สงคราม เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติลง

ตัดภาพสถานการณ์มาถึงยุค ไอ เอ็ม เอฟ ครอบเมือง เปรียบเทียบสองเหตุการณ์ต่างกรรมต่างวาระ มีความเหมือน และความต่างกันอย่างไร

นายปรีดี พนมยงค์ เคยกล่าวถึงเหตุผลที่ก่อตั้งองค์การกู้ชาติใต้ดินเสรีไทยไว้ว่า “ราษฎรไทยไม่อาจหวังพึ่งรัฐบาล ว่าจะรักษาเอกราชและอธิปไตยของชาติไทยให้สมบูรณ์อยู่ได้” และกล่าวนี้ดูเหมือนยังใช้ได้กับสถานการณ์ปัจจุบันที่ไทยตกเป็นทาสเงินกู้อี ไอ เอ็ม เอฟ

และสองเหตุการณ์ยังคงมีภัยกันตรงที่ฝ่ายรัฐบาลเห็นว่า การครอบครองของต่างชาติเป็นการร่วมมือช่วยเหลือจากมหามิตร ในขณะที่ฝ่ายประชาชนส่วนใหญ่ เห็นว่านั่นเป็นการสูญเสียเอกราช

คนเรามากจะฉลาดหลังเหตุการณ์ แต่ช่วงที่อยู่ในท่ามกลางความเป็นไป มักสับสนว่าจะเลือกเดินทางไหน จึงไม่หลงทิศผิดทาง เมื่อกองทัพปฏิวัติเข้าสู่อินแดนไทย ในวันที่ ๘

ธันวาคม ๒๕๔๔ นั้น ทักษะของคนไทย แบ่งออกเป็น ๒ ขั้วทันที ขั้วรัฐบาลเห็นว่าควรยินยอมให้กองทัพต่างชาติผ่านเข้ามาโดยดี ในขณะที่ขั้วประชาชนซึ่งรวมตัวกันเป็นขบวนการเสรีไทย เห็นว่าต้องต่อต้านกองทัพผู้รุกราน โดยที่ขณะนั้นคงไม่มีใครคาดคะเนได้ว่า ผลจะออกมาเป็นอย่างไร จนกระทั่งสงครามสิ้นสุดในอีก ๔ ปีต่อมา

อันที่จริงไม่มีใครตำหนิรัฐบาลได้ ในการที่จำยอมให้กองทัพผู้รุกรานผ่านดินแดนไป แต่ความผิดพลาดของรัฐบาลอยู่ตรงที่ช่วยโอกาสเข้าร่วมกับฝ่ายอักษะ เพื่อหวังจะได้ดินแดน ฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง กลับคืนมาเป็นของไทย อาจกล่าวได้ว่าทั้งฝ่ายรัฐบาลจอมพล ป. และฝ่ายขบวนการเสรีไทย ต่างก็ทำเพื่อประโยชน์ของชาติบ้านเมือง แต่มีจุดยืนอยู่คนละที่คนละ ซึ่งประวัติศาสตร์ก็ได้ชี้ชัดแล้วว่า จุดยืนเพื่อเอกราชและสันติภาพ ของขบวนการเสรีไทยเป็นฝ่ายถูกต้อง เพราะหากปล่อยให้บ้านเมืองอยู่ภายใต้การนำของรัฐบาลในครั้งนั้น ประวัติศาสตร์ไทยคงต้องบันทึกการเสียกรุงครั้งที่ ๓ ตั้งแต่คราวนั้นแล้ว

สิ่งที่น่าถามคือ ถ้า “รัฐ” ผู้นำขบวนการเสรีไทย มายืนอยู่ใน สถานการณ์ปัจจุบัน ท่านจะมีมติอย่างไร

นายปรีดี พนมยงค์ เคยมอบคำขวัญเนื่องในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี ของกระทรวงการคลัง เมื่อพ.ศ.๒๕๑๘ ว่า

“ทรงศนะภิกษาจารต่างประเทศ ซึ่งมีผู้คิดขึ้นใหม่ คือคอยแต่คำนึงว่าป็นป็นนี้ ต่างประเทศจะให้เงินช่วยเหลือเท่าใดนั้น เป็นทรงศนะที่เอาความดำรงอยู่ของชาติไทยขึ้นต่อความช่วยเหลือ ของต่างประเทศ ผู้ใดยึดถือทรงศนะเช่นนี้ ซึ่งนอกจากนำชาติให้เสียเอกราชอธิปไตยแล้วก็ยังทำให้ชาติเสียศักดิ์ศรีในสายตาของโลก ว่าเป็นชาติภิกษาจาร

ปัจจุบันนี้ที่สยามกำลังพัฒนาทางเทคนิคและวิทยาศาสตร์นั้น ความช่วยเหลือของต่างประเทศที่พัฒนาแล้วย่อมมีประโยชน์อยู่บ้าง แต่ก็ไม่ควรที่เราจะทะเยอทะยานเกินไป โดยไม่คำนึงให้ เหมาะสม แก่สภาพแห่งพลังของมวลราษฎรไทย แล้วถือเอานโยบาย ภิกษาจารเป็นสรณะ ในอดีตสยามดำเนินนโยบาย “ดุลย์แห่งอำนาจ ระหว่างประเทศ” รักษาเอกราชแม้ใน

ทางนิตินัยไว้ฉันใด เอกราช ทางการคลังที่จะมีบทบาทช่วยค้ำจุนเอกราชของชาติ จะเป็นไปได้ก็โดย นโยบายดุลยภาพทางการคลังระหว่างประเทศอันนั้น”

จะเห็นได้ว่ามติของอดีตหัวหน้าขบวนการเสรีไทย สอดคล้องกับอารมณ์ความรู้สึกอันเป็นสามัญสำนึกของมวลสามัญชนไทย แต่สวนทางกับทัศนคติของอาจารย์รัฐบาลและกลุ่มภิกษาจารที่กุมอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจอยู่ในเวลานี้

น่าเสียดายหลายสิบปีที่ผ่านมามีเจตนาของเสรีไทย ไม่ได้รับการปลุกฝังเท่าที่ควร แต่เมื่อไม่นานมานี้ ก็ได้มีนิมิตอันดีเกิดขึ้นคือในวาระครบรอบ ๕๐ ปี วันสันติภาพ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๓๘ ได้มีการจัดงานรำลึกถึงขบวนการเสรีไทยในระดับชาติ โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณเสด็จเป็นองค์ประธานในพิธี ชาวไทยจึงได้หวนระลึกถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์หน้านี้อีกครั้งหนึ่งในปีต่อๆ มาทางกรุงเทพมหานครก็ได้สร้าง “สวนเสรีไทย” ขึ้น ณ สวนน้ำบึงกุ่ม และสร้าง “สวนสันติภาพ” ณ บริเวณที่ดิน ชานชอยรางน้ำ ใกล้อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิในปีถัดมา

ทางสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีมติให้ดำเนินการจัดสร้างกำแพงประวัติศาสตร์บริเวณหน้าหอประชุมใหญ่ ติดกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ซึ่งหนึ่งใน ๑๑ ชั้นงานจะเป็น ประติมากรรมรำลึกถึงขบวนการเสรีไทยล่าสุดในวันอาทิตย์ที่ ๑๕ สิงหาคม ปี ๒๕๔๒ นี้จะมีพิธีวางศิลาฤกษ์เพื่อเตรียมสร้างอนุสรณ์เสรีไทย ที่สวนเสรีไทย (สวนน้ำบึงกุ่ม) ในเวลา ๑๔.๓๐ น.อีกด้วย เพื่อเชิดชูจิตใจที่ต่อสู้เพื่อเอกราชอันสะท้อนวีรกรรมของขบวนการนี้ ทั้งเป็นการบันทึกประวัติศาสตร์อันสำคัญไว้มิให้คลุกหลอนสูญหายไปกับกาลเวลา

เชื่อว่าจิตสำนึกในเอกราชอธิปไตยอันเป็นจิตสำนึกสากลของเสรีไทย จะจุดประกายขึ้นในสามัญสำนึกของมวลสามัญชนไทยอีกครั้งจนเป็นพลังที่มากพอ ก่อให้เกิดเป็นขบวนการเสรีไทย ในทางเศรษฐกิจท่ามกลางกระแสจักรวรรดินิยมสมัยใหม่ ที่มาในนามของสากลนิยมอันสวดยุทธโลกาภิวัตน์

รำลึก ๒๕๗๕ สู่ศตวรรษปรีดี พนมยงค์

ลานปรีดี • รำลึก “อภิวัดน์ ๒๕๗๕ ผู้ศตวรรษ ปรีดี พนมยงค์” ท่านผู้หญิงพูนสุข เรียกเรื่องคนรุ่นใหม่สานต่ออุดมการณ์ “คณะราษฎร” หมอประเวศคำหารัฐบาลชุดนี้เอาแต่ใช้ความรุนแรง

คณะกรรมการจัดงาน ๑๐๐ ปีชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส ร่วมกันจัดงาน อภิวัดน์ ๒๕๗๕ ผู้ศตวรรษ ปรีดี พนมยงค์ เพื่อรำลึกถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นประชาธิปไตย เมื่อวันที่ ๒๔ มิ.ย. ๒๕๔๒ โดยมีประชาชน และอดีตสมาชิกคณะราษฎร ปี พ.ศ.๒๕๑๕ รวมตัวกันบริเวณหลักหมุดสถานที่ประวัติศาสตร์ที่คณะราษฎรยื่นอ่านคำแถลงการณ์เปลี่ยนแปลงการปกครอง ที่ลานพระบรมรูปทรงม้า

ในโอกาสนี้ ขบวนการป๋ายรำลึก ซึ่งมีตัวแทน ๖ คน ร่วมกันถือตะเกียง ๖ ดวง อันเป็นสัญลักษณ์ของหลัก ๖ ประการของคณะราษฎร คือเอกราช ความปลอดภัย เสรีธุรกิจ สิทธิเสมอภาค การศึกษา และเสรีภาพ โดยมี น.พ.เสมอ พริ้งพวงแก้ว อดีตปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานอ่านคำรำลึกถึงความหมายของการอภิวัดน์และหลัก ๖ ประการของคณะราษฎรปี ๒๕๑๕ รวมทั้งแสดงความเคารพวีรชนและคณะราษฎร ที่ทำให้มีชาติที่เป็นประชาธิปไตย และขอให้ทุกคนมีความภูมิใจที่บรรพบุรุษได้เสียสละเลือดเนื้อ เพื่อประชาชนและแผ่นดิน

“เมื่อแสงทองส่องอำไพ ประชาชนต้องเป็นใหญ่ในแผ่นดิน และจะเป็นใหญ่ชั่ววันรัตนตลอดไป” น.พ.เสมอกล่าว

ร.ท.กระจ่าง คุณารักษ์ อดีตสมาชิกคณะราษฎรซึ่งยังมีชีวิตอยู่ กล่าวว่า รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่เป็นของประชาชน ได้สร้างความเป็นประชาธิปไตยไปถึงประชาชนระดับล่างแล้ว ก็คือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และกำลังดำเนินตามรัฐธรรมนูญ ก็จะใช้เวลา ๒๐ ปี ประเทศไทยก็จะเปลี่ยนแปลงการปกครองจากเจ้าขุนมูลนายไปเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ขอให้ประชาชนช่วยกันสานต่อแนวความคิดของนายปรีดี ที่จะพัฒนาประเทศ

“๖๗ ปี ประชาธิปไตยเรายังไม่เท่าเทียม

ประเทศอื่น ซึ่งต้องยอมรับว่าเป็นความจริง แต่รัฐธรรมนูญใหม่กำหนดคุกเกณฑ์ไว้เป็นแม่แบบก็คือศาลรัฐธรรมนูญ แต่ก็ไม่ใช้จะมาอยู่เหนือรัฐธรรมนูญ ขอให้ท่านผู้เจริญช่วยกันติดตามดูแลพิจารณากันไป” ร.ท.กระจ่างกล่าว

ต่อมา ขบวนการรำลึกได้เดินทางไปยังอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย โดยมีตัวแทนคนรุ่นใหม่อ่านคำประกาศการอภิวัดน์สังคมไทยยุคศตวรรษใหม่ ก่อนจะไปเยือนขบวนต่อไปยังลานปรีดีภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อเปิดงานอภิวัดน์ ๒๕๗๕ ผู้ศตวรรษ ปรีดี พนมยงค์ ขณะที่ นายเกรียง วิศิษฎ์สรอรรถ ประธานสมาชิกราชสภาสมาชิกรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) ได้นำตัวแทนสมาชิกรัฐธรรมนูญ ๓๐ คน เข้าร่วมในงานรำลึกครั้งนี้ด้วย

ท่านผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์ ภริยานายปรีดี เป็นประธานกล่าวเปิดงานว่า เมื่อ ๖๗ ปี ก่อนเวลาอำรุงของวันที่ ๒๔ มิ.ย.๒๕๑๕ คณะราษฎรได้ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญหลัก ๖ ประการ แต่ผ่านถึงขณะนี้อุดมการณ์ยังไม่สำเร็จ จึงเป็นหน้าที่ของคนรุ่นใหม่ที่ต้องสืบสานต่อ เพื่อเอกราชที่สมบูรณ์ทางการเมืองและสิทธิความเสมอภาค เพื่อนำสังคมไทยสู่ประชาธิปไตยที่ทัดเทียมอารยประเทศ

ทางด้าน นายสุทัศน์ ศิวรักษ์ ประธานคณะกรรมการจัดงานในส่วนของภาคเอกชน กล่าวว่าจะจัดงานรำลึกถึงนายปรีดี เป็นเวลา ๓ ปีติดต่อกัน โดยเริ่มตั้งแต่ปีนี้ ซึ่งครบ ๕๕ ปี จนถึงครบ ๑๐๑ ปี ทั้งนี้ ในงานรำลึกจะมีการแสดงละคร รวมทั้งนิทรรศการ อภิวัดน์ ทั้งในและต่างประเทศ โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ ๓๐ มิ.ย.นี้ที่ประเทศฝรั่งเศส

นายสุทัศน์กล่าวด้วยว่า ก่อนหน้านี้คณะกรรมการจัดงานเคยเสนอให้มีการพิมพ์แสตมป์ที่ระลึกเป็นรูปนายปรีดี แต่การสื่อสารแห่งประเทศไทยระบุว่า ยังติดขัดปัญหาที่นายปรีดีถึงแก่กรรมยังไม่ครบ ๒๕ ปี ขณะเดียวกัน ยูเนสโกก็ยังไม่ได้ให้การรับรองชื่อของนายปรีดี แต่เรื่องนี้คิดว่าไม่ใช่ปัญหา เพราะนายปรีดีก็ได้รับการยกย่องจากประชาชนว่าเป็นรัฐบุรุษ นอกจากนี้ได้เสนอให้มีการพิมพ์ธนบัตรรูปปรีดี เช่นเดียวกับ

ต่างประเทศที่จะมีการยกย่องผู้นำของประเทศ รวมทั้งภายในธนบัตรให้มีการเพิ่มสัญลักษณ์พานรัฐธรรมนูญเข้าไปด้วยเหมือนในอดีต แต่ก็ถูกยกเลิกสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

ส่วนที่คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก็จัดให้มีการเสวนา ๒๔ มิถุนาประชาธิปไตย..ประชาสังคม โดยมี น.พ.ประเวศ วะสี กล่าวในการเสวนาว่า ตั้งแต่อดีต การปกครองของไทยเป็นแบบแนวตั้ง มีการยึดอำนาจผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนโดยกองทัพ แต่หลังจากเกิดเหตุการณ์ ๑๔ ตุลา ๒๕๑๖ และ ๒๕๑๙ รวมทั้งเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ อำนาจส่วนนี้จึงกลายเป็นแนวราษฎร โดยประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น และเกิดประชาสังคมให้ประชาชนมีสิทธิ์ในการพัฒนาด้านต่างๆ ตลอดจนการตรวจสอบวิพากษ์วิจารณ์การทำงานขององค์กรต่างๆ เช่น ศาลรัฐธรรมนูญ แต่รัฐบาลกลับแก้ปัญหาโดยการใช้อำนาจมากกว่าการนำเอาวิธีการประชาคมมาใช้

ราษฎรอาวุโสผู้หนึ่งกล่าวด้วยว่า อยากให้ประชาชนช่วยกันศึกษารัฐธรรมนูญ เพื่อนำมาร่วมกันส่งเสริมประชาธิปไตย ในการตรวจสอบนักการเมืองและรัฐบาลที่ไม่กระตือรือร้นในการออกกฎหมายลูก กลายเป็นรัฐบาลลอยตัว ซึ่งอาจเกิดความรุนแรงขึ้นได้ เพราะปัจจุบันรัฐบาลใช้แต่ความรุนแรง เช่น ไล่คนจนออกจากสนามกอล์ฟ ทั้งที่ควรใช้วิธีการแบบสันติวิธี

“ปัจจุบันสภาพของประชาชนมีความซับซ้อนเชื่อมโยงไม่เป็นระบบ ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ จึงต้องมีการรวมตัวกันในระดับต่างๆ สังคมปัจจุบันมีอุดมการณ์ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และควรจะเพิ่มประชาคมเข้ามาด้วย อยากเห็นคนในสังคมร่วมมือกันมากขึ้น และไม่เห็นแก่ตัว เพื่อพัฒนาประเทศ” น.พ.ประเวศกล่าว

อ้างอิง นสพ.ไทยโพสต์ ฉบับวันศุกร์ที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๒ ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๕๑๕

ความเหมือนที่แตกต่างกันแค่เพียง กาลเวลา

โดยปริตติภร ธรรมเศรษฐินิต
Youth_revolution@bangkok.com

ปี พุทธศักราช ๒๕๗๕

ราษฎรทั้งหลาย

เมื่อกษัตริย์องค์นี้ได้ครองราชสมบัติสืบต่อ
พระเชษฐาฉันท์ ในชั้นต้นราษฎรได้หวังกันว่า
กษัตริย์องค์ใหม่นี้คงจะปกครองราษฎรให้ร่มเย็น
แต่การณืหาเป็นไปตามความหวังที่คิดไม่
กษัตริย์องค์ทรงอำนาจอยู่เหนือกฎหมายตามเดิม
ทรงแต่งตั้งญาติวงศ์และคนสอดพลอไว้ค้ำกุมาม
ความรู้ให้ดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ไม่ฟังเสียง
ราษฎร ปล่อยให้ข้าราชการใช้อำนาจหน้าที่ในทาง
ทุจริต มีการรับสินบนในการก่อสร้างซื้อของใช้
ราชการ หากำไรในการเปลี่ยนราคาเงิน ผลาญเงิน
ทองของประเทศ ยกพวกเจ้าขึ้นให้สิทธิพิเศษ
มากกว่าราษฎร ปกครองโดยขาดหลักวิชา ปล่อยให้
บ้านเมืองเป็นไปตามยถากรรม ดังจะเห็นได้ใน
การตกต่ำในการเศรษฐกิจและความฝืดเคืองทำมา
หากินซึ่งราษฎรได้รู้กันอยู่ทั่วไปแล้ว

นี่คือ วรรคแรกแห่งประกาศของคณะ
ราษฎร ฉบับที่ ๑ ซึ่งประกาศ ณ วันที่ ๒๔ มิถุนายน
๒๔๗๕ ตามว่ามีอะไรน่าสนใจในข้อความดังกล่าว
สิ่งที่ผมสนใจคือมันได้บอกปัญหาของสังคม
โดยภาพรวมเมื่อประมาณเกือบ ๗๐ ปีมาแล้วมา
แล้วว่ามิใช่ไร้บ้าง และมันน่าสนใจยิ่งขึ้นไปอีก
สำหรับผมคือ ผมเกิดการอุทานออกมาอย่าง
ลึมตัวว่า “นี่หรือจะ ๒๕๗๕ นี่มันปัจจุบันนี้หว่า”
ผมจะพิสูจน์ให้ท่านได้เห็นกันจะละ

ปี พุทธศักราช ๒๕๔๒

ประชาชนทั้งหลาย

เมื่อรัฐบาลทั้งอดีตและปัจจุบันอันมาจากการ
เลือกตั้งของประชาชนได้ปกครองบ้านเมืองนั้น
ในชั้นต้นประชาชนได้หวังว่ารัฐบาลที่ได้เลือกตั้ง
ขึ้นมาตามระบอบประชาธิปไตยคงจะปกครอง
ประชาชนให้ร่มเย็น แต่การณืหาเป็นไปตาม
ความหวังที่คิดไม่ รัฐบาลลงใช้อำนาจอยู่เหนือ
กฎหมายตามเดิม โดยได้แต่งตั้งให้คนใกล้ชิดและ
คนสอดพลอไว้ค้ำกุมามความรู้ให้ดำรงตำแหน่งที่

สำคัญๆ ไม่ฟังเสียงประชาชน ปล่อยให้ข้าราชการ
ใช้อำนาจหน้าที่ในทางทุจริต มีการกินหัวคิวในการ
ประมูลงานราชการ หากำไรจากการปั่นราคาค่าเงิน
บาท ผลาญเงินสำรองของประเทศชาติ ปกป้อง
พวกพ้องของตนเองมากกว่าประชาชนตาต้าๆ
ปกครองโดยขาดหลักวิชา ปล่อยให้บ้านเมืองให้เป็น
ไปตามคำบัญชาของ IMF ดังจะเห็นได้ในการ
ตกต่ำในการเศรษฐกิจและความฝืดเคืองทำมาหากิน
ซึ่งประชาชนได้รู้กันอยู่ทั่วไปแล้ว

เพียงแค่แปลงคำในประกาศของคณะ
ราษฎรดังกล่าวผมก็จำต้องอุทานอย่างสนุกแต่ไม่
ลึมตัวว่า “มันต่างกันตรงไหนวะ”

๒๕๗๕ ผู้ถือสมบูรณาญาสิทธิอยู่เหนือ
กฎหมาย แต่ถามว่ามันต้องอะไรกับการที่ ๒๕๔๒
ผู้ถือสมบูรณาญาสิทธิอยู่ภายใต้กฎหมาย แต่ก็มี
กระบวนการแห่งกฎหมายที่เอื้อต่ออำนาจที่คิดว่า
ตนอยู่เหนือกฎหมาย ตลอดจนสามารถใช้
กฎหมายปฏิบัติการไม่ต่างอะไรกับผู้ที่อยู่เหนือ
กฎหมายแต่อย่างใด

๒๕๗๕ ผู้ถือสมบูรณาญาสิทธิได้เลือกที่จะ
บัญชาการนำโคตรวงศ์ของตนหรือผู้ที่สืบทอด
กอบกับไม่มีความสามารถที่เหมาะสมกับ
ตำแหน่งสำคัญทางการเมือง

๒๕๔๒ มีวิธีในการเลือกผู้ที่จะเข้ามา
ดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมืองตาม
กระบวนการที่เรียกว่า “การเลือกตั้ง” แต่การณืก็
มิได้ทำให้อะไรมันดีขึ้นมา ผู้ถือสมบูรณาญาสิทธิ
ก็ยังเป็นผู้ที่มีได้มีความสามารถในการบริหาร
ราชการงานเมือง ซ้ำยังอ้างว่าเป็นตัวแทนของ
ประชาชนที่เข้ามาอย่างชอบธรรมตาม
กระบวนการการเลือกตั้ง จึงกลายเป็นว่า การ
เลือกตั้งเป็นคำอธิบายการเข้าสู่อำนาจแทนคำ
ว่าการสืบราชสันตติวงศ์

จึงเป็นเรื่องที่ต้องตั้งคำถามว่า สังคมที่มี
วิธีการคิดเข้าสู่แกนกลางของระบอบประชาธิปไตย
มากขึ้นเรื่อยๆ ตามที่เราต้องการนั้นแท้จริงมัน

สามารถทะลุทะลวงหลักการแห่งปัญหาที่มีมาแต่
เดิมได้หรือไม่

ทั้งเป็นความบังเอิญที่ปัญหาของค่าเงิน
บาทก็เกิดขึ้นทั้ง ๒ ช่วงเวลา อีกทั้งมีการตั้ง
คำถามจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนค่า
เงินด้วย เพียงแต่เหตุแห่งการเกิดปัญหาดังกล่าว
แตกต่างกันคือในช่วง ๒๕๗๕ เกิดภาวะตกต่ำ
ทางเศรษฐกิจทั่วโลกอันเป็นผลพวงจาก
สงครามโลกครั้งที่ ๑ แต่ในช่วง ๒๕๔๒ ปัญหา
ดังกล่าวเกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายที่ผิดพลาด
ของผู้ถือสมบูรณาญาสิทธิ และที่เลวร้ายไม่ต่าง
กันเลยคือมีผู้ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวเข้าไป
เก็งกำไรจากความไม่แน่นอนของอัตรา
แลกเปลี่ยนดังกล่าว

ตลอดจนปัญหาของการทุจริตในวง
ราชการ โดยเฉพาะการกินสินบาทคาดสินบนก็
เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยอยู่เหนือกาลเวลา
และสถานที่ แต่ภายใต้ระบบตรวจสอบการทุจริต
เราหาปฏิเสธได้ไม่ว่า ๒๕๔๒ สังคมได้สร้าง
ระบบดังกล่าวได้รัดกุมกว่ามาก

๒๕๗๕ มันโงกกันในมุมที่สว่างและมี
แต่เราไม่คิดว่าเราจำเป็นต้องได้เห็นมันโงก
มันโงกกันในมุมมืดแต่เรากลับคิดว่าเราจะมี
โอกาสที่เห็นมัน

และก็น่าตั้งคำถามอีกว่า ระบบตรวจ
สอบที่รัดกุมโดยหวังผลว่าจะมีประสิทธิภาพใน
การแก้ไขการทุจริตทั้งปวงนั้น จะเท่าทันต่อการ
เจริญเติบโตของการทุจริตที่กำลังดำเนินอยู่อย่าง
แบบคายนี้อาจหรือไม่

ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในทั้ง ๒ ช่วงเวลา
นั้นมันสะท้อนว่าโดยเนื้อหาสาระแห่งปัญหาของ
สังคมนี้ไม่เคยเปลี่ยน มันยังคงดำรงอยู่อย่าง
อหังการไม่แยแสหน้าใครตราจบนแม้เวลาได้ผัน
ผ่านมาเกือบ ๗๐ ปี นับแต่ ๒๕๗๕ แต่ทว่ารูป
แบบ วิธีการของปัญหามันเปลี่ยน อธิบายอย่าง
เชยๆ ว่ามันซับซ้อนขึ้น มันหลากหลายขึ้นจน

เราจับต้นชนปลายไม่ได้

กาลเวลาที่ผ่านมานั้นไม่ได้ให้คำตอบต่อเรามากไปกว่าว่า การเปลี่ยนแปลงที่เราเรียกว่า “การปฏิวัติ ๒๕๓๕ นั้น” ไม่ได้มีค่าอะไรเกินกว่าการเป็นจุดเริ่มต้นของการที่สังคมจะเปลี่ยนวิธีการในการคิดเพื่อรองรับต่อหลักการของปัญหาที่มันจะเปลี่ยนแปลงวิธีดำเนินการเท่านั้น คือจากระบบคิดที่สังคมต้องยอมรับการมีอำนาจของผู้ถือสมบูรณาญาสิทธิแต่เพียงผู้เดียว ไปสู่การคิดที่ผู้ถือสมบูรณาญาสิทธิเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย แต่หลักการของปัญหายังคงดำรงอยู่อย่างไม่เปลี่ยนแปลง

ใน ๒๕๔๒ เราได้รับคำตอบในระดับหนึ่งว่า เราไว้ใจผู้คุมสมบูรณาญาสิทธิไม่ได้ เพราะบุคคลดังกล่าวไม่ฟังเสียงผู้ด้อยโอกาสในสังคม และใช้สิทธิในการเข้าแข่ง จึงโอกาสทางสังคมซึ่งเป็นโอกาสที่ผู้ด้อยโอกาสทั้งหลายต้องเป็นเจ้าของ ตลอดจนผู้คุมสมบูรณาญาสิทธิปกครองโดยขาดหลักวิชา ปลดปล่อยบ้านเมืองให้เป็นที่ไปตามยถากรรม

เราจะปล่อยให้หลักการแห่งปัญหาพัฒนารูปแบบในการดำเนินการจนเจริญเติบโต ปีกกล้าขาแข้งยิ่งๆ ขึ้นอีกต่อไปไม่ได้

ก่อน ๒๕๓๕ ระบบคิดที่สังคมยอมรับการมีผู้ถือสมบูรณาญาสิทธิแต่เพียงผู้เดียว

สู่ ๒๕๓๕ สังคมพัฒนาระบบคิดที่ผู้ถือสมบูรณาญาสิทธิยอมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม

ถึง ๒๕๔๒ ระบบคิดที่ประชาชนจะเป็นผู้ถือสมบูรณาญาสิทธิทั้งปวง

ผมสงสัยว่าทุกระบบคิดของสังคมจะมีน้ำหนักไหน ในการถอนรากถอนโคนหลักการแห่งปัญหาหรือจะเป็นเพียงคิดไปเพื่อไล่ตามหลังรูปแบบวิธีดำเนินการของปัญหาเหล่านั้น

อย่าให้ความเหมือนที่แตกต่างกันแค่เพียงกาลเวลาเช่นนี้เกิดขึ้นมาอีก

การนำเสนอเรื่องราวของอาจารย์ปรีดี ทัศนะจากคนหนุ่มสาว

โดย คนหนุ่มสาวเพื่อปฏิวัติ
Youth_revolution@bangkok.com

จากการจัดงาน ๑๐๐ ปีชาตกาล ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส โดยผู้จัดคือ คณะกรรมการในส่วนของภาคเอกชน มีคำถามที่ต้องได้คำตอบอยู่ ๒ ประการ คือ

๑. การนำเสนอเรื่องราวได้มีการสื่อถึงความ เป็นอาจารย์ปรีดี ขนาดไหน
๒. การสื่อเรื่องราวของอาจารย์ปรีดี สามารถเข้าถึงคนหนุ่มสาวในสังคมยุคนี้หรือเปล่า

เข้าใจได้ว่าทางผู้จัดงานได้พยายามที่จะถกเถียงอย่างเต็มที่ว่าจะนำเสนออย่างไร แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าภาพรวมหลักของวงเสวนา โดยเฉพาะการพยายามบอกเล่าเรื่องราวการต่อสู้ของขบวนการประชาชน ๓ ประสานคือนักศึกษา กรรมกร และชาวนานั้น ถ้าเจตนาที่ต้องการเสนอว่าความเป็นอาจารย์ปรีดีนั้นคือนักต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย ก็คงจะไม่ผิดเท่าใดนัก แต่ก็คงได้แค่เพียงกระพือที่ฉาบอย่างผิวเผิน เพราะแท้จริงแล้วการอธิบายในลักษณะนั้นไม่ได้สร้างสำนึกในการสร้างประชาธิปไตยแต่อย่างใด

ประชาธิปไตยแม้จะได้มาจากการต่อสู้ แต่นั่นไม่ใช่สาระสำคัญ ต้องย้อนกลับไปถามว่าทำไมอาจารย์ปรีดีถึงเป็นนักต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย

จาก ๒๔๔๓-๒๔๖๓ อาจารย์ปรีดี เติบโตมาในครอบครัวชาวนา จึงได้เห็นมาโดยตลอดถึงความลำบากของชาวนา อีกทั้งเมื่อ

เข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ก็ได้มีโอกาสในการที่จะเรียนรู้ถึงแนวคิดที่ก้าวหน้าเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในประเทศจีน การล้มล้างราชวงศ์แมนจูของ ดร.ซุนยัตเซ็น ตลอดจนเหตุการณ์กบฏ ร.ศ.๑๓๐ ในไทยเองเป็นแรงบันดาลใจสำคัญที่อาจารย์ปรีดีเห็นด้วย กับการกระทำดังกล่าว เมื่ออาจารย์ปรีดีได้เข้าศึกษาในโรงเรียนกฎหมาย ก็ได้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำค่าสูงในสังคม ประกอบกับที่การมีสิทธิทางศาลของพวกเจ้านายและคนในบังคับต่างชาติ สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อ สรีรธา ในการปฏิวัติสังคม ของอาจารย์ปรีดีทั้งสิ้น เพราะเป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าสังคม ในขณะนั้นต้องเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางที่ดีขึ้น

ในช่วงก่อน ๒๔๗๐ กระแสหลักทางสังคมได้อธิบายสังคมโดยใช้กรอบความคิดของพวกศักดินา เช่น

๒๔๓๕ แนวคิดในการปฏิรูปการปกครองของ ร.๕ ซึ่งได้รวมศูนย์อำนาจทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ ยังผลให้สถาบันกษัตริย์สามารถคุมอำนาจอย่างเด็ดขาด โดยอธิบายว่าเพื่อเป็นการต่อต้านการรุกรานของจักรวรรดินิยมตะวันตก ซึ่งก่อให้เกิดความสำเร็จในระดับชาติ คือไทยสามารถรักษาเอกราชไว้ได้ ขณะที่ในระดับท้องถิ่นได้ก่อให้เกิดปัญหาความตึงเครียดซึ่งจะต้องถูกรวมศูนย์ขึ้นตรงกับส่วนกลาง

แนวคิดกระแสหลักในขณะนั้น ก็ยังอธิบายในลักษณะนี้ โดยไม่เคยคิดที่จะเปลี่ยนแปลงปรับปรุงรูปแบบการปกครองแต่ประการใด ทรราชจนถึง ร.๗

๒๔๖๘ มีคำถามของเดตรอง ซึ่งสะท้อนแนวคิดของกระแสหลักอย่างชัดเจน

๑. รักษา ศาสน์ กษัตริย์ รักกันอย่างไร และเป็นของจำเป็นนักหรือ

๒. คำโบราณที่ว่า เจ้าว่างามก็ว่างาม ไปตามเจ้า ดังนั้นหมายความว่าอย่างไร และได้ชื่อว่ารักด้วยหรือไม่ อธิบายมา

๓. ประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เกี่ยวเนื่องกันอย่างไรแยกออกจากกันได้หรือไม่มีผลอย่างไร

๔. อะไรเรียกว่ารัฐบาล ทำไมจึงเรียกเช่นนั้น ใครเป็นคนตั้ง

๕. รัฐบาลกับประชาชนเกี่ยวเนื่องกันอย่างไรแยกออกจากกันได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

๖. รัฐบาลตั้งอยู่ได้เพราะราษฎรให้เงินบำรุงใช่ไหม ถ้าใช่ ผู้ที่ทำการงานของรัฐบาลจะมีได้ชื่อเป็นลูกจ้างหรือไม่

๒๔๘๓ ที่ประชุมเสนาบดีคัดค้านร่าง พ.ร.บ.ประชาธิปไตยหรือเทศบาล ด้วยข้ออ้างที่ว่าหละหลวม และปล่อยให้ต่างชาติเข้ามามีอิทธิพลได้

คงไม่ต้องบอกว่ากระแสหลักอธิบายอะไรอยู่ และสิ่งที่เกิดขึ้นจากการที่กระแสหลักอธิบายเช่นนั้นคือ

๒๔๘๔ ฎีการ้องทุกข์ของนายทองเจือ จารุสาทร “เวลานี้ที่ใดแม้แต่ชาวชนบทก็กล่าวว่ามีรัฐบาลปกครองอย่างทรยศ อย่างหลอกลวง อย่างสุบเลือดแทบทุกหนแห่ง”

๒๖ พฤษภาคม ๒๔๘๕ ร.๖ ทรงมีพระราชปรารภว่า “ความนิยมและนับถือในองค์สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอย่างเคยเป็นมาก่อน ฉะนั้นจะกลับฟื้นขึ้นอย่างแต่ก่อนไม่ได้แล้ว”

๒๔๖๓-๒๔๗๐ ในช่วงที่อาจารย์ปรีดีศึกษาอยู่ที่ฝรั่งเศส ก็เกิดความคิดที่จะดำเนินการเปลี่ยนแปลงระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

การดำเนินการอย่างนี้เป็นไปอย่างที่ต้องการ ทำทายบรรดาพวกกระแสหลักทั้งหลาย

หลัง ๒๔๘๕ ตลอดเวลาที่อาจารย์ปรีดีได้ดำเนินนโยบายและปฏิบัตินั้นปรีดีได้เข้าทำการทำทายระบบเดิมๆ ที่บ่อนเบียนสภาพสังคมในขณะนั้น เช่น

แก้ไขระบบภาษีที่ไม่เป็นธรรม คือเงินรัชชูปการ ซึ่งเก็บตั้งแต่สมัย ร.๕ จนถึงสมัย ร.๖ ซึ่ง พวกกระแสหลักทั้งหลายได้สร้างระบบเอาไว้

ซึ่งถ้าได้ศึกษาของท่านอาจารย์ปรีดี เราจะเรียกท่านว่า ปรีดีผู้ทำทายกระแสหลัก ก็คงไม่ผิดนัก

ทั้ง ศรัทธาในการอภิวัฒน์สังคมและการทำทายกระแสหลักนี้ ต่างก็เป็นคุณสมบัติที่อาจารย์ปรีดี นำพาไปสู่ ความเป็นนักต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย

เพราะหากมองกันจริงๆ แล้ว ความเป็นประชาธิปไตยนั้น ก็เป็นเพียงอุดมคติ กระแสนิ่งที่เป็นเป้าหมายที่หลายคนต้องการ แต่หากขาดจุดเริ่มต้นในกมลสันดาน คือ ศรัทธาในการอภิวัฒน์สังคมและการทำทายกระแสหลัก ก็คงจะไม่ต้องพูดถึงประชาธิปไตยให้เปล่าเปลี่ยวไป

ต่อคำถามที่ว่า การสื่อถึงคนหนุ่มสาวที่เปี่ยมล้นด้วยพลังกำลัง ให้กลุ่มคนเหล่านี้ได้สัมผัสความเป็นอาจารย์ปรีดีอย่างรู้ๆ เขาต้องเอาพลังกำลังของเขาไปทำอะไร

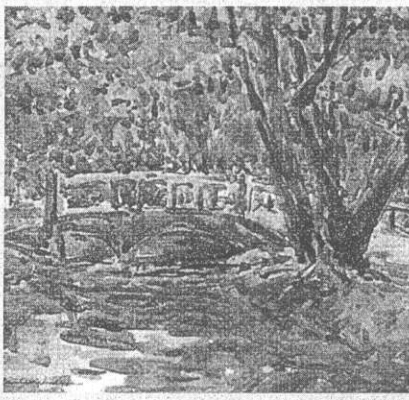
กิจกรรมเพื่อสังคมที่คนหนุ่มสาวมีมากขึ้นในสังคม แต่ดูเหมือนว่ากิจกรรมเพื่อสังสรรค์จะมีมากกว่า มันสะท้อนให้เห็นว่าคน

หนุ่มสาวยุคนี้ไม่ได้รับการเรียนรู้อย่างชนิดที่เขาไม่เคยรู้สึกว่าเขาต้องมีศรัทธาในการอภิวัฒน์สังคมและความรู้สึกที่ต้องทำทายกระแสหลัก เพราะฉะนั้นจึงไม่น่าแปลกใจทำไม ในกระแสสังคมที่มีการพูดถึงคำว่าประชาธิปไตยอยู่ตลอดเวลา นี้จึงไม่มีอะไรที่จริงจัง นอกจากการที่คนหนุ่มสาวเรียนรู้อย่างจริงจังกับคำว่าประชาธิปไตยเพื่อเอาไปคอบข้อสอบไล่เท่านั้น

หรือบางคนที่มีศรัทธาในการอภิวัฒน์สังคม แต่ก็เป็นเพียงแก่ความรู้สึกที่ทนไม่ได้ที่เห็นสังคมมันเลว

และแม้จะทำทายกระแสหลัก แต่ก็ไม่ได้ศึกษาให้ถ่องแท้ว่ากระแสหลักอธิบายเรื่องราวต่างๆอย่างไร เมื่อคนหนุ่มสาวไม่รู้ว่ากระแสหลักคืออะไร อธิบายมันไม่ได้ จึงทำทายได้เพียงลมแล้งเท่านั้น

ถามว่า ถ้าเราไม่สื่อให้คนหนุ่มสาวได้รับรู้ถึงความเป็นปรีดี อย่างที่กล่าวมาข้างต้น เราก็คงทำได้แค่เพียงมาบอกเล่าว่า ปรีดีเป็นพ่อของชาวธรรมศาสตร์ ปรีดีเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ปรีดีเป็นคนเก่ง ปรีดีเป็นอะไรต่างๆ นานา เราบอกเล่าให้คนหนุ่มสาวรับรู้เช่นนี้เป็นเวลานานเท่าใดแล้ว มันพิสูจน์ว่า ไร้ประโยชน์เต็มที่ และไม่ได้ผล เพราะเราไม่พูดจุดเริ่มต้นแห่งกระบวนการการสร้างความเป็นปรีดีในตัวของ นายปรีดี พนมยงค์ ผู้ การสร้างความเป็นปรีดีในตัวของคนหนุ่มสาวในยุคนี้

นิทรรศการ “แต่มีสีน้ำสวานสวณ”

โดย **ณนช บุญกัศนกุล**

ณ ห้องนิทรรศการ ชั้น ๖ ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล ชิดลม

เปิดงานนิทรรศการ วันอังคารที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๒ เวลา ๑๘.๐๐ น.

นิทรรศการแสดงจนถึงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๒

ป๋วย... คือพูนดินที่โคนต้นไม้

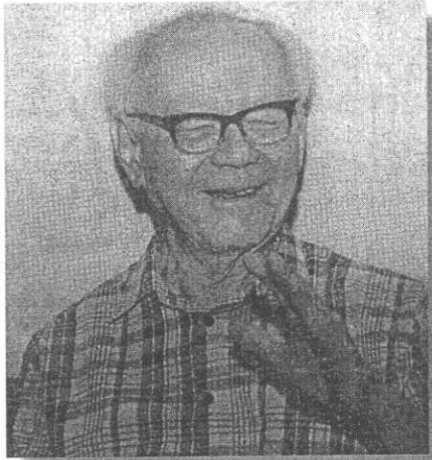
อาจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ เกิดเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๔๕๕ ที่ตลาดน้อย กรุงเทพฯ บิดาคือ นายชา เป็นชาวจีนอพยพเข้าเมืองไทย มีอาชีพขายส่งปลา มารดาคือ นางเซาะเซ็ง มีเชื้อไทย-จีน ครอบครัวมีนายชา และนางเซาะเซ็ง มีบุตร ๗ คน ชาย ๕ คน และหญิง ๒ คน นายป๋วยเป็นบุตรคนที่ ๔

อาจารย์ป๋วย ใค้ให้ควาหมายชื่อตัวเองว่า คำว่า “ป๋วย” ตามที่เดียวเขียนให้มัน แปลตรงตัวได้ว่า “พูนดินที่โคนต้นไม้” เพราะตัวประกอบในอักษรระบุไว้เช่นนั้น แต่มีความหมายกว้างออกไปอีก คือ “บำรุง” “หล่อเลี้ยง” “เพาะเลี้ยง” และ “เสริมกำลัง” ปทานุกรมจีน-อังกฤษ แปลว่า “to bank up earth to cultivate to nourish to nurse to add energy to strengthen”

เมื่อเด็กชายป๋วยอายุ ๑๐ ขวบ บิดาได้ตั้งแก่กรรม จึงตกเป็นหน้าที่ของมารดาต้องเลี้ยงบุตรธิดาทั้งหมด เด็กชายป๋วยเข้าศึกษาที่โรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกภาษาฝรั่งเศส ทำคะแนนได้ดีเยี่ยมในวิชาภาษาฝรั่งเศส และคณิตศาสตร์ เมื่อจบการศึกษาในปี ๒๔๗๕ นายป๋วยได้รับเลือกเป็นครูสอนหนังสือที่โรงเรียนอัสสัมชัญ

อาจารย์ป๋วยเริ่มอาชีพครูเมื่ออายุ ๑๗ ปี ได้รับเงินเดือน ๔๐ บาท (เสมือนพนักงาน ที่รับราชการสมัยนั้น ได้รับเงินเดือนขั้นต้น ๑๕ บาท) ได้แบ่งให้มารดาเดือนละ ๓๐ บาท และเก็บไว้ใช้ส่วนตัว ๑๐ บาท

อาจารย์ป๋วย เข้าศึกษาใน

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง โดยยังเป็นครูอยู่และได้ปริญญาธรรมศาสตร์บัณฑิต ๒๔๘๐ จึงเริ่มอาชีพใหม่ โดยแบ่งเป็นสามให้กับอาจารย์ฝรั่งเศสในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปี ๒๔๘๑ เมื่ออายุ ๒๓ ปี ได้สอบแข่งขันและได้ทุนรัฐบาลไปศึกษาต่อทางเศรษฐศาสตร์และการคลังที่ London School of Economics ของมหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ ได้ปริญญาตรีเกียรตินิยมอันดับหนึ่งในปี ๒๔๘๔ ทำให้ได้รับทุน Leverhulme Studentship เพื่อศึกษา

ต่อระดับปริญญาเอกทันที

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง อาจารย์ป๋วยเข้าร่วมขบวนการเสรีไทย ในประเทศอังกฤษ โดยอาสาสมัครเข้าทำงานใน British Army Pioneers Corps ทำงานติดต่อดะหว่างไทยกับสัมพันธมิตร ใช้ชื่อรหัสว่า “เข้ม” อาจารย์ป๋วยเข้าประเทศไทยโดยกระโดดร่มลงที่ชัยนาท และถูกเจ้าหน้าที่จับกุม นำตัวส่งเข้ากรุงเทพฯ งานสำคัญครั้งนี้คือ

การติดต่อส่งข่าวทางวิทยุให้ฝ่ายสัมพันธมิตร

อาจารย์ป๋วยได้ทำหน้าที่จนถึงเดือนพฤษภาคม ๒๔๘๘ จึงได้รับอนุญาตให้กลับอังกฤษและได้รับการเลื่อนยศเป็นนายพันตรีแห่งกองทัพอังกฤษ

อาจารย์ป๋วยเข้ารับราชการในกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ในปี ๒๔๘๒ และดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของสภาเศรษฐกิจแห่งชาติ ในปี ๒๔๘๖ เมื่อดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยได้ ๗ เดือนเศษ

เนื่องจากไม่ยอมดำเนินนโยบายคู่ตามลม จึงต้องออกจากตำแหน่งนี้ไปในปี ๒๔๙๙

อาจารย์ป่วยต้องเผชิญกับอำนาจมืดและอิทธิพลทางการเมือง ทำให้ต้องจากประเทศไทยไปรับตำแหน่งที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจการคลัง ประจำสถานเอกอัครราชทูตไทยในอังกฤษ ระหว่างนี้ได้มีส่วนช่วยให้ไทยขายดีบุกและยางพาราแก่อังกฤษและประเทศยุโรปได้มากขึ้น เมื่อไทยได้เข้าเป็นสมาชิกสภาดีบุกระหว่างประเทศอา

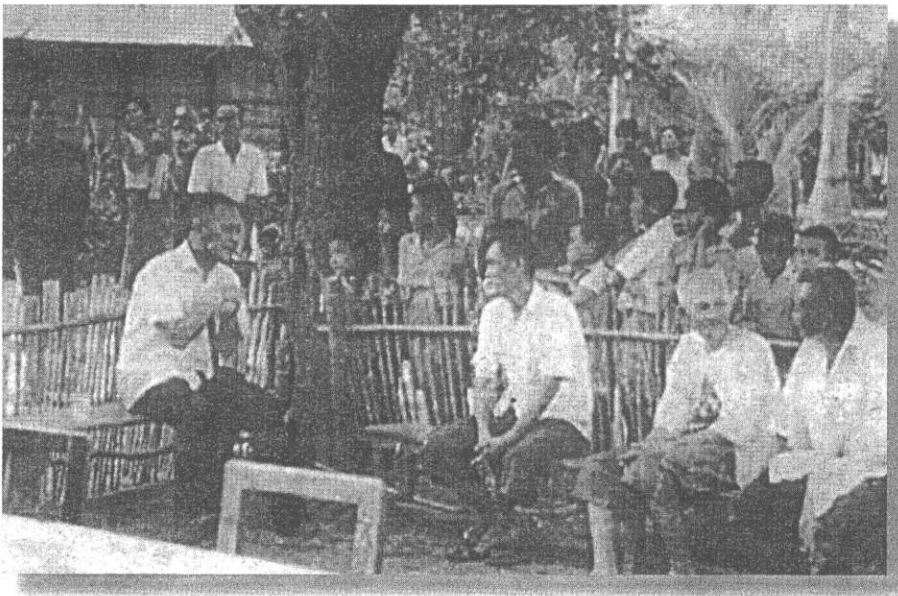

เมืองไทยเปลี่ยนแปลงโดยสันติวิธี และยึดหลัก “ธรรมคืออำนาจ” มิใช่ “อำนาจคือธรรม” ดังจะเห็นจากพฤติกรรมส่วนตัวและข้อเขียนในจดหมาย “นายเข้ม เย็นยิ่ง” และบันทึกประชารวมโดยสันติวิธี

จากข้อเขียนนั้น ทำให้ อาจารย์ป่วยต้องไปสอนหนังสือ ณ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ แต่ถึงกระนั้นเสียงข่มขู่เอาชีวิต ก็ยังไปถึงประเทศอังกฤษ จึงได้ลาออกจากคณะบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และที่ปรึกษากระทรวงการคลัง เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๐๕

หลังตุลาคม ๒๕๐๖ อาจารย์ป่วยได้กลับมาเป็นอาจารย์พิเศษประจำคณะเศรษฐศาสตร์ และรับตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๐๙ ต่อมาเมื่อ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๕ อาจารย์ป่วยได้เผชิญกับมรสุมทางการเมืองอีกครั้ง จึงไปพำนักอยู่ ณ ประเทศอังกฤษ จนถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๒

หมายเหตุ คัดจากบางส่วนของหนังสือ “คิดถึงอาจารย์ป่วย” คณะกรรมการห้องสมุดเศรษฐศาสตร์ ๒๕๒๗ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จารย์ป่วยได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้แทนไทย และได้รับเลือกเป็นประธานสภาดีบุกระหว่างประเทศในปี ๒๕๐๑-๒๕๐๒

ปี ๒๕๐๑ อาจารย์ป่วยได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการสำนักงบประมาณปลายปี ๒๕๐๒ ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย อยู่ในตำแหน่ง ๑๒ ปี โดยได้ขอลาออกหลายครั้งหลายครา แต่ไม่ได้รับอนุญาต อาจารย์ป่วยได้เสริมสร้างความมั่นคงให้ เกิดแก่ระบบการธนาคารพาณิชย์ และสิ่งสำคัญกว่านั้นคือ ได้ป้องกันนักการเมืองมิให้เข้าไปใช้อิทธิพลในการกำหนดนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย ในปี ๒๕๐๔ ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

นอกจากนี้ อาจารย์ป่วยยังดำรงตำแหน่งในหน่วยงานและคณะกรรมการที่สำคัญอีกหลายชุด ทำงานอุทิศตนให้แก่บ้านเมือง จนได้รับรางวัลรามอน แมกไซไซ ในปี ๒๕๐๘ ในปี ๒๕๐๗ ได้ปฏิรูปงานสำคัญ ๒ ด้าน คือ การปรับปรุงหลักสูตรปริญญาตรี และการผลิตอาจารย์ซึ่งเป็นผลให้จำนวนอาจารย์ประจำในคณะ ซึ่งมีเพียง ๔ คน ในปี ๒๕๐๗ เพิ่มขึ้นเป็นประมาณ ๕๐ คน ในปีการศึกษา ๒๕๑๘ นอกจากนั้นได้เริ่มหลักสูตรปริญญาโท ซึ่งสอนเป็นภาษาอังกฤษ และริเริ่มโครงการบัณฑิตอาสาสมัคร

สิ่งที่อาจารย์ป่วยย้ำอยู่เสมอ คือ ความเป็นธรรมในสังคม และเสรีภาพของประชาชน ดร.ป่วยต้องการเห็น

สถาบันปรีดี พนมยงค์ “ห้องสมุดไสว สุทธิพิทักษ์”

เมื่อ วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๒
โดย ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์

ขอเชิญฟังรายการวิทยุ
“ฟ้าหลายสี”
ณ สถานีวิทยุ ทหารอากาศ ๐1
ตอนเมือง AM 1233
ทุกวันอาทิตย์ ภาคค่ำ
เวลา 21.00 - 22.00 น.

พบกับสารสนทนา

เพื่อ **“การอภิวัฒน์สังคม การสร้างสรรค์ภูมิปัญญา
และการพัฒนาคุณภาพชีวิต”**

ผู้ดำเนินรายการ : ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตรวงศ์ ณ ป้อมเพชร และ
ดร. โชคชัย สุทธาเวศ

ผู้สนับสนุนรายการ : สถาบันปรีดี พนมยงค์

เริ่มตั้งแต่วันอาทิตย์ที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2542 เป็นต้นไป

เจดีย์คำถามประจำฉบับที่แล้ว (2/2542)

คำถาม - ข้อใดถูกต้อง

1. องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยยินดีให้ความร่วมมือกับโครงการฉลอง 100 ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ฯ ในการจัดทำบัตรโทรศัพท์ (card phone) ที่มีภาพเกี่ยวกับ นายปรีดี พนมยงค์ จำนวน 1 ชุด

2. การสื่อสารแห่งประเทศไทยกำหนดเงื่อนไขพิเศษในการจัดทำไปรษณียากร (แสตมป์) บางประการจนทำให้ไม่สามารถจัดพิมพ์ไปรษณียากรเพื่อร่วมโครงการฉลอง 100 ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ ได้

คำตอบ - ที่ถูกต้องคือ ถูกทั้งสองข้อ - ปรากฏว่าไม่มีผู้ใดตอบถูก

๓๐๐ ปี ปรีดี ๖๕ ปีธรรมศาสตร์

คอนเสิร์ตกลางสายฝน

การรวมนามสนามฟุตบอลธรรมศาสตร์

ปกิณกะ

โดยกลุ่มดินสอสี

เริ่มต้นจากการไปร่วมพูดคุยเนื่องในโอกาสวันปรีดี ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ จัดโดยองค์การนักศึกษาระบบธรรมศาสตร์ (อนธ.) ที่บริเวณลานปรีดี คนที่เข้าไปเป็นทั้งจำนวนไม่พอและค่อนข้างไปทางวัยอาวุโสเสียส่วนใหญ่ พวกเขารวมกันเป็นวงดนตรีเพื่อใหม่ มีพี่เลี้ยงพานักศึกษาใหม่ แวะเวียนผ่านมาจากรูปไปหัวรูปปรีดี อาจารย์ปรีดี บางกลุ่มมีพวงมาลัยดอกไม้สีเหลืองมาด้วย หลังจากนั้นก็นำไปจับกลุ่มเล่นเกมส์ร้องเพลงเชียร์อยู่บริเวณรอบๆ เต็นท์ที่มีการเสวนา ถึงแม้จะมีการกระจายเสียงออกไปนอกเต็นท์ แต่คิดว่าคงสู้เสียงเชียร์และความสนุกสนานในการเล่นเกมส์สารพัดแบบของกลุ่มพี่เลี้ยงและเพื่อนใหม่ไม่ได้

เสร็จจากงานเสวนา เรานั่งมองดูแม่น้ำเจ้าพระยารินไหลเอื่อย หันมาดูรูปปั้นอาจารย์ปรีดี ที่มีตึกโดมตั้งตระหง่านเป็นฉากหลัง ความรู้สึกแปลกๆ เกิดขึ้นพร้อมๆ กับความคิดคำนึงบางอย่าง

หลังจากนั้น การประสานต่างๆ ก็เริ่มเกิดขึ้น ฝ่ายคณะกรรมการ ๑๐๐ ปีชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส กำลังเตรียมการจัดงานสัปดาห์อภิวัตน์ประชาธิปไตยในช่วงวันที่ ๒๔-๒๗ มิถุนายน โดยใช้สถานที่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งจะมีอายุครบรอบ ๖๕ ปี ในวันที่สถาปนาที่ ๒๗ มิถุนายน เช่นเดียวกัน พร้อมๆ กับที่วงดนตรีการรวมนามกำลังอยู่ในวาระ ๒๕ ปี และมีความฝันว่าจะได้กลับมาเล่นคอนเสิร์ตที่สนามฟุตบอลธรรมศาสตร์อีกครั้ง

ทั้งหมดรวมกันกลายเป็นคอนเสิร์ต ๑๐๐ ปี ปรีดี ๖๕ ปี ธรรมศาสตร์ การรวมนาม สนามฟุตบอลธรรมศาสตร์ ในวันที่เสาร์ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๒ เวลา ๑๘.๓๐ น. เพื่อหารายได้มอบให้คณะกรรมการ ๑๐๐ ปีปรีดีฯ

โดยคำแนะนำจากอาจารย์ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ผลักดันให้สุรชัย จันทินาทร มีการบ้านต้องแต่งเพลงใหม่สำหรับวาระ ๑๐๐ ปี ปรีดี พนมยงค์ ข้อมูลหนังสือ ภาพถ่าย วัสดุ อุปกรณ์ส่งผ่านไปยังหงา การรวมนาม

กว่าวันหนึ่งที่ร้านอาหารแถวถนนพระอาทิตย์ ซึ่งใช้เป็นที่พักของอาจารย์ชาญวิทย์ กับสุรชัย ซึ่งภายหลังมีสุจิตต์ วงษ์เทศ มาร่วมวงด้วย ดึกมากแล้ว สุจิตต์ เริ่มขับเสภา ด้นเพลงแหล่ต่างๆ ผสมผสานไปกับเพลงฝรั่งที่กำลังเปิดอยู่ เข้าใจว่าบรรยากาศนี้ได้กลายเป็นแรงบันดาลใจสำคัญอันหนึ่งที่สุรชัย นำมาสร้างเนื้อร้องทำนองของเพลงปรีดีที่ละวรงค์ที่ละตอน โดยมีทำนองเพลงพื้นบ้านภาคกลางเข้ามาด้วย

ในน้ำเอื่อยว่ามีปลา ในน้ำเอื่อยว่ามีข้าว

อยุธยาของเรา มีปรีดี พนมยงค์

เขาเกิดในชนบท มีทุ่งนาต้นข้าว

ชวานากรุงเก่า ร้องเพลงต้นตำราเกี่ยว

คืนวันสุกดิบ เรานั่งอยู่กลางสนามฟุตบอล ดูวงการรวมนามซ้อมใหญ่

ลมเย็นๆ พัดเอื่อย เวทีตั้งอยู่ริมสนามฟุตบอล โดยมีตึกโดมที่แฝงตัวเคร่งขรึมอยู่ในความมืดเป็นฉากหลัง บรรยากาศดีเหลือเกิน

ถึงตอนนี้ เพลงปรีดี พนมยงค์ ฉบับใหม่ สร้างแล้ว เหลือแต่ชักซ้อมดนตรีให้เข้าที่เข้าทาง สุรชัย บอกว่าเป็นร่างแรก คงต้องมีการขัดเกลาต่อไปเรื่อยๆ ให้สมบูรณ์ที่สุด

วันที่ ๒๖ มิถุนายน เวลาบ่ายสาม เราเริ่มปิดพื้นที่รอบสนามฟุตบอลพร้อมๆ กับที่พายุฝนเทกระหน่ำลงมา สนามหญ้าเจิ่งนองด้วยน้ำ เวทีห่มคลุมเครื่องดนตรีด้วยผ้าใบผืนใหญ่

ฝนตกหนักเบาสลับกันไป ใกล้เคียงเวลาเปิดประตู ผู้ชมยังฝ่าฝนทยอยกันมาซื้อบัตรรอเข้าชม เพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ ฝ่ายดูแลพื้นที่ข้างในซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัครนักศึกษาระบบธรรมศาสตร์จากกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ร่วม ๕๐ คน ต้องทำงานอย่างหนักในการขนกระบะไม้มาพาดเป็นสะพานข้ามคูวังดูกรุงซึ่งเปลี่ยนสภาพเป็นปลักโคลนสีแดงเฉอะแฉะ ยกอัฒจันทร์เหล็กขนาดใหญ่จากด้านข้างเข้ามาในสนามฟุตบอลเพื่อเป็นที่นั่งให้คนดู พร้อมกับปูผ้าพลาสติกเป็นแถวยาว แต่ก็ยังไม่พอรองรับกับผู้ชมที่มีจำนวนหลายพันคน บางส่วนจึงต้องยืนอยู่รอบๆ ขอบสนาม

ขณะที่ทีมงานและผู้ชมคากฝนเปียกปอนกันไปมาๆ กัน สุรชัย จันทินาทร และ มงคล อุทก ขึ้นเวทีมาบรรเลงเพลงนอกสรีปรีดี ยืมกลางสายฝนกลางสายฝนพราวท่ามกลางเสียงปรบมือดังต่อเนื่องด้วยเพลงข้างมันฉันไม่แสร้งและ คินสุรัง ซึ่งหว่าร้องแบบเต็มเสียงเต็มอารมณ์

ถึงตอนนี้ที่นักดนตรีทั้งสองคนก็เปียกปอนร่วมไปกับผู้ชมและทีมงานเป็นช่วงเวลาดังๆ ที่น่าประทับใจในบรรยากาศคอนเสิร์ตกลางสายฝน ๑๐๐ ปี ปรีดี ๖๕ ปี ธรรมศาสตร์ ขณะที่เมฆฝนสลายตัวไปในความมืด การรวมนามทำหน้าที่บรรเลงเพลงต่อไปอีกสามชั่วโมงเต็มๆ โดยมีพงษ์เทพ กระโดนชำนาญ ร่วมเล่นเพอร์คัสชันในแบบที่เคยอยู่ด้วยกัน นับเป็นครั้งแรกในรอบทศวรรษที่การรวมนามครบห้าคน

ในส่วนของคอนเสิร์ตนั้น ระบบเสียงซุกกักเข้าไปพอสมควร เนื่องจากเปียกฝน การจัดแสงหลายตอนยังไม่ลงตัว โดยรวมอาจไม่ได้เป็นคอนเสิร์ตที่สมบูรณ์แบบในเชิงเทคนิคแสงเสียงแต่คุณค่าและสาระของบทเพลงนั้นเต็มเปี่ยม โดยเฉพาะผู้ชมส่วนใหญ่ซึ่งฝ่าฝนมาชมด้วยความตั้งใจจริงที่จะมีส่วนร่วมในบรรยากาศและวาระพิเศษเช่นนี้

๑๐๐ ปี ปรีดี ๖๕ ปีธรรมศาสตร์

บรรยากาศการแสดงสดคอนเสิร์ตกลางสายฝน การรวมนาม สนามฟุตบอลธรรมศาสตร์ ได้ถูกบันทึกไว้ในรูปแบบวีดีโอไอพี ความยาว ๓ ชั่วโมงเต็ม

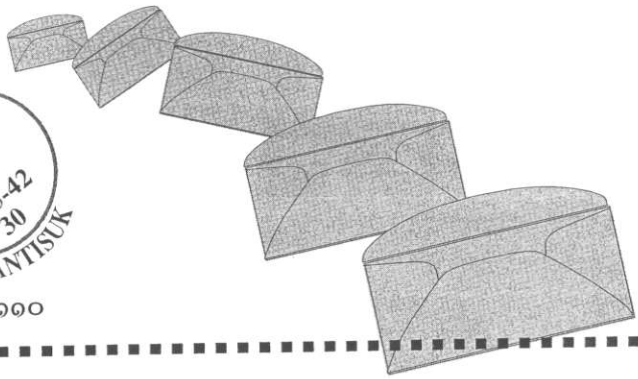
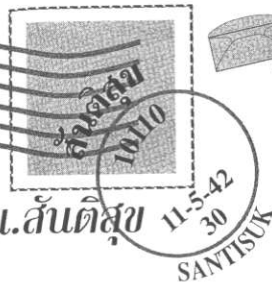
สนใจสั่งซื้อวีดีโอเทปคอนเสิร์ต ๑๐๐ ปีปรีดี ๖๕ ปีธรรมศาสตร์ การรวมนามที่บ้านธรรมศาสตร์ ในราคาพิเศษ ๕๐๐ บาท สอบถามได้ที่ โทร.๒๒๕-๓๑๔๘-๕

จดหมาย
ปลายทางที่...

สถาบันปริดี พนมยงค์

๖๕/๑ ซอยทองหล่อ

สุขุมวิท ๕๕ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐

Stockholm hoeden July 14th, 1999

กราบเรียนท่านผู้หญิงพูนศุขที่เคารพรัก

ได้มีโอกาสชมละคร อภิวัฒน์ ๑๕๓๒ เทิดทูนเกียรติคุณท่านรัฐบุรุษอาวุโส
โรงอยู่ตรงข้ามกับกรมสรรพากรพอดีค่ะ นักแสดงทุกคนแสดงดี เพลงก็เหมาะ

อมส.ชอบทุกเพลงคะ ตอนที่ชอบมากที่สุด ก็ตอนที่ผู้แสดง ซึ่งแสดง
เป็นท่านผู้หญิงนะ ท่านรัฐบุรุษ ทำให้ท่านผู้หญิงมีใจเป็นเพียงแต่ผู้หญิงเท่านั้น
แต่เป็นมนุษย์ผู้หญิงซึ่ง อมส.ว่าสำคัญมาก แสดงถึงความเสมอภาค และสิทธิ
เท่าเทียมกันทางสังคมการเมืองนะ ผู้นำประชาธิปไตยหลายคนในโลกนี้มักล้ม
ทรยศตนเอง ลืมสิทธิสตรี บทนี้แสดงให้เห็นชัดว่า ท่านรัฐบุรุษเป็นผู้นำที่เข้าใจ
สาระสำคัญประชาธิปไตย เนื้อหาแน่น ควรใช้เทคนิคด้านภาพประกอบบ้างนะ
เพราะคนไทยที่นี้อาจตามไม่ทัน แต่เชื่อว่าทุกคนเข้าใจกับการต่อสู้ เพื่อลดช่องว่าง
ทางเศรษฐกิจให้น้อยลง เนื้อดินสอเขียนดีอยู่แล้ว แต่คงตามเหตุการณ์
ประชาธิปไตยทางการเมืองไม่ทันนะ โดยเฉพาะช่วงหลัง ๑๕๓๒ ใหม่ๆ จนถึงการ
ก่อตั้ง มรท.นะ แต่น่าเสียดายที่แสดงเดือนนี้ เพราะคนส่วนใหญ่ที่กร้อน รัฐสภาเปิด
มิฉะนั้นน่าจะเชิญนักการเมืองมาชมสักกรอบ ความมาแสดงวันปริดีมากกว่า ตอนนั้น
หน่วยงานราชการทุกแห่งยังเปิดอยู่นะ ทีมงานเขาก็ดีแข็งนะช่วยตนเองได้หมด
ด้วยความเคารพรักและนับถืออย่างสูงยิ่ง

อมส.

เรียน คุณสินธุ์สวัสดิ์ที่นับถือ

ต้นเดือนมีนาคม ที่ผ่านมา ผมได้มีโอกาสมาดูละครเรื่อง “คือผู้อภิ
วัฒน์ ๒๔๗๕” จัดแสดงโดยกลุ่มพระจันทร์เสี้ยวการละคร เมื่อละครแสดง
จบลงผมรู้สึกว่ามีเรื่องคาใจที่ยังไม่สามารถคลี่คลายออก มีความรู้สึกหนักอึ้ง
แบบเฉียดเขียนเป็นเพลงแต่ยังไม่สามารถเขียนได้ ต่อมาผมได้เดินดูสถานที่
ก่อสร้างกำแพงประวัติศาสตร์หน้าหอประชุมใหญ่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พินิจพิจารณาต้นแบบประติมากรรมแต่ละเหตุการณ์ที่ติดตั้งแล้วก็กลับไปคิดต่อ
เข้ามาวันนั้นผมฝัน ในความฝันนั้นที่จำได้คิดตามีคำว่า “สถาปน” ลอยเด่น
ขึ้นมาเหนือสิ่งอื่นใด ผมรีบลุกขึ้นมาเขียนเพลงที่ค้างคาอยู่ในใจเป็นการเขียน
รวดเดียวจบ ทั้งเนื้อร้องและทำนอง ผมตั้งชื่อเพลงนี้ว่า “คือผู้อภิวัฒน์”
ต้องการให้เป็นเพลงร้องประสานเสียงคล้ายการร้องในโบสถ์คริสต์แต่ไม่ถึงกับ
เหมือนเสี้ยที่เดี่ยว ขึ้นต้นต้องยิ่งใหญ่ ขณะเดียวกันต้องให้เห็นความเป็นนัก
คิดนักปรัชญาที่อ่อนน้อม สมถะ เรียบง่าย ฉะนั้นตรงช่วงคำร้องท่อน ...ปริดี
พนมยงค์...ตรงคำว่า...พนมยงค์...ให้เสียงอัมทำนอง ล้า ลา ลา ส่วนเนื้อร้อง
...พนมยงค์...ให้กลอเบาเบา ถ้าออกเต็มเสียงในความรู้สึกของผมค่อนข้าง
แข็งกระด้าง ผมคิดว่าท่านอาจารย์ปริดีมีความละเอียดละออมาก สติปัญญาที่
ในระดับนักคิดนักปฏิบัติของโลก ฉะนั้นเพลงที่ผมแต่ง จึงสะท้อนความรู้สึก
ตรงนี้ อีกประเด็นหนึ่งคือ ผมเขียนเพลงนี้จากความรู้ของคนที่รอบรู้หนึ่ง
ศึกษาเรียนรู้ผ่านผลงานและการสรุปบทเรียนของท่าน จึงเสนอกภาพโดยรวม
กว้างๆ ผมคิดว่าถ้าได้ผู้เรียบเรียงประสานเก่งๆ คงช่วยให้เพลงนี้มีคุณค่า
ยิ่งขึ้น ตัวผมเองแต่งจากแรงบันดาลใจตัวเองไม่ได้ร้องเพลงต่อเนื่องกันมา
นานพลั้งเสียงจึงไม่ได้ตั้งใจ อยากให้ผู้ที่มีพลังเสียงเหมาะสมร้องเพลงนี้ หรือ
กลุ่มพระจันทร์เสี้ยวการละครจะนำไปร้องประสานเสียงสดๆคงเหมาะสมเช่นกัน

จิน กรรมาชน

๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๒

๗๒/๑ ถนนระแกง ต.หอยขา อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๐๐

“สินธุ์สวัสดิ์” น้องเพื่อนร่วมแผ่นดิน” ครับ

ขอบคุณมากสำหรับ “ปริดีสาร” ที่กรุณาส่งมาให้ เป็นจุลสารที่มีคุณค่า
ต่อสังคมอีกฉบับหนึ่ง ที่สาธาณชนไม่ควรพลาด

อ้ายอยู่ทางเหนือก็สบายดีตามอัธยาศัย เขียน อ่าน เดินทาง และเข้า
ร่วมกิจกรรมบ้างตามใจ และจิตวิญญาณเห็นด้วย และเรียกร้อง

ส่งกริมาอบให้ “ปริดีสาร” ครับ เขียนถึงท่านปริดี ผู้มีพระคุณ
เหลือล้นต่อประเทศชาติใกล้ครบรอบร้อยปีของท่านแล้ว เขียนในมุมมองของ
อ้าย คือมุมมองที่มีความรู้สึกว่าคุณยังคงดำรงอยู่ไม่จากไปไหน ยังเป็นขวัญ
กำลังใจให้ชนรุ่นหลังได้ก้าวเดินต่อไปจนถึงจุดหมายปลายทางที่งดงาม เช่น
เดียวกับมีความรู้สึกว่าคุณ “คุณครูอุ้งน มาลี” ก็ยังคงดำรงอยู่ เช่นกัน

รักษาสุขภาพ มากๆ นะครับ หนทาง เดินของมนุษยชาติยังยึดเชื้อ
ยาวนาน

โลกเอกภพจักรวาลยนิดี ปริดี

“ปริดี พนมยงค์” ยังคงดำรงอยู่

เคียงคู่ธรรมชาติโลกทั่วทุกถิ่น

คือดอกไม้กาลเวลาบนแผ่นดิน

ชีวินใสสะอาดเจิดจ้าเปรมปริดี

คือเบ้าหลอมแห่งความรัก

ประจักษ์คุณค่าเกื้อมนุษยชาติรักศักดิ์ศรี

โลกเอกภพจักรวาลแซ่ซ้องยนิดี

“ปริดี พนมยงค์” ยงยืนนรินทร์กาล

ด้วยจิตคารวะ

แสงดาว ศรีทชามัน

คอยเหนือ ล้านนาอิสระ เชียงใหม่

กลางฤดูฝน, ๒๕๔๒

ครบรอบ ๑๐๐ ปี “ปริดี พนมยงค์”

ที่อุบลราชธานี

เรียน คุณสินธุ์สวัสดิ์ที่นับถือ

ในทัศนะของผม...ผลงานศิลปะทุกชนิด ประเภท คือสิ่งที่เรียกว่า “การ
ศึกษา” เพราะพอเราชื่นชมรับรู้ผลงานศิลปะ ลักษณะโดดเด่นของศิลปะก็จะกระตุ้น
ให้เกิดความรู้สึกนึกคิด ตัวรู้สึกตัวนี้แหละ คือ Education ที่แปลว่า การศึกษา
ซึ่งหมายถึง การคิดสิ่งที่มีอยู่ในตัวเราออกมา

เวลานี้ผลกระทบด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมในชาติที่หนึ่งอาจ
ส่งผลกระทบต่อผู้วิกฤตส่วนต่างๆ ของสังคมอย่างรวดเร็ว ภาควิทยาศาสตร์อันก่อ
กำเนิดสิ่งที่เรียกว่า เทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบต่อด้านสังคมศาสตร์นี้เรียกว่า การปฏิ
สัมพันธ์ของสิ่งที่เกี่ยวข้องนำไปสู่วิธีแก้ปัญหาโดยการจับเข้าด้วยกัน วิธีกำหนด
มาตรฐานคุณค่า เพื่อออกแบบเครื่องชี้วัดทางจรรยาบรรณเป็นชุดข้อมูลจำนวนหนึ่ง
สำหรับสร้างข้อตกลง เพื่อนำไปปฏิบัติตามกันอย่างมีส่วนร่วม จนเกิดคุณค่าที่เรียก

ปริดีสาร ๒๑

ว่า “จิตสำนึกสากล” อันสอนให้คนสำนึกคุณค่า, ค่านิยม, ความเป็นมนุษย์ เพราะจุดนี้เท่านั้นจึงช่วยให้ปลดพ้นสงครามเลือด และสงครามไร้เลือด

บทบาทศิลปะในแง่เครื่องมือ จึงหมายถึงวิถีคิดรูปแบบศิลปะที่เริ่มจากการตั้งคำถามที่ข้อความ “อย่างไร?” (How) เพราะว่ายุคสารสนเทศใดๆ ก็รับรู้ข่าวสารข้อมูลได้ไวใกล้เคียงกัน หน้าที่ศิลปะจึงเน้นไปที่การจับประเด็นเครื่องมือไปสร้างวิธีการเพื่อให้เกิด กระบวนการสร้างสรรค์ คือ ทำอย่างไรวิธีการสร้างสรรค์ของตนเองจึงเป็นวิถีคิด วิธีทำ อันดำเนินสอดคล้องกับบริบท Learn how to learn ที่กระตุ้นให้คนชื่นชมศิลปะเกิด Spirit เช่น New Spirit ที่สอดคล้อง “ความร่วมมือ” และ “สันติภาพ” อันเกิดจากปัญหา ลัทธิเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ซึ่งทุกคนรับรู้รับทราบกันอยู่แล้ว

ดังนั้น กระบวนการสร้างสรรค์รูปแบบเนื้อหาศิลปะ ไม่ว่าจะมันจะมีรูปแบบอย่างไรก็ตาม โดยเงื่อนไขผลงานศิลปะมันจึงเป็นเครื่องมือๆ ศิลปะตัวนี้ควรกระตุ้นให้เกิดความรู้สำนึกคิดอย่างมีนัยสำคัญ ๓ ด้านได้แก่

๑. เพื่อให้รู้ (To Know) รูปแบบใหม่ๆ ทางศิลปะซึ่งเหมือนกับนวัตกรรมที่หมายความว่า “สิ่งอะไรก็ได้หรือสิ่งอะไรก็ตาม” มันเป็นวิถีกระตุ้นให้เราเรียนรู้จักคิดเพื่อให้ความรู้สำนึกคิดอันนั้นมันเชื่อมโยงไปสู่สิ่งที่เรารู้จักคิดหรือคิดไม่ถึง

๒. เพื่อให้ปฏิบัติ (To do) คนศิลปะต้องถูกฝึกทักษะให้รับรู้สำนึกคิดให้สามารถตอบโต้รูปแบบศิลปะ เนื้อหาศิลปะ ที่เรารู้จักไม่ถึง นี่คือการปฏิบัติ การคิดได้จากข้อสมมุติ ที่เราจำมา กับการเรียนรู้จักคิดในสิ่งที่เราขังขังไม่ได้ เพราะเราขังไม่ได้คิด หรือไม่เคยคิดมาก่อน บทบาทศิลปะจึงมีใช้ บุคคลจำพวก มันมีอีกต่อไป ศิลปินต้องอธิบายและรับผิดชอบต่อเสรีภาพที่เขาเลือก

๓. กระตุ้นเพื่อให้เป็น (To be) หน้าที่ศิลปะที่ทำงานตอบสนองความเชื่อที่ว่า กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะคือวิธีสร้างเครื่องมือเพื่อหาวิธีค้นคว้าให้พบความสามารถพิเศษของคนอันฝังซ่อนอยู่ในตัว บทบาทของศิลปะก็คือเครื่องมือกำหนดจุดมุ่งหมายวิถีกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ เพื่ออาศัยการรับรู้ผลกระทบอันจิตสำนึกฝ่ายดี ของบุคคลอันซ่อนอยู่ให้เปิดเผยตัวคนออกมา อย่างมีวิธีการสร้างสรรค์ของโลกสร้างสรรค์ สถาบันปรีดี พนมยงค์ ก็เปรียบเสมือน เครื่องมือให้เกิดวิธีส่งเสริมยัยสำคัญด้านต่างๆ ให้มีโอกาสแจ้งเกิด จากทางเลือกนี้

โชคชัย ตักโพธิ์

๓ กรกฎาคม ๒๕๕๒

สามย่าน สีพระยา

กรุงเทพมหานคร

เรียน คุณสินธุ์สวัสดิ์ ที่นับถือ

พ.ศ.๒๕๕๒ ตั้งแต่ต้นปีมาจนถึงเดือนสิงหาคม เกิดปรากฏการณ์หลายกระแสนิวการวัฒนธรรม กระแสเหล่านั้นไม่ใช่กระแสหลักดลารายทั่วไป หากแต่เป็นกระแสที่แสดงออกมานะปะทะและพลิกผันให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้นอย่างมีคุณภาพ เริ่มจากการจัดแสดงละครเรื่อง “คือผู้อภิวัฒน์ ๒๕๑๕” ของพระจันทร์เสี้ยวการละครซึ่งนำชีวิตประวัติท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์มาเรียงร้อยและตีความด้วยเทคนิคทางการละคร ละครเรื่องนี้กลับมาแสดงซ้ำหลายครั้งล่าสุดได้ปรับปรุงเทคนิคให้มีสีสันขึ้น ความสมบูรณ์ของบทละครยังเต็มไปด้วยคุณภาพ คือผู้อภิวัฒน์เขียนบทและกำกับการแสดงเป็นคนไทยทั้งหมดซึ่งทำได้โดดเด่นจนถือเป็นแบบอย่างให้ศึกษา โดยเฉพาะการตัดตอนเอาบทวรรณกรรมร่วมสมัยในแต่ละช่วงเหตุการณ์นำมาใส่สอดแทรกสะท้อนรากเหง้าทางความคิดของตัวละครที่ต่างกันออกไป เน้นพลังเคลื่อนไหวของจังหวะทางละครผสมกับบทที่ถ่วงถ่วงก่อให้เกิดผลรับอันทรงประสิทธิภาพต่อผู้ชม ผู้ที่ไม่เคยรู้ว่าพลังแห่งการละครอยู่ตรงไหนก็ได้สัมผัสได้เรียนรู้เมื่อชมละครเรื่องนี้จบลง “คือผู้อภิวัฒน์ ๒๕๑๕” คือละครที่แหวกกระแสหลัก งานนักการละครด้วยกันหรือกระทั่งผู้ชมยังต้องหันกลับมาสำรวจทัศนคติของตนเองต่อการให้ค่านิยมละครเวทีไทย

๒๒ ปรีดีสาร

ตั้งแต่สัปดาห์สุดท้ายของเดือนกรกฎาคมเข้าไปเดือนสิงหาคมได้เกิดปรากฏการณ์ต่อวงการภาพยนตร์ไทยซึ่งต้นตอไปกับภาพยนตร์เรื่อง “นางนาก” ที่ผู้สร้างภาพยนตร์ฟิล์มมิถุนมของต่อต้านบ้านไทยให้ผู้ชมได้ตระหนักในบริบทอื่น กระทั่งเกิดการวิพากษ์วิจารณ์, วิเคราะห์และตีความกันอย่างกว้างขวาง, ซึ่งแตกต่างจากเดิมจนเกือบสิ้นเชิง ข้อสำคัญภาพยนตร์เรื่องเดียวกันนั้นเมื่อชมจบแล้วเกิดการตีความไม่เหมือนกัน, บางคนบอกว่าภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ซ่อนเร้นภาพแห่งความหวาดกลัวภายในจิตใจมนุษย์ไว้ตั้งแต่วินาทีแรกของการดำเนินเรื่อง, บางคนเห็นว่าเป็นภาพยนตร์ที่พยายามพูดถึงสถาบันครอบครัวในสังคมไทยอันประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ซึ่งถูกต้นกลอนด้วยวิถีภายนอกจนระส่ำระสาย, บางคนมองว่าภาพยนตร์เรื่องนี้นำเสนอเรื่องการไม่ยอมรับความแตกต่างซึ่งสามารถอยู่ร่วมกันได้จนนำไปสู่ความรุนแรงในท้ายที่สุด ยังมีแง่มุมที่วิพากษ์วิจารณ์อีกมากมาย, แต่สิ่งหนึ่งที่เรายังไม่สามารถมองข้ามไปได้คือการที่ผู้สร้างกล้าที่จะแหกกระแสหลักในกรอบความคิดเก่าแก่กล้าคิดกล้าทำกล้านำเสนอในมิติใหม่อย่างใช้สติปัญญาและวิจารณ์ญาณ มาถึงเวลานี้ ละครเวทีเรื่อง “คือผู้อภิวัฒน์ ๒๕๑๕” ภาพยนตร์ไทยเรื่อง “นางนาก” ซึ่งกล้าขึ้นมาปะทะกับกระแสหลักเดิมทางวัฒนธรรม ควรนับว่าเป็นหนึ่งในส่วนเล็กๆ ส่วนหนึ่งบนเส้นทางอภิวัฒน์ทางวัฒนธรรมไทยด้วย

ขอแสดงความนับถือ

บานชื่น หิรัญทรัพย์

๕ สิงหาคม ๒๕๕๒

เรียนท่านผู้อ่าน “ปรีดีสาร” ทุกท่าน

ขอกราบอวยชัยที่สุดซึ่งต่อการจากไปของอาจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ปุชนีย์บุคคลท่านสำคัญแห่งยุคสมัย ชีวิตของท่านเปรียบเสมือนหลักหมายที่วัดคุณภาพคนในสังคมไทย ซึ่งท่านได้กำเนิด - ดำรงอยู่ - และต้องพลัดพรากจากไปจนร่วงดับสลายในต่างแดน

ณ วันที่ความหมายของนาม “ป๋วย อึ๊งภากรณ์” ยิ่งใหญ่เกินกว่าจะสรรหาคำพราหมณ์ที่เหมาะสมท่านเป็นผู้ให้อย่างมากมาให้กับสังคมไทย แต่สิ่งที่สังคมไทยตอบแทนท่านคือ ความเจ็บปวดชอกช้ำ

ทั้งหลายทั้งปวงนี้ ตอกย้ำความจริงที่ว่าคนดีที่สร้างคุณประโยชน์ให้กับแผ่นดินนั้น แผ่นดินไทยกลับไม่ต้องการให้ท่านมีชีวิตอยู่ในบ้านเกิดเมืองนอนอย่างมีความสุข ทั้งท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ และอาจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ คือตัวอย่างให้เห็นอย่างชัดเจน ครอบใต้ที่สังคมไทยยังไม่หันเข้าหาความจริง สิ่งเหล่านี้ย่อมมีโอกาสเกิดขึ้นอีก

ท่านคือสามัญชนผู้ยิ่งใหญ่แห่งแผ่นดิน

ด้วยจิตคารวะ

สินธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย

ขอเชิญฟังรายการวิทยุ “หนึ่งศตวรรษรัฐบุรุษอาวุโส”

ณ สถานีวิทยุ รัฐสภา FM ๙๑.๕ และ AM บางคลื่นความถี่

ทุกวันศุกร์ เวลา ๑๗.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.

ดำเนินรายการโดย : คุณสุวรรณี เสาวรส และ

คุณชาญวิทย์ อร่ามฤทธิ์

ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง รัฐสภา และโครงการฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษ ออาวุโส

ความเป็นมา เพลง “ศรีอยุธยา”

“ปิ่นดำ”

จดหมายเหตุ “ลาดูแบร์” ในยุคสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ได้มีการบันทึกเพลงสายสร้อยไว้โดยเรียกว่าเป็น Siamese Song และเป็นเพลงไทยเพลงแรกที่มีโน้ต (ทำเส้น) กำกับชัดเจน โดยคนฝรั่งเศส ชื่อ นาย CEVES เนื้อร้องท่อนหนึ่งมีว่า

สายอมรเอย ลูกประคำซ้อนเสื่อ

ขอแนบเนื้อเคียงที่นอนในเอย

ต่อมาครู FUSCO ชาวอิตาลีซึ่งเป็นกัปตันเรือ TENESSY และเป็นทั้งผู้เรียบเรียงเสียงประสานประจำวงดุริยางค์ทหารเรือสหรัฐอเมริกาได้เรียบเรียงขึ้นใหม่ในสมัย ร.๔ ใช้ชื่อเพลงว่า “สรรเสริญพระนารายณ์” โดยใช้ทำนองเพลงไทยเดิม “ขับไม้บันไดอะ” ผสมผสานกับบันไดเสียงเพลงแบบฝรั่ง

ในปี ๒๔๘๓ นายปรีดี พนมยงค์ ได้ขอให้พระเจนดุริยางค์ ประพันธ์เพลงนี้ขึ้นใหม่เพื่อประกอบภาพยนตร์ “พระเจ้าช้างเผือก” ซึ่งมีนายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้อำนวยการสร้างลิขสิทธิ์เพลง “ศรีอยุธยา” นี้จึงตกเป็นของนายปรีดี พนมยงค์ ทั้งทำนองเพลงและเนื้อร้องมีจุดประสงค์ที่จะเชิดชูความดี ความกล้าหาญของคนดีศรีอยุธยา

เพลงนี้มีเนื้อร้องดังนี้

ทวยเทพไทยใหญ่น้อยลอยอยู่บนนภา

ข้าขอวันทาไทยเทวาริราชย์อยู่คุ้มครองไทย

ขออัญชลีอนุภาพิวัญญาณไทย

นิมิตในการสืบสาย

ศรีอยุธยาไทยไม่สุดสิ้นคนดี

ศรีศักดิ์ไทยคงไทย

ทุกสมัยไทยเรื่องฤทธิ์กรีกไกรไชโย

ไทยวัฒนธรรมศิลปกรรมอันสูงศักดิ์

อยู่กิน..... วิจิตรประดิษฐ์ล้ำศิลปกรรมสูงเด่น

ข้าขออัญเชิญเทพบุตรเทพธิดาโปรดโปรดปรามมาให้สถาวัฒนธรรม

เราขอ.....เทพบุตรเทพธิดาโปรดโปรดปรามมาให้สถาวัฒนธรรม

ข้าขออัญเชิญเทพบุตรเทพธิดาโปรดคุ้มครองรักษาให้สถาวัฒนธรรม

เพลงนี้เป็นเพลงที่ ขลังและศักดิ์สิทธิ์ สะท้อนถึงกรุงศรีอยุธยารุ่งเรือง เรื่องของความดี ความสูงส่ง และมีคนดีประจำอยู่ ทุกยุคทุกสมัย

ฟังเพลง “ศรีอยุธยา” ที่ไรก็ให้นึกถึง

ปรีดี พนมยงค์ ทุกที่ไป

ขอเชิญชม นิทรรศการศิลปะ:เด็กและเยาวชน ครั้งที่ ๕ หัวข้อ “ความดี”

เปิดนิทรรศการ วันเสาร์ที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๒

ร่วมกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนตั้งแต่เวลา ๙.๓๐ น. เป็นต้นไป

ชื่นชมกับผลงานภาพศิลปะของเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ จำนวนหลายร้อยภาพ

นิทรรศการเปิดแสดงตั้งแต่ ๔ จนถึง ๑๖ กันยายน ๒๕๕๒

ณ สถาบันปรีดี พนมยงค์ ซอยทองหล่อ สุขุมวิท ๕๕ กรุงเทพมหานคร

จัดโดย

• สถาบันปรีดี พนมยงค์

• สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.)

• คณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส

สอบถามรายละเอียดได้ที่ โทรศัพท์ ๓๘๑๓๘๖๐-๑

พระเจ้าช้างเผือก

ช้างเผือกของหนึ่งไทย

THE KING OF THE WHITE ELEPHANT

โตม สุขวงศ์

“พระเจ้าช้างเผือก” เกือบจะเป็นภาพยนตร์ไทยในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ เพียงเรื่องเดียวที่ยังคงมีฟิล์มภาพยนตร์เหลือรอดมาจนถึงปัจจุบันอย่างสมบูรณ์เต็มเรื่อง ภาพยนตร์เรื่องนี้ถือได้ว่าเป็นช้างเผือกของภาพยนตร์ไทยเรื่องหนึ่งเลยทีเดียว

เป็นช้างเผือก เพราะความที่ทำได้ยากเย็นแสนเข็ญ และคุณค่าความศักดิ์สิทธิ์ในตัวมันเอง

“พระเจ้าช้างเผือก” มีใช้ภาพยนตร์ไทยธรรมดา ซึ่งผู้สร้างภาพยนตร์อาชีพสร้างขึ้นเพื่อขายความบันเทิงและแสวงหาผลกำไรทางการค้า แต่เป็นภาพยนตร์ซึ่งสร้างขึ้นโดยบุคคลสำคัญของบ้านเมือง คือ นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในรัฐบาลของนายกรัฐมนตรีหลวงพิบูลสงคราม เป็นภาพยนตร์ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองว่าด้วยสงครามและสันติภาพของท่านผู้สร้างและในนามของประเทศไทย

ทำไมนายปรีดี พนมยงค์หนึ่งในผู้ก่อตั้งคณะราษฎร ผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.๒๔๗๕ จึงเขียนบทภาพยนตร์และลงทุนสร้างภาพยนตร์เรื่องนี้ขึ้นด้วยตัวเอง และทำไมจึงให้ตัวแสดงในภาพยนตร์เรื่องนี้พูดภาษาอังกฤษตลอดทั้งเรื่อง

นายปรีดี พนมยงค์ เขียนถึงเหตุผลที่ท่านแต่งเรื่อง “พระเจ้าช้างเผือก” ไว้ในคำนำหนังสือนี้ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๔๘๔ ว่า

“นิยายเรื่องพระเจ้าช้างเผือก นี้มีพื้นเรื่องเดิมมาจากเสี้ยวหนึ่งของประวัติศาสตร์ไทยอันเป็นที่รู้จักกันดี คือ การรุกรานของประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมักจะยกเรื่องช้างเผือก

จำนวนไม่กี่เชือกมาบังหน้า แต่แท้ที่จริงก็เพื่อขยายบาบมีและอาณาภาพส่วนตัว ความปราชัยของเจ้าผู้ครองนครที่เปี่ยมไปด้วยความทะเยอทะยาน กระหายอำนาจ ก้าวร้าวในการต่อสู้ตัวต่อตัวกับขุนศึกของไทยที่ยิ่งใหญ่และเพียงพร้อมด้วยคุณธรรมอันสูงส่ง ชัยชนะอันเด็ดขาดของธรรมะเหนืออำนาจ การปฏิบัติตามกฏาธรรมและเมตตาธรรมอันปรากฏในคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งแม้กาลเวลาจะล่วงเลยมากกว่าสองพันสี่ร้อยปี ก็ยังคงเป็นประจักษ์ประทีปแห่งความกรุณาที่ฉายแสงนำทางจิตใจของมนุษย์ชาติทั้งมวลให้หลุดพ้นจากความหายนะชื่อเสียบรรลือนามน้อยไปกว่าชัยชนะแห่งสงครามแต่อย่างใด”

สาเหตุที่นายปรีดี พนมยงค์ ต้องแต่งนิยายแล้วสร้างเป็นภาพยนตร์เพื่ออุทิศแก่สันติภาพนี้ ก็เพราะบ้านเมืองไทยและโลกทั้งโลกในขณะนั้นกำลังเผชิญหน้ากับปัญหาสงครามหรือสันติภาพ บ้านเมืองไทยซึ่งกำลังถูกรอบบ่งด้วยลัทธิชาตินิยมและทหารนิยมตามแบบอย่างของลัทธินาซีในเยอรมันและฟาสซิสต์ในอิตาลี โดยการนำของนายพลตรีหลวงพิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีสงครามโลกครั้งที่สองได้ระเบิดขึ้นแล้วในยุโรป ญี่ปุ่น กำลังรบอย่างหนักอยู่ในจีน รัฐบาลไทยประกาศตัวเป็นกลาง แต่หลวงพิบูลสงครามผู้นำไทยมีท่าทีเอนเอียงไปสนิทสนมกับญี่ปุ่น ในขณะที่เน้นนโยบายต่างประเทศไปที่การเรียกร้องดินแดนอินโดจีนที่ไทยเสียแก่ฝรั่งเศสครั้งสมัยรัชกาลที่ ๕ คืนจากฝรั่งเศส

นายปรีดี พนมยงค์ คงจะมองการณ์ไกลเห็นว่าหากไทยกระโจนเข้าไปสู่สงคราม โดยเฉพาะเข้าไปอยู่ข้างฝ่ายอธรรม ย่อมจะนำผลเสียหายมาสู่บ้านเมืองมากมาย ในขณะนั้นกระแสความคิดความรู้สึกในสังคมไทยเต็มไปด้วย

ด้วยความรู้สึกชาตินิยมจัดหลวงพิบูลสงครามได้สนับสนุนการเผยแพร่ความคิดชาตินิยมอย่างรุนแรง มีการสร้างภาพยนตร์และบทละครปลุกใจเรื่องชาตินิยมมากมาย โดยเฉพาะเรื่องที่ทำจากพงศาวดารประเภทไทยรบพม่า

เพื่อที่จะต้านกระแสอันเชี่ยวกรากนี้ นายปรีดี พนมยงค์ จึงแต่งนิยายและสร้างภาพยนตร์เรื่อง “พระเจ้าช้างเผือก” ขึ้น

เหตุที่ท่านสร้างเป็นภาพยนตร์ก็น่าจะเป็นเพราะว่า ในสมัยที่โทรทัศน์ยังไม่เกิดขึ้น โรงภาพยนตร์ ก็คือโทรทัศน์ประจำตำบลนั่นเอง อิทธิพลของโทรทัศน์ในปัจจุบันมีอย่างไร โรงหนังในสมัยนั้นก็ยังมีอิทธิพลคู่กัน แต่เหตุผลกลใดที่ท่านจึงสร้างภาพยนตร์ไทยซึ่งตัวแสดงพูดภาษาอังกฤษทั้งเรื่องก็มีผู้ไขว่ เพราะท่านต้องการสื่อสารโดยตรงกับโลกภายนอกด้วย โดยเฉพาะกับอังกฤษและสหรัฐอเมริกา

แต่อนิจจา ในระหว่างที่ท่านกำลังถ่ายทำภาพยนตร์นี้อยู่ กองทัพอากาศที่ฝรั่งเศสพ่ายแพ้ต่อเยอรมันในยุโรป รุกเข้าไปในดินแดนอินโดจีนของฝรั่งเศส ระเบิดสงครามไทย-อินโดจีนขึ้น

ท่านนำภาพยนตร์นี้ออกฉายครั้งแรกเมื่อวันที่ ๔ เมษายน พ.ศ.๒๔๘๔ โดยฉายพร้อมกันถึงสามเมืองคือ กรุงเทพฯ นิวยอร์ก และสิงคโปร์

อีกแปดเดือนต่อมา กองทัพญี่ปุ่นก็บุกอินโดจีนและบุกเข้าประเทศไทยโดยรัฐบาลจำต้องยินยอมให้ญี่ปุ่นผ่านประเทศไทย และต่อมารัฐบาลก็ลงนามเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่น และประกาศสงครามต่ออังกฤษและสหรัฐอเมริกา

นายปรีดี พนมยงค์ ได้จัดตั้ง ขบวนการเสรีไทยขึ้น เพื่อขัดขวางกองทัพ ญี่ปุ่นในไทย และเพื่อร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตร และสหประชาชาติต่อต้านฝ่ายอักษะ

ภาพยนตร์เรื่อง “พระเจ้าช้างเผือก” มีส่วนสำคัญไม่น้อยในการสื่อสารกับ สหประชาชาติ โดยเฉพาะอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ทำให้ท่านผู้สร้างภาพยนตร์ได้รับการ ยอมรับ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งภาพยนตร์เรื่องนี้ เปรียบเสมือนหนังสือรับรองความเป็นผู้นำ เสรีไทยของนายปรีดี พนมยงค์

ดูเหมือนว่า เครื่องหมายของเสรีไทย ในประเทศไทย ก็คือรูปช้างเผือกกำลังทะยาน ไปข้างหน้า

วันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๘ นาย ปรีดี พนมยงค์ ในฐานะผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ลงนามประกาศสันติภาพไทย ให้ถือว่าการ ประกาศสงครามที่รัฐบาลเคยประกาศมาก่อนหน้านั้นเป็นโมฆะทำให้ชาติไทยรอดพ้นจากการ เป็นประเทศผู้แพ้สงคราม

แต่..ภาพยนตร์ “พระเจ้าช้างเผือก” ได้ทำหน้าที่ประกาศสันติภาพดังกล่าวให้ไทย ทั่วโลกเห็นไปแล้ว

และนอกเหนือจากบทบาทหน้าที่ด้าน การเมืองแล้ว ภาพยนตร์เรื่องนี้ยังเป็นผลงาน ภาพยนตร์ไทย ซึ่งเกิดขึ้นจากโรงถ่ายและ บุคลากร ตลอดจนอุปกรณ์อันเป็นศักยภาพ สูงสุดของโรงถ่ายภาพยนตร์ หนึ่งในสองแห่ง ของประเทศไทยในขณะนั้น

เนื้อเรื่องย่อของ พระเจ้าช้างเผือกได้ แต่ง ขึ้นมาจากเรื่องราวสองกรณีใน ประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาเมื่อสี่ร้อย กว่าปีมาแล้ว กรณีหนึ่งคือสงครามช้างเผือก ในสมัยพระเจ้าทรงธรรม ซึ่งเป็นกษัตริย์กรุงศรี อยุธยาที่พบช้างเผือกเป็นจำนวนมาก ทำให้ กษัตริย์พม่าแห่งกรุงหงสาวดี ซึ่งคอยหาสาเหตุ จะยกกองทัพมารุกรานอยุธยาทำที่เป็นส่งทูต มาขอช้างเผือกจากกษัตริย์ไทย ซึ่งไทยไม่ยอม ให้ กษัตริย์พม่าจึงส่งกองทัพบุกไทย และตี กรุงศรีอยุธยาแตก ต้องตกเป็นเมืองขึ้นพม่า อีกกรณีหนึ่งคือสงครามยุทธหัตถี ซึ่งเป็น วีรกรรมการรบอันยิ่งใหญ่ระหว่างพระนเรศวร มหาราช กษัตริย์ไทยผู้ประกาศอิสรภาพกรุงศรี อยุธยาต่อสู้อันตัวต่อตัวบนหลังช้างกับพระ มหาอุปราชาแห่งพม่า กรณีเหตุการณ์

ประวัติศาสตร์ทั้งสองเรื่องนี้ นับเป็นเรื่องที่คน ไทยทั่วไปรู้จักกันดีแต่นายปรีดี พนมยงค์ นำ สองเหตุการณ์นี้มารวมเป็นเรื่องเดียวกันและ ตีความใหม่ด้วยทัศนะของตนเอง เพื่อนำ เสนอปรัชญาแห่งสงครามเพื่อสันติภาพ

พระเจ้าช้างเผือกในภาพยนตร์ จึงเป็น เรื่องของ พระเจ้าจักรา กษัตริย์ โอชยา ผู้ เป็นธรรมราช ผู้มีเมตตาต่อประชาชนของ พระองค์ พระองค์ไม่โปรดความโอ้อ่าหุหรา ในราชสำนักไม่โปรดขนบธรรมเนียมประเพณี ที่ล้าสมัย เช่นไม่ประสงค์จะมีพระสนม มากมายถึง ๑๖๕ นาง แต่พระองค์โปรดการ ขับช้าง และเมื่อพระเจ้าหงสา กษัตริย์แห่งหง สาซึ่งเป็นทรราช มีจิตใจโหดเหี้ยมทารุณ มักรมากในกาม ส่งกองทัพบุกประเทศของ พระองค์ไม่ยอมให้ช้างเผือกตามที่กษัตริย์หง

สาขอ พระเจ้าจักราได้ยกกองทัพไปเผชิญทัพ หงสาที่ชายแดน เพราะไม่ต้องการให้ราษฎร เดือดร้อนและได้ทำทนายให้กษัตริย์ของหงสา ออกมาต่อสู้กันตัวต่อตัวบนหลังช้างเพื่อไม่ให้ ทหารต้องบาดเจ็บล้มตายซึ่งพระองค์ได้ชัยชนะ และแทนที่จะจับทหารศัตรูเป็นเชลย กลับทรง ประกาศสันติภาพว่าโอชยามิได้เป็นศัตรูกับ ชาวหงสา แต่เป็นศัตรูกับกษัตริย์หงสาที่ โหดเหี้ยมและปล่อยทหารศัตรูกลับไป

“พระเจ้าช้างเผือก” เป็นช้างเผือก ของภาพยนตร์ไทย ช้างเผือกซึ่งชาวไทยเราได้ ปล่อยให้ปลอละเลยมานานหรือเกือบตลอดเวลา ที่ผ่านมา ทั้งๆ ที่ช้างเผือกนี้ได้มีส่วนทำหน้าที่ รับใช้บ้านเมืองให้รอดพ้นความหายนะ

ถึงเวลาแล้ว ที่ชาวไทยเราจะต้องให้ ความเคารพนับถือภาพยนตร์เรื่องนี้และควรจะ ต้องระวาท “พระเจ้าช้างเผือก” ให้เป็น ภาพยนตร์ช้างเผือกของชาติไทยได้แล้ว

มูลนิธิหนังไทย ในพระอุปถัมภ์ของ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอนุสรรมงคลการ จึงจัดตั้งรางวัล “ช้างเผือก” ขึ้น เพื่อเป็น เครื่องรำลึกถึงคุณูปการของนายปรีดี พนมยงค์

ผู้สร้าง “พระเจ้าช้างเผือก” และรำลึกถึง ภาพยนตร์เรื่องนี้ ในฐานะมรดกภาพยนตร์อัน ล้ำค่าของชาติ

เป็นรางวัลสำหรับมอบให้แก่ ภาพยนตร์และผู้สร้างภาพยนตร์ ในวงการ ภาพยนตร์ของนักศึกษาวิชาภาพยนตร์ ในประเทศไทย โดยการจัดงานประกวดประจำปี ระหว่างสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งจะ เป็นเสมือนการเสาะหา “ช้างเผือก” มา ประดับวงการภาพยนตร์ของชาติ และเป็นการ สืบสานพลังสร้างสรรค์ “พระเจ้าช้างเผือก” ของนายปรีดี พนมยงค์ ให้ตกทอดสู่อุชน สืบไป •

ข้อมูลจำเพาะ

ออกฉายครั้งแรก ที่นิวยอร์ก, สิงคโปร์ กรุงเทพฯ เมื่อ ๔ เมษายน พ.ศ.๒๔๘๘

ผู้อำนวยการสร้าง และผู้เขียนบทประพันธ์ ปรีดี พนมยงค์

ผู้ถ่ายภาพ ประสาท สุขุม A.S.C

บันทึกเสียง ชาญ บุญนาค

ผู้ตัดต่อ บำรุง แนวพนิช

ผู้กำกับดนตรี พระเจนดุริยางค์

ผู้กำกับศิลป์ หม่อมเจ้า ยาใจ จิตรพงศ์

ผู้กำกับเจรจา แดง คุณะดิลก

ผู้กำกับโขนช้าง วงศ์ แสนศิริพันธ์

ที่ปรึกษาการจัดการพระราชพิธีและเครื่องแต่งกาย พระยาเทวธิดา

ผู้กำกับการแสดง สันท์ วสุธาร

ผู้ช่วยผู้กำกับการแสดง หลวงสุขุมนัยประดิษฐ์ และ ใจ สุวรรณทัต

ผู้แสดง

พระเจ้าจักรา (พระเจ้าช้างเผือก) เรณุ กฤตยากร สมุทราชมนตรีแห่งโอชยา สุวัฒน์ เนียลเชน

สมุทกลาโหมแห่งโอชยา หลวงศรีสุรงค์ฯ

เรณุ (ธิดาของสมุทราชมนตรี) ไพริน เนียลเชน เจ้าเมืองกาญจนบุรี นิคย์ มหากนก

เจ้าหงสาวดี ประดับ รัตวงษ์

พระเจ้าบุเรงนองแห่งหงสาวดี ไววิทย์ ว.พิทักษ์

อัครมหาเสนาบดีแห่งหงสาวดี หลวงสมภรา

สมุทราชมนตรีแห่งหงสาวดี ประสาน ศิริพิเดช

องครักษ์ของอัครมหาเสนาบดีแห่งหงสาวดี

มาลัย รักประจิดต์

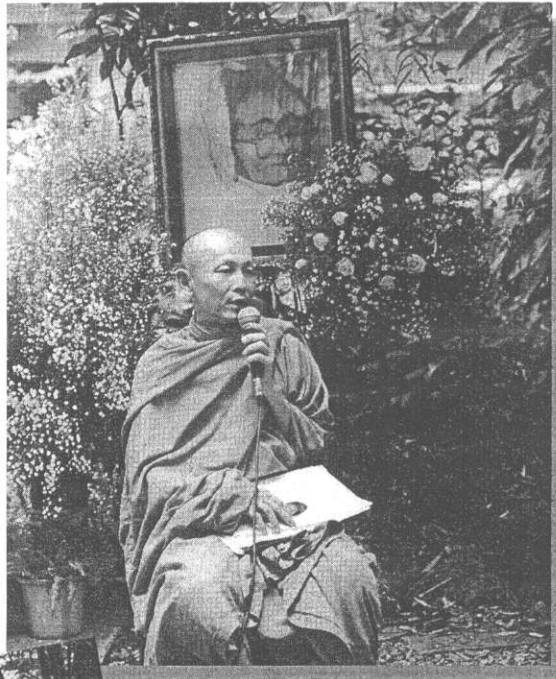
“เขาวศัลป์ที่รัก”

พ่อของน้ำข้าว

คุณปู่ที่เคารพรักค่ะ

หนูมีเรื่องประทับใจอยู่เรื่องหนึ่งจะเล่าให้คุณปู่ฟังค่ะ เรื่องทั้งหมดมีอยู่ว่า เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๒ นี้เอง คุณแม่พาหนูไปร่วมงานรำลึกถึงคุณยาย อุ่น มาลิก ดอกไม้กลางใจชน ที่ มูลนิธิโซฆนา และสถาบันปรีดี พนมยงค์ ขอยทงหล่อทั้งสองแห่งมีพื้นที่ติดต่อกัน คุณแม่บอกว่าเป็นการจัดงานครบรอบเก้าปีที่คุณยาย อุ่นถึงแก่กรรม คุณแม่จะเรียกท่านว่า คุณครูอุ่นและให้หนูเรียกท่านว่าคุณยายอุ่นค่ะ พอเราไปถึงบริเวณการจัดงานกำลังมีการปาฐกถาธรรมโดย พระไพศาล วิสาโร อยู่ตรงเนินดินฝั่งร่างคุณยายอุ่น พระไพศาลท่านแสดงธรรมถึงเรื่องการทำบุญที่ถูกต้อง ท่านกล่าว ว่าวัตรปฏิบัติของคุณยายอุ่นตลอดทั้งชีวิตคือการ

ทำบุญตามหลักพระพุทธ
ได้กล่าวคำไว้อาลัย
ปัจจุบันสังคมกำลัง
ช่วยกันสร้างให้สังคม
เอาดอกกุหลาบสีขาวมา
แม่ได้คนละหนึ่งดอกด้วย
คนยื่นรำลึกถึงคุณงาม
ที่เดินไปวางดอกกุหลาบสี
หนูได้เรียนรู้คุณค่าชีวิตของ
พยายามทำประโยชน์ให้กับผู้
กุหลาบสีขาววางซ้อนกันจน

ศาสนาค่ะ เวลาต่อมาศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก
รำลึกถึงคนเล็กเล็ก ที่มีคุณค่า และบอกว่า
ต้องการทำที่เป็นแบบอย่างเช่นนี้ เพื่อจะได้
และชุมชนเข้มแข็ง ช่วงนี้เองที่พี่หลายคนนำ
เดินแจกให้กับผู้ร่วมงานทุกคน หนูกับ
จากนั้นศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก ขอให้ทุก
ความดีของคุณยายอุ่น แล้วท่านเป็นคนแรก
ชาวบนเนินคุณยาย หนูอธิษฐานในใจว่า
คุณยายเป็นครั้งแรก หนูเป็นเด็กตัวเล็กจะ
อื่นเหมือนที่คุณยายอุ่นทำให้คุณเป็นตัวอย่างใจคะ ดอก
เป็นกองโต ไม่มีการจุดธูปเทียนบูชา นอกจากการวางดอกไม้แห่งความรักค่ะ

พอพิธีการกลางแจ้งเสร็จผู้ที่มีร่วมงานต่างทยอยไปยังห้องประชุมของสถาบันปรีดี พนมยงค์ ซึ่งอยู่ติดกัน คุณแม่พาหนูไปด้วยเพื่อชมรายการแสดงบนเวที ซึ่งจะเริ่มด้วยมหกรรมละครหุ่นสำหรับครอบครัว งานบนห้องประชุมสถาบันปรีดีนี่ เป็นอีกส่วนหนึ่งของงานรำลึกถึงคุณยายอุ่น มาลิกค่ะ เพราะคุณยายรักเด็กอยากให้เด็กมีจินตนาการและเป็นคนดี คุณยายจึงสร้างหุ่นเชิดมืออบอุ่นให้เด็กด้วยความรักเพื่อให้เป็นเพื่อนแก้เหงาของเด็กเด็ก การจัดแสดงละครหุ่นเชิดมือจึงเป็นการมอบความรักให้กับเด็กเด็กและผู้ปกครองเหมือนเป็นของขวัญของคุณยายอุ่น สำหรับทุกคนค่ะ พอเราไปถึงห้องประชุมก็เต็มไปด้วยเด็กเด็กและผู้ใหญ่จนไม่มีเก้าอี้จะนั่งพอดีมีคุณน้าผู้ชายใจดีเห็นเราสองคนไม่มีที่นั่งจึงลุกให้เรานั่ง หนูชอบคุณน้าผู้ชายแล้วแบ่งเก้าอี้กับคุณแม่ค่ะ รายการแสดงมหกรรมละครหุ่นสนุกมากค่ะ พี่นกนิรมล เมธีสุวกุล ขึ้นมาเป็นพิธีกรแนะนำคณะละครต่างๆ ด้วย เริ่มการแสดงละครหุ่นเรื่องแรกเป็นของพี่ที่กลุ่มโครงสร้างกับฟ้า ซันชื่อเรื่อง “ปฏิหารีย์” เป็นเรื่องของพ่อมดผู้เกลียดความรัก เกลียดความสนุกสนาน เกลียดเสียงหัวเราะ แต่แล้วในที่สุดพ่อมดก็ต้องพ่ายแพ้ต่อความรักของเด็กๆ ที่พวกเขามีต่อกัน... ละครหุ่นเชิดมือเรื่องที่สองแสดงโดยพี่ที่กลุ่มเครื่องเทศ พี่ที่เป็นนิสิตคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แสดงเรื่อง “คนปลุกคืนหอม” เป็นเรื่องของเด็กผู้ชายในยุคสมัยของคนกินกันเอง เขาได้ออกเดินทางค้นหาดินแดนที่คนไม่กินกันจนมาพบดินหอม เขาพยายามนำสิ่งดีดีที่พบมามอบให้เพื่อนแต่ก็ต้องเจออุปสรรคหลายอย่าง ละครหุ่นเรื่องนี้คุณแม่บอกว่ารูปแบบเป็นละครหุ่นเชิดมือญี่ปุ่นค่ะ พี่ที่กลุ่มเครื่องเทศเล่นได้สนุกมากค่ะ เรื่องที่สามคือเรื่อง “ขนมปัง” เป็นละครหุ่นเชิดมือของกลุ่มนิทานคาราวาน เป็นเรื่องของขนมปังที่พยายามทำให้ตนเองรอดพ้นจากการถูกกินของคนและสัตว์ต่างๆ ด้วยการร้องเพลงแล้วกลิ้งหนี แต่ในที่สุดเจ้าขนมปังก็หลงกลหมาจึงจอกถูกกินเข้าไปจนได้ เสียงเด็กเด็กเชียร์กันใหญ่เลย ในช่วงที่ขนมปังหนีสัตว์ต่างๆ คณะที่ขึ้นมาแสดงบนเวทีเป็นคณะที่สี่ก็คือ ละครหุ่นเชิดมือของครูอ้าย “เจ้าขุนทอง” ที่เด็กเด็กรู้จักกันเป็นอย่างดี ครูอ้ายและพี่ที่นักเชิดหุ่นได้มาสาธิตแนะนำการแสดงหลังจาก หลังโรงหุ่นว่าเป็นอย่างไร ถึงตอนนั้นบนเวทีการแสดงได้ถูกเด็กเด็กทั้งผู้ชายผู้หญิงจำนวนมาก ขึ้นไปยึดเวทีมุงดูการแสดงอย่างใกล้ชิดเป็นทีที่เรียบร้อยแล้วค่ะ บรรยากาศตอนนี้สนุกสนานมาก มีแต่เสียงของเด็กดังสลับไปกับเสียงการแสดงบนเวทีค่ะ เมื่อการแสดงของแต่ละคณะจบลงก็จะมีการสัมภาษณ์ผู้แสดงแต่ละคณะ ทำให้ได้รับความรู้และความเข้าใจเบื้องหน้าเบื้องหลังหลายอย่างด้วยกันค่ะ

รายการถัดมาเป็นการแสดงเพลงขอ ของคณะแม่จำปา แสนพรมและวงสะเป่าคำ คุณแม่บอกว่า เพลงขอ เป็นศิลปะการร้องเพลงพื้นบ้านของภาคเหนือ คล้ายคล้ายกับการร้องเพลงแหล่ของภาคกลาง มีการแสดงดนตรีของภาคเหนือด้วยค่ะ เนื้อร้องหนูฟังรู้เรื่องบ้างไม่รู้เรื่องบ้าง แต่ทำนองไพเราะดีเหมือนกัน จบการแสดงขับร้องเพลงขอแล้ว ก็เป็นการแสดงละครเรื่อง “บุรุษเปลี่ยนกัศปกรวด” โดยพระจันทร์เสี้ยวการละคร ซึ่งเป็นเรื่องในชาดก เกิดขึ้นสมัยพุทธกาล ที่

เมืองพาราณสี ประเทศอินเดีย บรูซเปลีย์ผู้มีความสามารถใช้เศษดินปั้นแล้ว ดัดออกไปกระตบสิ่งต่างๆ เป็นลวดลายสวยงาม วันหนึ่งบรูซเปลีย์ได้คิด กรวดที่ปั้นจากเศษดิน ช่วยเหลือท่านเจ้าเมืองเพื่อสั่งสอนปุโรหิตจอมพุด มากไร้สาระ ให้ปรับปรุงคำพูดและการกระทำเสียใหม่ให้มีค่าท่านเจ้าเมืองได้ พระราชทานรางวัลให้แก่บรูซเปลีย์มากมาย แต่บรูซเปลีย์ไม่ต้องการรางวัล เหล่านั้น เขาต้องการแต่ได้สร้างสรรค์งานศิลปะเท่านั้น ละครเรื่องนี้ใช้คน แสดงร่วมกับหุ่นขนาดใหญ่ นักแสดงทุกคนเล่นสนุกเข้าหากันดีมาก แสดงสีกั สวยงามกะ พอบจบการแสดงละครเรื่องนี้ เวลาเย็นมากแล้ว คุณแม่จึงชวน หนูกลับบ้านกะ แต่การแสดงบนเวทียังมีต่อไปอีกหลายอย่าง เช่น การฉาย สไลด์ประวัติคุณยายอุ้ง การแสดงดนตรี การอ่านบทกวี บริเวณการจัดงาน นั้นหนูเห็นมีนิทรรศการวิธีทำหุ่นมือแบบต่างๆ มาแสดงด้วย แล้วยังมี นิทรรศการประวัติคุณยายอุ้งประวัติมูลนิธิชยนา ที่คุณยายอุ้งเป็นผู้ ก่อตั้งไว้ให้ผู้มาร่วมงานดูด้วย มีการออกร้านขนมร้านหนังสือนิทานเด็ก

ถ้าวันนั้น หนูกลับบ้านด้วยความสุข ก่อนนอนคุณแม่ถามว่า วันนี้ ไปร่วมงานรำลึกถึงคุณยายอุ้ง แล้วได้อะไรกลับมาบ้างนอกจากความ สนุกสนาน?

หนูตอบว่า สิ่งที่ได้ในวันนี้ คือ ทำให้หนูอยากเป็นคนดีช่วยเหลือ และทำประโยชน์แล้วก็แบ่งปันความรักให้กับผู้ที่ลำบากกว่าเราเหมือนอย่าง ที่คุณยายอุ้งทำกะ คุณแม่ไม่ได้พูดอะไรได้แต่อมยิ้มอย่างเดียว

ทั้งหมดนี้คือเรื่องประทับใจของหนูกะ คุณปู่เห็นว่าเป็นอย่างไบบ้างกะ แล้วคุณปู่มีความประทับใจในวัยเด็กเหมือนหนูหรือเปล่านั้น สุดท้ายนี้หนูขอให้คุณปู่จงดูแลสุขภาพให้แข็งแรง เป็นกำลังใจให้ หนูทำความดีนะกะ

ด้วยความเคารพรักคุณปู่อย่างสูงยิ่ง
หนูนิดหน่อยเองกะ

“คือผู้อภิวัฒน์ ๒๔๗๕ สัญจรยุโรป”

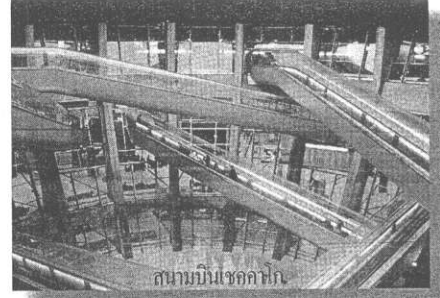
บันทึกการเดินทางไปต่างแดนของ

(ตอน ๑)

โดย พิวน้ำ เอลิมชาติ

พระจันทร์เสี้ยว

ก ิ าร ธิ ะ ภิ ร์

วันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๒

สถานีบันดอเมือง

ฉันเจอเพื่อนบางคนที่มีมาถึงก่อนเวลาเรา
เตรีกันอยู่แถวนั้น พอเวลา ๒๐.๓๐ น. เริ่มมี
ลูกทีมทยอยมาพร้อมญาติพี่น้องที่ตามมาส่ง
กันดูแล้วครึกครื้นดี สักพักอาจารย์สุลักษณ์
ศิริรักษ์ ก็มาถึง ฉันเห็นครูคุชฎี พนมยงค์
เดินตรงมาหาพวกเราดีใจมากที่ได้พบครู กรุณา
ขนมและยามาให้ อีกทั้งยังเตือนให้พวกเรา
ดูแลสุขภาพให้ดี เพราะถ้าเป็นอะไรที่นั่นจะ

ลำบากเนื่องจากค่ายาและค่ารักษาพยาบาล
แพงมาก นอกจากนั้นยังมีพ่อเปียกและแม่แฉ้ว
(พิภพ-รัชนี ชงไชย) มาส่งลูกชาย มีน้องๆ
จากมูลนิธิโกลด์ คิมทองวาดรูปพร้อมลายเซ็น
มาส่งพวกเราด้วย พอทุกคนมาครบมีการขัง
น้ำหนักของที่เพิ่มขึ้นมา ปรากฏว่าพวกเราพบ
กับปัญหาเรื่องสัมภาระ ซึ่งมีน้ำหนักเกินจน
เกือบผ่านไม่ได้ ดีที่ทางผู้ใหญ่ได้มีการขอ
อนุญาตเป็นกรณีพิเศษไว้ก่อนแล้วจึงผ่านไป
ด้วยดี นี่เป็นแค่ Introduction ของปัญหาเท่านั้น

วันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๒

สถานีบัน CHARLES DE GAULLE

เครื่องแตะพื้นสถานีเป็นเวลา ๐๗.๓๐ น
เวลาตามท้องถิ่น เมื่อผ่านการตรวจเข้าเมือง
เรียบร้อยแล้ว ทุกคนมารอรับกระเป๋าและของ
ที่ขนมา ขณะที่อยู่ตรงนั้นพวกเราได้รับแจ้งเรื่อง
กำหนดการเดินทางและสมาชิกการเดินทางที่มี
การเปลี่ยนแปลง อันเนื่องมาจากผู้นำการ
เดินทางครั้งนี้ คือ อาจารย์โชคชัย สุทธาเวช
ไม่สามารถร่วมการเดินทางครั้งนี้ได้ เราพบ
เจ้าหน้าที่จากสถานทูตไทยในฝรั่งเศสที่มารับ
คณะของเรา แต่ฉันจำชื่อไม่ได้ แล้วยังมีคุณ
อาญาดา พนมยงค์ คุณหมอวิลลี่ และอีก
หลายคน

วันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๒

ห้อง No.๒๑๑ HOTEL CHOISY

ทางสถานทูตฝรั่งเศสจัดรถแวนมารับ
เจ้าหน้าที่และคณะละคร ๒ คัน มองดูจำนวน
คนและของแล้ว ฉันคิดว่าไม่พอแน่ เนื่องจาก
รถคันหนึ่งใช้บรรทุกของเต็มที่ได้โดยมีฉันกับพี่

คณะผู้เดินทางครั้งนี้ประกอบด้วย

อาจารย์สุลักษณ์ ศิริรักษ์

คุณวัลลภา คุณติรานนท์ (พี่ห่วน)

คุณลัดดาวัลย์ หาญจิตต์เกษม

ศส.ดร.พนม เอี่ยมประยูร

นายกานต์ ชงไชย

นักแสดงจำนวน ๑๒ คน

คุณทวิทธิ์ เกษประไพ

คุณอนันท์ นาคคง

ประธานโครงการฉลอง ๑๐๐ ปีฯ ภาคเอกชน

เสมสิกขาลัย

ประกอบธุรกิจส่วนตัว

คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มูลนิธิเด็ก

พระจันทร์เสี้ยวการละคร

ช่างเทคนิคละคร

นักดนตรีรับเชิญ

โรงแรมกำลังทำความสะอาดอยู่ โดยแม่บ้าน
 ผิดค่า พวกเราได้ห้องพักเป็น ๒ ห้องใหญ่ ซึ่ง
 นอนได้ ๓ คน และอีกห้องนอนได้ ๒ คน
 ซึ่งยกให้พี่ห่วนกับพี่ตุ๊กตา ส่วนฉัน พี่นาด
 และน้องฟายอยู่ห้องเดียวกัน ส่วนอีกห้องมีพี่
 ป๊อ๊ก พี่ตุ๊กตาและแอ้ว ขณะที่รอห้องพักนั้น
 พวกที่ตามมาทีหลังมาถึงพอดี เวลาประมาณ
 ๑๐.๓๐ น. มีการนัดแนะเวลาเรื่องการเลี้ยงรับ
 รongอาหารกลางวัน โดยคุณแคทเธอริน เมอร์ริเย
 ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของ CCFD องค์กรด้าน NGO
 ของที่นี่และยังเป็นผู้ติดต่อเรื่องที่พักให้ฟาย
 ผู้ชาย เนื่องจากมีการสับสนเรื่องข้อมูลและไม่

นาดนั่งไปด้วย ส่วนอีกคนนั่งไปได้ประมาณ ๘
 คน คันนี่มีกระเป๋าเดินทางอยู่เต็มท้ายรถ
 อาจารย์สุลักษณ์ นั่งรถใครไปไม่ทราบเพราะ
 บ้าแต่่านของ ส่วนพี่ห่วนและพี่ตุ๊กตานั่งไป
 กับรถของสถานทูต พวกที่เหลือต้องนั่ง
 MATRO (รถไฟใต้ดิน) ตามไปโดยมีคุณ
 หมอวิลลี่เป็นผู้นำทางรถคันที่ฉันนั่งพบคุณ
 อาญาดามีการนัดแนะว่าคุณอาจจะแวะไปรับ
 กลุ่มที่เหลือแต่ปรากฏว่าไม่ทัน เพราะพวกนั้น
 ขึ้นรถไฟไปแล้ว ฉันและพี่นาดถูกนำไปส่งที่
 HOTEL CHOISY ก่อน ส่วนรถต้องนำ
 ของไปเก็บที่สถานทูตก่อน เจ้าของที่นี่เป็น
 แหม่มตัวใหญ่ใจดีและน่ารักมากให้การต้อนรับ
 พวกเราเป็นอย่างดี เท่าที่ได้คุยกับแแกด้วย
 ภาษาอังกฤษแบบงูๆปลาๆ จึงรู้ว่าแแกมาเที่ยว
 เมืองไทยบ่อยและปลายปีก็จะมาเที่ยวเมือง
 ไทยอีก สักพักรถอีกคันนำสมาชิกมาสมทบ
 พวกเราส่วนหนึ่งยังเข้าห้องพักไม่ได้เพราะทาง

สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ ทำให้ฟายชายกลุ่ม
 หนึ่งซึ่งนำทีมโดยพี่จิมถูกนำไปที่หอพัก
 CONGREGATION DE LA MISSION
 MAISON ก่อนล่วงหน้า จึงพลาดกับกลุ่ม
 ของเราไม่ได้ไปร่วมงานด้วย

ช่วงบ่ายคุณหมอวิลลี่พาพวกเรา
 เดินทางไปหอพักชายพร้อมอาหาร หลังจากที
 รอพวกนั้นทานข้าว ฉันได้เดินเข้าไปในโบสถ์
 ซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกับหอพักชาย เป็นโบสถ์
 ที่เก่าแก่และสวยงามมาก สักพักใหญ่สมาชิก
 ทุกคนพร้อมพวกเราเดินทางไปสวนสาธารณะ
 แห่งหนึ่งซึ่งมีไกลจากที่พักนัก เพื่อประชุม
 แผนงานและลงกำหนดพื้นที่ในการวาง
 Blocking คราวๆ เนื่องจากทราบมาว่าเวที
 ของที่นี่มีขนาดเล็กมากและยังมีเปียโนตั้งอยู่
 มุมหนึ่งของเวทีอีกด้วย จนไม่สามารถวาง
 แล็มป์ได้ พวกเรามีการทวนบทกันสักพักใหญ่

ฝนก็ตกลงมาเลยต้องยุติแค่นั้น คุณหมอดาม
 พวกเราว่าอยากไปเดินเที่ยวที่ไหนมั๊ย มีบาง
 คนที่อยากไปแต่ถูกขอร้องไว้ว่าให้รักษา
 พลังงานไว้ก่อน เมื่อตกลงกันได้ฟายหญิงก็
 แยกกลับไปที่พักโดยพี่ป๊อ๊กดูแลจ่ายค่าอาหาร
 ให้พวกเราทั้งหมด พวกเราแวะซื้อของทาน
 เพิ่มเติมจำพวกขนมปัง ผักและผลไม้ไปทาน
 อากาศของที่นี่ดีเยี่ยมฝนตก กล้วยแสดออก
 บางที่ก็หนาวจับจืด ทำให้นึกถึงเมืองไทยจัง

วันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๒

ห้อง NO.๒๑๑ HOTEL CHOISY

เมื่อคืนหลับสนิทเนื่องจากเพลียมาก
 ตั้งใจว่าสัก ๐๖.๓๐ น. จะออกไปวิ่งที่สวน
 สาธารณะฝั่งตรงข้ามที่พัก พุดถึงสภาพ
 แดดล้อมที่ปารีสฉันชอบมาก ที่นี่มีสวน
 สาธารณะหลายแห่งมาก รวมทั้งต้นไม้ใหญ่ก็มี
 ให้เห็นเยอะ ที่สำคัญอากาศบริสุทธิ์ที่สามารถ
 หายใจเข้าไปได้เต็มปอดและเป็นสิ่งที่ทำได้
 ยากมากในบ้านเรา เพราะที่นี้คนส่วนใหญ่จะ
 นั่งรถไฟใต้ดิน รถบัส หรือไม่กี่ที่จักรยานไป
 ทำงาน แต่ปัญหาที่มีให้เห็นเหมือนกันโดย
 เฉพาะในกรุงเทพฯ อาจเป็นในช่วงชั่วโมงเร่ง
 ด่วน ช่วงเช้าของที่นี่อากาศค่อนข้างเย็นแต่
 ฉันก็รับมือไหว ดอกไม้ริมทางหลากหลายมาก
 ดูตื่นตาตื่นใจ ตามข้างทางมีเจ้าหน้าที่มาดูแล
 ทำความสะอาดด้วยการดูดฝุ่นละอองตามถนน
 กวาดใบไม้แห้งและล้างถนน

วันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๒

โรงละครที่ทำการเทศบาลเขต ๘

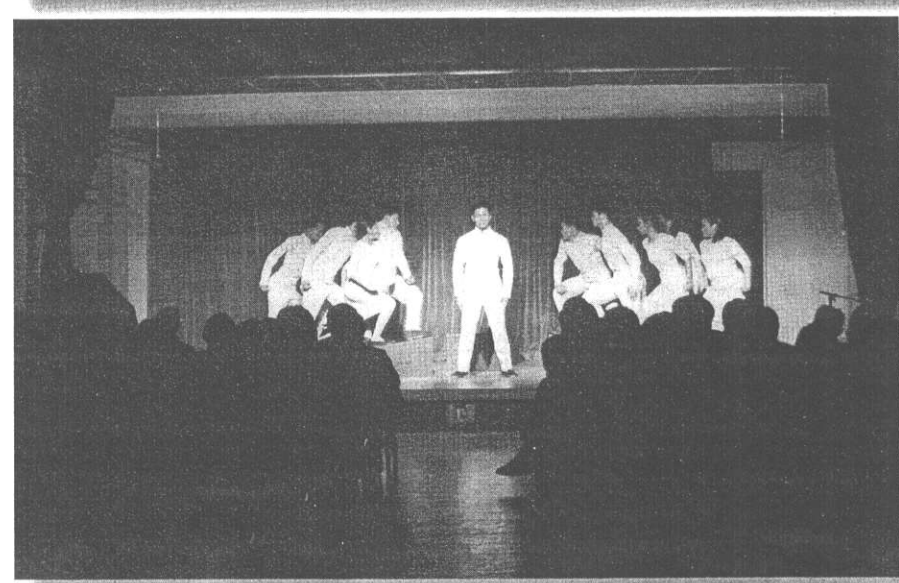
เวลา ๐๕.๐๐ น. คุณหมอวิลลี่มารับพวก
 ผู้หญิงที่โรงแรมเพื่อไปหอพักชาย การเดินทาง
 โดยรถไฟใต้ดินของที่นี่ค่อนข้างสะดวกและ
 ศึกษาได้ง่าย รับรองคุณไม่มีหลงทางเพราะเขา
 จะอธิบายเส้นทางไว้อย่างละเอียด ขณะนั่งอยู่
 บนรถไฟสิ่งที่ฉันสังเกตเห็นตั้งแต่ขึ้นมาบนรถ
 ก็คือคนที่รักการอ่านเป็นชีวิตจิตใจ ผู้โดยสาร
 ส่วนใหญ่จะอ่านหนังสือกันทุกคน ภายใน
 อุโมงค์รถไฟใต้ดินแต่ละแห่งจะถูกตกแต่งด้วย
 ศิลปะหลากหลายรูปแบบ เรียกว่าคุณได้ท่องเที่ยว
 ไปในดินแดนแห่งศิลปะจริงๆ มีทั้งภาพวาด

การตกแต่งด้วยกระจกสีเป็นลายเซ็นของคน
 ดั้งและอีกมากมาย พวกฉันไปถึงหอพักชาย
 เวลาประมาณเวลา ๑๐.๐๐ น. มีรถจากสถานทูต
 ๒ คันมารอรับอยู่แล้ว พวกเราเดินทางไปถึงที่
 ทำการเทศบาลเขต ๘ ประมาณ ๑๑.๐๐ น.
 ช่วยกันขนของลงจากรถ เจ้าหน้าที่ของโรง
 ละครออกมาต้อนรับและพาเราไปที่โรงละคร
 ซึ่งอยู่ชั้นใต้ดินของตึกที่ทำกร หลังจกเก็บ
 ของเข้าที่ก็ออกมาตั้งประชุมกันที่เวทีก่อน
 แยกย้ายกันไปปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับ
 มอบหมาย ฉันอยู่ในส่วนของเวทีและช่วย
 เตรียมอุปกรณ์เครื่องดนตรี การเตรียมงานไม่มี
 ปัญหาหนัก แม้ว่าสภาพความพร้อมของโรง
 ละครจะไม่เอื้ออำนวย เวทีกว้างกว่าที่เราคิดไว้
 เสียอีกเป็นอันว่า การซ้อมใหญ่เริ่มเวลา ๑๔.๐๐
 น. โดยไม่มีดนตรี เพราะที่ห้องไม่สบายมาก
 และมีการปรับ Blocking ทางเดินเข้าออก
 ของนักแสดงเท่านั้น หลังเวลา ๑๖.๐๐ น. นัก
 แสดงเริ่มแต่งหน้า แต่งตัว ทานอาหารเย็น
 ขณะที่ฉันกำลังทำงานอยู่บนเวที ข้างล่างก็
 เกิดเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึง คือน้องผู้หญิงคน
 หนึ่งที่รับผิดชอบเรื่องดูแลเสื้อผ้านักแสดงนำ
 ชุคไปรีด เข้าใจว่าไฟคงจะแรงเลยทำให้ผ้า
 ใหม่เป็นรูโหว่รูปไบโพลีเสียด้วย ฉันใจหาย
 วาบเมื่อเห็นเสื้อ น้องผู้หญิงคนนั้นรับผิดชอบ
 โดยได้ตัดผ้าจากกระโปรงด้านในไปซ่อม พอ
 ซ่อมเสร็จก็อดขำไม่ได้ สงสารก็สงสารผู้โชคดี
 ประจำวันนั้นเลยต้องใส่เสื้อทับตัว เขาไม่ได้ใส่
 เสื้อที่มีรอยปะเป็นรูปหัวใจหรอก เพราะฉัน
 แก้ใจให้ใหม่ กว่าจะควบคุมสติได้เล่นเอาแ่
 เหมือนกัน พอเวลา ๑๘.๐๐ น. พวกเราเริ่ม
 เตรียมที่จะแสดง บรรยากาศภายนอกมีงาน
 เลี้ยงคอกเทลด้วยโดยคุณอาเล็ก (พัฒนา
 พนมยงค์) เป็นผู้จัด ผู้ชมเริ่มทยอยเข้ามาในห้อง
 ประมาณเวลา ๑๙.๐๐ น. พิธีกรเรียนเชิญ
 อาจารย์สุลักษณ์ ขึ้นกล่าวถึงโครงการฯ และ
 ทานทูตไทยประจำ กรุงปารีส กล่าวต้อนรับ

การแสดงเริ่มเวลา ๒๐.๐๐ น. ถ้า
 คำนวณโดยสายตามีผู้ชมประมาณ ๑๐๐ กว่า
 ที่นั่งได้ นอกนั้นจะเวียนเข้าออกกระหว่างใน
 ห้องแสดงกับโต๊ะเครื่องดื่ม กลุ่มผู้ชม

รบกวนจากเสียงภายนอก ฉันเองกับเพื่อนบาง
 คนต้องเวียนเข้าออกด้านที่มีโต๊ะเครื่องดื่มบ่อย
 มาก ทำเอาเครียดเหมือนกัน แต่โดยรวมพวก
 เราก็กินได้ดี ที่นี้ฉันได้พบน้องจาก ลูกสาว
 อาจารย์คำรณ คุณะติลล ซึ่งเขียนบทละคร
 เรื่องนี้ด้วย แต่ก็คุยอะไรไม่ได้มากเพราะน้อง
 เพิ่งไปลอนดอนมา ส่วน Feedback จากผู้ชม
 ดีมาก ทุกคนให้ความสนใจเรื่องของอาจารย์ปรีดี
 พนมยงค์มากและพวกเราจึงได้รับทราบข้อมูล
 ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับท่านเพิ่มขึ้นด้วย มีผู้ชมชาว
 ฝรั่งเศสให้สัมภาษณ์ VDO หลายท่าน ซึ่งพอ
 จะจับความได้ว่า “เขาชอบถึงแม้จะไม่เข้าใจ

หลากหลายมากมีทั้งนักศึกษาไทยในปารีสและ
 บางส่วนที่เดินทางมาจากอังกฤษ เยอรมัน
 เจ้าหน้าที่สถานทูต ชาวต่างชาติ และคนไทย
 ที่อยู่ที่นั่น การแสดงในวันนี้ประสบปัญหา
 ก่อนข้างมากในเรื่องสมาธิของนักแสดงที่ถูก

ภาษาแต่ภาษาภายนอกและอารมณ์ที่นักแสดง
 ถ่ายทอดออกมา ทำให้เขาสามารถเข้าใจ
 เรื่องราวได้ดี”

(อ่านต่อฉบับหน้า)

“ความคิด”

รายงานการทัศนภาพศิลปะเด็ก
และเยาวชน

โดย สันธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย

คณะกรรมการได้ร่วมกันวางหลักเกณฑ์มาตรฐานการตัดสิน และมอบหมายให้ ดร.ผดุง พรหมมูล เป็นประธานการตัดสิน

...วันเสาร์ที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๒ เวลา ๙.๐๐ น. ผู้ที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญศิลปะเด็ก ในระดับต่างๆ จำนวน ๗ ท่าน ทอยมารวมกันที่สถาบันปรีดี พนมยงค์ ท่านเหล่านี้ฝ่ายศิลปวัฒนธรรมของสถาบันปรีดี พนมยงค์ได้เชื้อเชิญให้มาเป็นกรรมการตัดสินภาพศิลปะเด็กและเยาวชน ครั้งที่ ๕ ภายใต้หัวข้อ “ความคิด” กรรมการทั้ง ๗ ท่านคือ ตัวแทนบุคคลในวงการต่างๆ ได้แก่ คณาจารย์และอาจารย์ศิลปะเด็กและเยาวชน ตัวแทนศิลปินทัศนศิลป์และวงการโฆษณา ตัวแทนสื่อมวลชนทำงานด้านศิลปะโดยพื้นฐานทุกท่านคุ้นเคยคลุกคลีเกี่ยวข้องกับศิลปะเด็กและเยาวชนไม่ทางตรงก็ทางอ้อมด้วยกันทั้งสิ้น

๑. ดร.ผดุง พรหมมูล ผู้อำนวยการสำนักงานกลางศูนย์การศึกษานอกสถาบัน สถาบันราชภัฏสวนดุสิต อดีตหัวหน้าภาควิชาศิลปศึกษาและกณบดี

คุณศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์ ประธานอนุกรรมการฝ่ายศิลปวัฒนธรรมฯ กล่าวขอบคุณกรรมการตัดสินภาพที่ให้เกียรติกับสถาบันปรีดี พนมยงค์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, เป็นประธานกรรมการตัดสิน

๒. อาจารย์มณฑา ไร่ทิม อาจารย์สอนศิลปศึกษา คุรุมาตรฐานดีเด่นสายการสอนศิลปะ และได้รับรางวัลดีเด่นมากมาย, เป็นกรรมการตัดสิน

๓. คุณสมชาย วัชรสมบัติ ศิลปินกลุ่มธรรม ผู้มีประสบการณ์ทาง

ด้านงานศิลปะเด็ก ,เป็นกรรมการตัดสิน
๔. คุณนนทศักดิ์ ปาณะสารทูล ผู้อำนวยการฝ่ายสร้างสรรค์ บริษัท โอทีอีแอนด์เอ็มเชอประเทศไทยจำกัด, เป็นกรรมการ

๕. คุณปิยะ แสนพันธุ์ ผู้จัดการฝ่ายศิลปนิเทศสารรักลูกและดวงใจพ่อแม่, เป็นกรรมการ

๖. คุณรสริน ไกรทอง กราฟฟิคดีไซน์เนอร์ บริษัทมดิช จำกัด (มหาชน) เป็นกรรมการ

๗. อาจารย์สุนทร มีศรี อาจารย์

พิเศษมหาวิทยาลัยหลายแห่งศิลปินด้านการละคร, เป็นกรรมการ

คณะกรรมการได้ประชุมวางหลักเกณฑ์วิธีการตัดสินจนได้ข้อสรุปเป็นความเห็นร่วมกันก่อนพิจารณาผลงาน

ปีนี้เป็นประวัติการณ์เลยก็ว่าได้ เพราะมีผลงานภาพศิลปะเด็กและเยาวชนส่งเข้าประกวดรวมทั้งสิ้น ๑๑๐๑

บรรยากาศการตัดสินภาพ

ภาพผลงาน, หลังจากคุณศักดิ์ ชัยบำรุง พงศ์ ประธานอนุกรรมการฝ่ายศิลปวัฒนธรรมการจัดงาน ๑๐๐ ปีชาติกาลฯ ได้กล่าวขอบคุณกรรมการทุกท่านที่ให้เกียรติมาร่วมทำหน้าที่ตัดสินแล้ว จากนั้นคณะกรรมการได้ลงมือพิจารณา วิจัยผลงานภาพศิลปะที่ส่งเข้าประกวด บรรยากาศของการถกเถียงด้วยเหตุผลเพื่อถกถ่วงเอาผลงานที่ดีที่สุดเกิดขึ้นเป็นระงับกรรมการทุกท่านใช้ศักยภาพพิจารณาและองค์ความรู้กันอย่างละเอียดรอบคอบ กว่าจะได้ภาพแต่ละรางวัลกล่าวได้ว่า ภาพกับรางวัลเหล่านั้นสมเหตุสมผลอย่างที่สุด การตัดสินรางวัลสุดท้ายเสร็จสิ้นเมื่อเวลา ๑๗.๓๕ น. กรรมการหลายท่านบอกว่า เป็นการตัดสินงานที่ใช้เวลาต่อเนืองยาวนานที่สุดรายการหนึ่ง หลังจากนั้น คณะกรรมการได้ร่วมกันสรุปงานและคัดเลือกภาพที่จะนำขึ้นปกหน้าสูจิบัตร ประจํางานศิลปะเด็กและเยาวชน ครั้งที่ ๕ กล่าวโดยรวมผลงานทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์น่าสนใจผลงานที่ได้รับรางวัลจะมีความโดดเด่นเป็นพิเศษ โดยเฉพาะการตัดสิน: รางวัลชนะเลิศยอดเยี่ยม แต่ละระดับชั้น ซึ่งมีรางวัลเดียวต้องใช้ เวลาวิจัยก่อนข้างสูง และในวันเสาร์ที่

คณะกรรมการตัดสินภาพ กำลังพิจารณาผลงานศิลปะเด็ก อย่างพิถีพิถันอย่างยิ่ง

สรุปผลงานตัดสิน-คัดภาพขึ้นปกหน้าสูจิบัตรประจํางาน

๔ กันยายน ๒๕๔๒ ภาพผลงานทั้งหมดที่ได้รับรางวัลจะจัดแสดงนิทรรศการ ให้สาธารณชนได้ชม ณ สถาบันปรีดี พนมยงค์ ไปจนถึงกลางเดือนกันยายน ๒๕๔๒

โปรดหาเวลามาชื่นชม สุนทรียศิลป์จากฝีมือเด็กและเยาวชนทั่วทุกสารทิศ

แล้วท่านจะอึ้งอัมหัวใจกับความหมายของคำว่า “ความดี” ในทัศนะของเขาและเธอเหล่านั้น...

เจ้าหน้าที่ศิลปะเด็กฯ
หลังจากทำงานกันอย่างเข้มข้น

คณะกรรมการตัดสินภาพซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญศิลปะเด็กและเยาวชน

บันทึก

ประชากรไทยโดยสันติวิธี*

อนุสารีของจดหมายนายเข้ม

นายเข้มเขียนจดหมายถึงนายทุน เมื่อกุมภาพันธ์ปีนี้ เพราะเหตุหลายประการ บางประการได้กล่าวไว้ในจดหมายนั้นแล้ว แต่ยังมีเหตุจูงใจอย่างอื่นอีกเช่น

ก. คนไทยที่ใฝ่เสรีภาพ จำนวนมากอยากเขียน อยากจะพูดเพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพกลับคืนมาโดยเร็ว แต่ไม่สามารถร่วมกันแสดงออกมาได้ (ตัวอย่าง โปรดดู ละครเรื่อง “เมื่อฉันสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง ในอาณาจักรแห่งความกลัว ที่ฉันฝันไป” ในคอลัมน์ปฏิกริยา ในสังคมศาสตร์ปริทัศน์ มีนาคม 2515 ซึ่งเป็นเรื่องจริง)

ข. หนุ่มสาว นิสิตนักศึกษาที่นิยมในสันติวิธี ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นให้ประจักษ์ได้ มิหนำซ้ำถูกปราบและถูกสะกดรอยตามทั่วไป ถ้าผู้รักสันติเป็นผู้แทนนิสิต นักศึกษาเหล่านี้ ถูกปราบและประมาทหนักเข้า ผู้ที่มีหัวรุนแรงจะเฟื่องขึ้นในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และอาจจะเกิดเรื่องร้ายขึ้นได้

ก. เหตุการณ์ภายในประเทศ ร้ายลงทุกที ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความสงบเรียบร้อย หรือการปกครอง เมื่อได้ยิบเลิกรัฐธรรมนูญแล้ว การบริหาร 4-5 สาย ก็ยังสับสนอลหม่าน ไม่มีท่าว่าจะแก้ปัญหาต่างได้โดยเร็ว

ง. ปัญหาการเมืองต่างประเทศรุนแรงเข้าทุกวัน การจำกัดเสรีภาพยิ่งจะก่ออุปสรรคในการคิดแก้ปัญหาที่ยิ่งขึ้น เพราะประชาชนประหนึ่งว่าไม่ใช่รัฐระ มีได้มีส่วนร่วมในการพิจารณา เพื่อแก้ปัญหาของชาติทั้งๆ ที่ปัญหาสำคัญนี้จะแก้ไขได้ด้วยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันทั่วประเทศ

ผมมีฐานะปานนี้ แก่ปานนี้ ถ้าไม่จับเรื่องและริเริ่ม จะคอยให้ใครริเริ่มก็กระไรอยู่

ผมได้พูด ได้เขียนเสมอว่า ควบคุมใจที่ยังไม่พ้นเกษียณอายุราชการ จะไม่ขอรับตำแหน่งการเมืองใดๆ เป็นอันขาด การเขียนจดหมายนายเข้มไม่ใช่การขอรับตำแหน่งการเมือง แต่เป็นการใช้สิทธิเสรีภาพของพลเมืองไทยผู้หนึ่ง

ส่วนที่มีผู้โน้มน้าวว่า จะหาเสียงจากนิสิต นักศึกษานั้น จำเป็นละหรือที่จะหาเสียง? จำเป็นละหรือที่ต้องตอบมากไปกว่านี้

ความสำคัญยิ่งของสันติวิธี

ถ้ายึดมั่นในหลักประชากรธรรมแล้ว ไม่มีวิธีอื่นใดเพื่อได้มาซึ่งประชากรธรรมนอกจากสันติวิธี

การใช้อาวุธขู่เข็ญประหัตประหาร เพื่อประชธรรมนั้น แม้จะสำเร็จอาจจะได้ผลก็เพียงชั่วคราวช่วยยาม จะไม่ได้ประชธรรมถาวร เมื่อ

ฝ่ายหนึ่งใช้อาวุธแล้ว อีกฝ่ายหนึ่งแพ้ ก็ย่อมคิดใช้อาวุธโต้ตอบ เมื่ออาวุธปะทะกันแล้วจะรักษาประชธรรมไว้ได้อย่างไร ตัวอย่างที่มีทั่วไปในอาฟริกา เอเชีย อเมริกาใต้ และผู้ที่สมคบกันใช้อาวุธแสวงอำนาจนั้น ภายหลังก็มักจะแตกแยกกันเพราะชิงอำนาจกัน ใช้อาวุธต่อสู้ซึ่งกันและกันอีก ไม่มีที่สิ้นสุด

สันติวิธีเพื่อประชธรรมนั้น เมื่อใช้กับฝ่ายที่มีอาวุธก็ไม่แน่ว่าจะกระทำสำเร็จ และแม้จะสำเร็จก็ต้องใช้เวลานาน เช่น มหาตม กานธีใช้กับอังกฤษต้องระงำลำบาก ต้องมานะอดทนเด็ดเดี่ยว ต้องอาศัยความกล้าหาญมากกว่าผู้ที่ใช้อาวุธเพราะเมื่อเปล่าต้องเผชิญกับอาวุธ

สมมุติว่า เราปึกใจที่อเสียก่อนว่าสันติวิธีจะไม่สามารถ นำประชธรรมมาได้ (ความจริงไม่น่าที่อเสียก่อน) สมมุติว่าไม่มีความหวังก็น่าคิดว่าควรจะทำ หรือควรจะทำ ควรจะเขียนเพื่อเสรีภาพ หรือสำหรับผมแม้จะไม่หวังสำเร็จ ก็อดเขียน อดพูดไม่ได้ มิฉะนั้นแล้วจะคับใจเหลือประมาณเพราะขัดหลักการในใจ จะเสียคายโอกาส จะมองหน้าเพื่อนฝูง พี่น้อง ลูกหลาน ลูกศิษย์ไม่ได้

ชาวรัสเซียเพียงหยิบมือที่คัดค้านรัฐบาลโซเวียตที่กำจัดเสรีภาพ นักเขียนและศิลปิน ที่ยกทัพเข้าย่ำยีเชโกสโลวาเกียขึ้น เขาไม่ได้คาดหวังว่าจะทำสำเร็จผล แต่เขาก็ทำเมื่อถูกจับขึ้นศาล เขาแถลงว่า “พวกข้าพเจ้าทราบตระหนักดีว่า จะถูกจับและฟ้องด้วยข้อหาเท็จ ด้วยการปลุกพยานเท็จ (เขาใช้สันติวิธีประท้วง แต่ถูกหาว่าก่อการจลาจล) และทราบล่วงหน้าแล้วว่าต้องโทษหนักและทารุณเพียงใด (ถูกส่งเข้าค่ายกักกันและให้ทำงานหนักคนละหลายๆปี) แต่พวกข้าพเจ้าก็จำเป็นที่จะแสดงให้โลกทราบว่า ในโซเวียตรัสเซีย ยังมีราษฎรหลายคนที่ไม่ชอบให้รังแกเชโกสโลวาเกีย” ทุกวันนี้ก็ยังมีผู้ประท้วงรัฐบาลโซเวียตอยู่ และมีหนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ เช่น Diary of Current Events ออกเผยแพร่งานลับทั่วไป

ผู้รักเสรีภาพในยุโรป อาฟริกา อเมริกาใต้ และเอเชีย ยังยืนหยัดป้องกันสิทธิเสรีภาพด้วยสันติวิธีอยู่เป็นอันมาก ไม่ว่าจะมีหวังสำเร็จหรือไม่

สรุปความว่าสันติวิธีเป็นวิธีเดียวเพื่อประชธรรมถาวร คงต้องใช้เวลานาน คงต้องเสียสละ คงต้องกล้าหาญเด็ดเดี่ยวเป็นพิเศษ คงเป็นที่เขี่ยหยันของผู้อื่น แต่ถ้ามั่นในหลักการจริง ความมานะอดทนย่อมตามมาเอง

วิธีสันติ

จดหมายปลายทางคือสิทธิเสรีภาพของประชาชนทางการเมือง ซึ่งเราเรียกว่าประชธรรม คือธรรมเป็นอำนาจ ไม่ใช่อำนาจเป็นธรรม (ประชาธิปไตยเดี๋ยวนี้อาศัยกันจนเพื่อความหมายไป) บ้านเมืองที่มี

* จากหนังสือ สันติประชากรธรรม ปวย อิงภากรณ์ สำนักพิมพ์เดลีไทย 2516 หน้า 58-64.

ประชากรชนนั้นมีชื่อ มีแป ไมใช่ปกครองกันตามอำเภอใจของกลุ่มใด กลุ่มหนึ่ง

ประชากรชนย่อมสำคัญที่ประชาชน ถ้าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ต้องการประชากรชนก็ย่อมไม่มีทางที่ใครจะหยิบยื่นให้

ฉะนั้นจุดเริ่มต้นและจุดหมายสุดท้าย คือประชาชนชาวไทย สิทธิเสรีภาพของประชาชนไทย

ในบรรดาประชาชนนั้น ไม่ว่าแห่งใด ย่อมมีผู้นำในกรณีนี้คือ ผู้ที่ได้ดำเนินแล้วในสิทธิเสรีภาพ และใครเล่าที่ได้ดำเนินเช่นนี้ ถ้าไม่ใช่ ผู้ที่ได้มีวาสนาได้รับการศึกษาทั้งภายในและภายนอกประเทศ เมื่อมี วาสนาถึงเพียงนี้ก็ย่อมต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบมากกว่าผู้อื่น การ นำไม่ใช่เป็นสิทธิหรืออภิสิทธิ์ แต่เป็นหน้าที่

วิธีการแยกได้เป็นสองระยะ

1. วิธีระยะยาว

- 1.1 พยายามพูด เขียน เรียกร้องสิทธิเสรีภาพของมนุษย์อย่าให้ ประทีปดับ ถ้ามีดีไปนานๆ จะลืมเลือนกันได้ง่าย
- 1.2 แต่ละคนที่รักเสรีภาพ พยายามปฏิบัติหน้าที่การงานของตนให้ ดีเด่นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อย่าให้มีมลทิน ทำประโยชน์ให้ แก่คนหมู่มากทั้งในชนบทและในเมือง จะเป็นที่รักเคารพ และศรัทธาแก่ประชาชนเอง แม้ว่าจะลำบากและใช้เวลานาน
- 1.3 การรักษาประชากรชนนั้น ป้องกันง่ายกว่าแก้ เมื่อมีรัฐธรรมนูญ เมื่อใด รวบรวมกันเป็นปีกแผ่น เป็นสมาคม เป็นชุมนุม เพื่อ สวงรักษาและป้องกันรัฐธรรมนูญ มิให้ใครยุบเลิกไปอีก การ ป้องกันรัฐธรรมนูญมิใช่ความหมายว่า แก้วรัฐธรรมนูญไม่ได้ เปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ แต่ต้องเป็นไปโดยชอบธรรมและสันติ วิธีแห่งกฎหมาย
- 1.4 หากเกิดความจำเป็นต้องป้องกันรัฐธรรมนูญ เมื่อผู้รักเสรีภาพ เป็นที่เชื่อถือเคารพของประชาชน ได้รวบรวมกันเป็นปีกแผ่น ดังกล่าวแล้ว ก็ย่อมจะหาวิธีอันสันติได้รับความสนับสนุนจาก ประชาชนสามารถป้องกันเหตุร้าย เช่นการยึดอำนาจด้วย อาวุธเป็นต้น ได้โดยง่าย สมมุติว่าผู้รักเสรีภาพเหล่านั้นเป็น ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เป็นศาสตราจารย์ที่มีชื่อเสียง เป็นพ่อค้า ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วม เป็นนักวิทยาศาสตร์สำคัญ เป็น จินตกรวี เป็นศิลปินเอก ฯลฯ รวมกันมีจำนวนมากพอใช้ สันติวิธีไม่รวมมือกับผู้ที่ใช้อำนาจจะเลิกล้มรัฐธรรมนูญ ก็ คงจะได้ผลดีกว่าที่ต่างคนต่างนั่ง นอนงอมืองอเท้าให้เสื่อม สิทธิเสรีภาพไป
- 1.5 ข้อที่ควรระวังคือ ผู้รักเสรีภาพที่มีการศึกษาสูงนั้นมักจะแตก สามัคคีกันง่าย เท่าที่ได้มีการปกครองระบบรัฐสภาก็สี่สิบปี ล้มลุกคลุกคลานตลอดมาเพราะเหตุสำคัญเหตุหนึ่งคือความแตก สามัคคีในบรรดาผู้ใฝ่เสรีภาพมักจะทะเลาะโกรธเคืองกันในเรื่อง ที่เล็กน้อย มีการปะทะกันส่วนตัวทั้งทางคารมและการกระทำ ทั้งๆที่ใฝ่เสรีภาพอยู่ด้วยกัน ฉะนั้นขอให้ผู้ใฝ่เสรีภาพทั้งหลาย ประองคองกัน ผันผอนหย่อนตามกันบ้างเพื่อประโยชน์ในหลัก ใหญ่ คือการแสวงและสงวนสิทธิและเสรีภาพ
- 1.6 ถ้าใครกระทำดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังพลาดพลั้งไปอีก ก็ควร

คิดเสียว่าการได้มาซึ่งของดี คือสิทธิเสรีภาพนั้น ต้องลำบาก จึงจะสำเร็จแล้วและกลับกัน เมื่อลำบากแล้วได้มาต้องเป็น ของดีแน่ (คนอายุเกิน 50 อย่างผม คงจะไม่มีวาสนาเห็น ประชาชนอันแท้จริงในประเทศไทย แต่คนที่ไม่เกิน 50 คงจะมีหวัง)

2. วิธีในปัจจุบัน

- 2.1 แต่ละกลุ่มของผู้ที่รักเสรีภาพคงจะอยู่ห่างไกลกันบ้าง แต่ก็ควร จะสัมพันธ์ติดต่อกันอยู่เสมออย่าให้ขาดสายเพื่อให้ทราบกันและ กันว่าใครบ้างคิดอย่างเดียวกัน จะได้แลกเปลี่ยนทัศนะกันได้ เสมอ
- 2.2 แต่ละกลุ่มของผู้ที่รักเสรีภาพควรศึกษาภาวะและข้อเท็จจริง ความเคลื่อนไหวภายในประเทศไทยอยู่เสมอ
- 2.3 ในการแลกเปลี่ยนข่าวสารภาวะและทัศนะความคิดเห็นกัน หลายๆ กลุ่มจะต้องอาศัยศูนย์กลางเพื่อสัมพันธ์กันได้สะดวก คงจะตกลงกันหาศูนย์ได้ไม่ยากนัก
- 2.4 เพื่อให้ประทีปแห่งเสรีภาพคงส่องสว่างอยู่ตลอดไปไม่เดือนราง แต่ละคน แต่ละกลุ่มควรที่จะเขียนและพูดเรียกร้องประชาธรรม ให้ได้มาโดยเร็วที่สุด โดยไม่ขาดสาย (ผมจะเขียนอยู่เรื่อยๆ ใครจะเขียนหรือไม่ ไม่สำคัญ แต่ถ้าช่วยกันผลัดกันเขียนก็จะ มีน้ำหนักรวมมากขึ้น) และควรที่จะศึกษาว่ารัฐธรรมนูญที่เราจะได้ มาในอนาคตนั้น ควรจะมีรูปและสาระอย่างไรจึงจะเจ้าหลัก ประชาธรรม ความคิดเห็นที่ได้จากการศึกษานั้น ก็ควร เผยแพร่ให้ทราบกันโดยเปิดเผย
- 2.5 ผู้ที่ใฝ่เสรีภาพทุกคน ทุกกลุ่ม ควรจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันใน กรณีที่ผู้ใดผู้หนึ่งประทุษร้าย หรือจำกัดเสรีภาพ เนื่องด้วย การกระทำเพื่อเสรีภาพประชาธรรม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่นย่อมจะต้องร่วมกันเป็นจำนวนมากพอ จึงจะสามารถ ทำให้เกิดผลทั้งทางตรง คือช่วยได้จริง และทางอ้อม คือช่วย ให้เกิดมติมหาชนมีเมตตาแก่ผู้ที่ได้ทุกข์ กรณีจะเป็น อย่างไรก็ตาม การช่วยเหลือนี้ ควรเป็นไปโดยสันติวิธี

ข้อความต่างๆ ในบันทึกนี้ เขียนขึ้นเพื่อเสนอให้เป็นความเห็นสำหรับ พิจารณากัน ใครไม่เห็นด้วยในสาระสำคัญ ก็ไม่จำเป็นต้องเชื่อถือหรือ ปฏิบัติตามรายละเอียดต่างๆ นั้น แก้ไขเปลี่ยนแปลงไว้ได้รายละเอียด แต่หลักการที่ขอยึดมั่นเปลี่ยนไม่ได้ คือสันติวิธีเพื่อประชาธรรม

ปวย อิงภากรณ์

บันทึกจากเคมบริดจ์ สหราชอาณาจักร

27 เมษายน 2515

อาลัย ปวย อิงภากรณ์

ปวย คือ ผู้เข้มแข็งแห่งประชาธรรม

อิง นั้น เสริมส่งนำสันติเย็นสู่สยาม

ภา ให้ ปฏิทินแห่งความหวังถือเป็นแบบตาม

กรณ์ ก็ กล้าเขียนความสร้างสรรค์จริงยิ่งแท้เอย

“ชัชวาล”

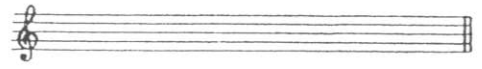

บท: ไม้พวง พ้อท้อตน

Rhythm
 = 92

● Key of D major.

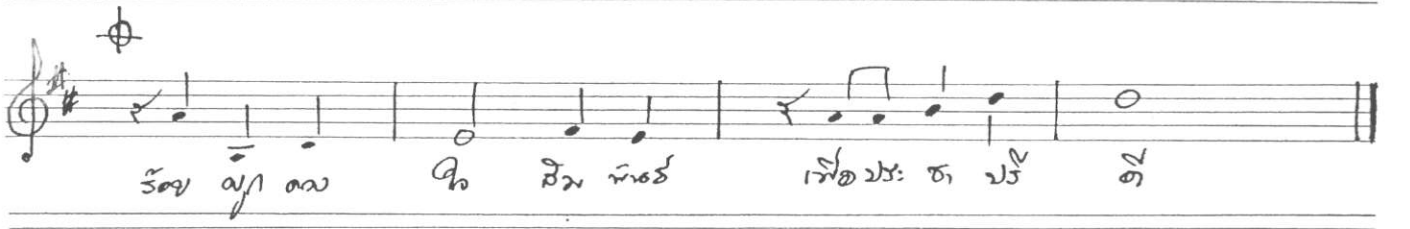
๑๐ พ้อท้อตน

Moderato.

๑๐ พ้อท้อตน
 ๑๐ พ้อท้อตน
 ๑๐ พ้อท้อตน
 ๑๐ พ้อท้อตน
 ๑๐ พ้อท้อตน
 ๑๐ พ้อท้อตน
 ๑๐ พ้อท้อตน
 ๑๐ พ้อท้อตน
 ๑๐ พ้อท้อตน
 ๑๐ พ้อท้อตน

๑๐ พ้อท้อตน

๑๐ พ้อท้อตน
 ๑๐ พ้อท้อตน
 ๑๐ พ้อท้อตน

by SUNFLOWER

บุคคลและองค์กรต่าง ๆ ไว้อาลัยอาจารย์ป่วย

หนังสือพิมพ์ “ไทยโพสต์” วันอาทิตย์ที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๒ :

เมื่อวันเสาร์ที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๒ ที่ตึกโดม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เวลา ๑๖.๐๐ น. ได้มีพิธีไว้อาลัย ศาสตราจารย์ ดร.ป่วย อึ้งภากรณ์ โดยมีบุคคลและองค์กรต่างๆ มาร่วมงานกันอย่างคับคั่ง เริ่มด้วยการอ่านบทกวีของนายอึ้งการ กัลยาณพงศ์ และการกล่าวอนุสสติธรรม โดยพระศรีปริยัติโมลี ท่านผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์ ภริยาผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวว่า อาจารย์ป่วยเป็นบุคคลที่อุทิศตนเพื่อประเทศชาติ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเสียสละโดยยึดอุดมการณ์สันติประชาธรรมอย่างแน่วแน่ ยามสงครามท่านก็เข้าร่วมขบวนการเสรีไทยดำเนินการในฐานะผู้รักษาตัวอย่างกล้าหาญไม่กลัวตาย ยามสันติก็วางรากฐานทางเศรษฐกิจการคลังอย่างมั่นคงอีกทั้งยัง

และมีความเมตตาต่อศิษย์ ยามเผด็จการครองเรียกร่องรัฐธรรมนูญทางกาย วาจา ใจ อันสะอาดด้านอุปนิสัยก็เป็นคนมีความสุขและอ่อนน้อม สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้บ้านเมือง

ทำหน้าที่เป็นครูผู้เปี่ยมด้วยสติปัญญาเฉียบแหลม เมื่องานก็ทำตัวเป็นนักประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง บริสุทธิ์ รวมทั้งการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย สมถะ ถ่อมตนถือเป็นแบบอย่างที่ดีสังคมไทยต้องการและ

ท่านผู้หญิงพูนสุขกล่าวว่า น่าเสียดายที่สังขารในต่างแดนจากไปอย่างไม่มีวันกลับ ยังกุศลผลบุญซึ่งอาจารย์ป่วยได้สร้างสมไว้ต่อและอยู่ในความทรงจำของญาติมิตรและบรรดา

อาจารย์ป่วย มิตรแท้ที่รู้จักมากกว่า ๖๐ ปี ได้ละความเสียใจอย่างสุดซึ้งมาสู่ผู้ที่รักนับถือ ขอให้ประเทศชาติ จงบันดาลให้ไปสู่สุคติสัมปรายภพ ราษฎร์ไทยชั่วคราวนาน

ในวันจันทร์ที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๒ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้กำหนดรับอัฐปวงนิยบุคคลของมหาวิทยาลัย ศาสตราจารย์ ดร.ป่วย อึ้งภากรณ์ ตั้งแต่เวลา ๘.๓๐ น. ณ บริเวณหน้าหอพระ หน้าหอประชุมใหญ่ ริมสนามหลวง จากนั้นเคลื่อนขบวนสู่ที่อนุสรณสถานปรีดี พนมยงค์ อาคารโดม ชั้น ๒ เพื่อตั้งอัฐิเคารพและไว้อาลัย

ปฏิทินกิจกรรมของสถาบันปรีดี พนมยงค์ เดือนกค. - กย. ๕๒		
กิจกรรม	วัน/เวลา	ผู้จัด/สถานที่
การฝึกอบรม หลักสูตร “ลมหายใจ คนตรี ชีวิต” โดย อ.คฤษณี พนมยงค์ และคณะ	๑๘, ๒๕ กรกฎาคม และ ๑ และ ๘ สิงหาคม ; ๒๒, ๒๕ สิงหาคม และ ๕, ๑๒ กันยายน ๒๕๕๒	ผู้จัด สถาบันปรีดี พนมยงค์ สถานที่ ห้องกระจก สถาบันปรีดี พนมยงค์
งานวันสันติภาพไทย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ -วางศิลาฤกษ์หออนุสรณ์เสรีไทย -ติดป้าย “กำแพง เพื่อสันติภาพ” -เสวนา “ประวัติศาสตร์เสรีไทย” -ประกวดภาพยนตร์รางวัลพระเจ้าช้างเผือก	วันที่ ๑๕, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๒ ๑๐.๐๐-๒๑.๐๐ น.	ผู้จัด กรุงเทพมหานคร สถาบันปรีดี พนมยงค์ โครงการฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ฯ (ภาคเอกชน) ณ สวนสันติภาพ สวนเสรีไทย, สถาบันปรีดี พนมยงค์
การประกาศผลและมอบรางวัล ภาพยนตร์สั้น รางวัล “รัตน เปสตันยี” รางวัล “ปยุต เงากระจ่าง” พร้อมฉายภาพยนตร์ที่ได้รางวัล	๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๒ เวลา ๑๗.๐๐ น. เป็นต้นไป	ผู้จัด สถาบันปรีดี มูลนิธิภาพยนตร์ไทย หอภาพยนตร์แห่งชาติ สถานที่ ห้องประชุม สถาบันปรีดี พนมยงค์
เทศกาลภาพยนตร์ฮ่องกงอินดี้ Hong Kong Indies	๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ เวลา ๑๙.๐๐ น. ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๒ เวลา ๑๓.๐๐ น., ๑๕.๐๐ น., ๒๐.๐๐ น.	ผู้จัด มูลนิธิภาพยนตร์ไทย หอภาพยนตร์แห่งชาติ สถาบันปรีดี พนมยงค์ สถานที่ สถาบันปรีดี พนมยงค์
นิทรรศการศิลปะเด็กและเยาวชน ครั้งที่ ๕ หัวข้อ “ความดี” พิธีมอบรางวัลให้เด็กและเยาวชนทั่วประเทศที่ส่งผลงานเข้าร่วมแสดง นิทรรศการและมีกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะสำหรับเด็กและเยาวชน	วันเปิดนิทรรศการ ๔ กันยายน ๒๕๕๒ กิจกรรมตั้งแต่เวลา ๙.๓๐ น. นิทรรศการแสดง ๔-๑๖ กันยายน ๒๕๕๒	ผู้จัด สถาบันปรีดี พนมยงค์ คณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปีชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบาลอาวุโส สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) สถานที่ สถาบันปรีดี พนมยงค์
สนทนากับ “ชาติ กอบจิตติ” ๓๐ ครั้ง “คำพิพากษา” ๔๕ ปี แห่งชีวิต ๒๐ ปี นักเขียนอาชีพ	๑๑ กันยายน ๒๕๕๒ เวลา ๑๙.๓๐ น.	ผู้จัด สถาบันปรีดี พนมยงค์ บริษัท เกสดีไทย จำกัด, สำนักพิมพ์พ่อนและนิตยสาร “สี่ต้น” สถานที่ สถาบันปรีดี พนมยงค์
เสวนาวิชาการ “ปรีดี พนมยงค์ และ ป่วย อึ้งภากรณ์ : สองผู้ยิ่งใหญ่แห่งการอภิวัฒน์สังคมไทย”	๑๕ กันยายน ๒๕๕๒ ๑๔.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.	ผู้จัด สถาบันปรีดี พนมยงค์ สถานที่ สถาบันปรีดี พนมยงค์
เสวนาวิชาการ “ผ่าทางตันการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เพื่อประชาชน”	๒๖ กันยายน ๒๕๕๒ เวลา ๑๔.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.	ผู้จัด สถาบันปรีดี พนมยงค์ สถานที่ สถาบันปรีดี พนมยงค์

กำหนดการ "วันสันติภาพไทย ประจำปี พ.ศ.2542"

ณ สวนเสรีไทย - สวนสันติภาพ และสถาบันปรีดี พนมยงค์

วันอาทิตย์ที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒

๑๐.๐๐-๑๑.๐๐ น.	<p>สวนเสรีไทย/ถนนเสรีไทย (สุขาภิบาล ๒)</p> <ul style="list-style-type: none"> - พิธีกรกล่าวนำ - นิมนต์พระให้ทำทักษิณานุประทาน ๑ รูป ทำพิธีมาติกาบังสกุล อุทิศส่วนกุศลให้กับอดีตเสรีไทยและ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ - เชิญโต๊ะอิหม่ามสวดอุทิศส่วนกุศลในนามของมุสลิม และสวดขอประทานพรแด่พระผู้เป็นเจ้าให้กับบุคคลที่เข้าร่วมงาน - เชิญผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร กล่าวคำเชิญเปิดทำพิธีวางศิลาฤกษ์พร้อมทำนุผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์ และตัวแทนอดีตเสรีไทย - ระหว่างทำพิธีฯ พระสวดชัยมงคลคาถา - บทกวีสดุดี ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์
๑๓.๐๐-๑๕.๓๐ น.	<p>ณ ห้องประชุม สถาบันปรีดี พนมยงค์</p> <ul style="list-style-type: none"> - เสวนาเรื่อง "ประวัติศาสตร์และบทบาทของเสรีไทย ในการสร้างสันติภาพ" <p>วิทยากรร่วมการเสวนา หม่อมราชวงศ์สายสวัสดิ์ สวัสดิวัฒน์ คุณไกรศรี ตลารักษ์ อาจารย์สุพจน์ ดำนตระกุล คุณศุภกิจ นิมมานนรเทพ คุณทศ พันธมเสนา ดร.เกริกชัย เจริญรัชภาภย์ อาจารย์วิทยากร เชียงกุล</p> <p>ผู้ดำเนินการเสวนา ดร.โชคชัย สุทธาวาส และ คุณนิมิตร พิพิธกุล</p>
๑๖.๐๐-๑๖.๓๐ น.	<p>สวนสันติภาพ (ถนนราชปรารภ)</p> <ul style="list-style-type: none"> - เตรียมความพร้อม
๑๖.๓๐-๑๗.๐๐ น.	<ul style="list-style-type: none"> - คำปราศรัยของ คุณชนิต สายประดิษฐ์ - การคิดป้ายคำสดุดีสันติภาพ ของ กุหลาบ สายประดิษฐ์ โดย คุณรัชนี ธงไชย/คุณสรพรพลสิทธิ์ คุณพีระพันธ์ - บทกวีสันติภาพ โดย อาจารย์คุษฎี พนมยงค์ - ร้องนำเพลง "วิหคเหิร" โดยคุณแพ้นุศรี พุ่มชูศรี
๑๗.๐๐-๑๘.๓๐ น.	<p>ดนตรีเพื่อสันติภาพ กีตาณูชลี/ดอกหญ้าไหว/สุ บุญเลี้ยง</p>
๑๐.๐๐-๑๘.๓๐ น.	<ul style="list-style-type: none"> - มีการออกร้านขายหนังสือและสินค้าทางเลือก เพื่อผู้บริโภค พร้อมทั้งการแสดงนิทรรศการ "การอภิวัฒน์สังคมไทย ๒๕๑๕ และบทบาทเสรีไทย"

วันจันทร์ที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๒

๑๐.๐๐-๑๑.๐๐ น.	<ul style="list-style-type: none"> - ถวายสังฆทาน ณ ตึกวชิรญาณวงศ์ (ตึกสงฆ์) โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
๑๕.๐๐-๑๗.๓๐ น.	<p>ณ ห้องประชุม สถาบันปรีดี พนมยงค์</p> <ul style="list-style-type: none"> - การฉายภาพยนตร์เรื่อง "พระเจ้าช้างเผือก" และภาพยนตร์ที่ชนะการประกวดรางวัลพระเจ้าช้างเผือกประจำปี ๒๕๔๑
๑๗.๓๐-๑๘.๐๐ น.	<ul style="list-style-type: none"> - ขับร้องเพลงเพื่อสันติภาพ โดย อาจารย์คุษฎี พนมยงค์และคณะ
๑๘.๐๐-๑๘.๐๐ น.	<ul style="list-style-type: none"> - ปาฐกถาเพื่อสันติภาพ เรื่อง "อภัยวิถี : มิตร-ศัตรู และการเมืองแห่งการให้อภัย" โดย รศ.ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์
๑๘.๐๐-๒๑.๐๐ น.	<ul style="list-style-type: none"> - ประกาศผลและมอบรางวัลพระเจ้าช้างเผือกประจำปี ๒๕๔๒ โดย ท่านผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์ และฉายภาพยนตร์ที่ชนะการประกวดรอบสุดท้าย

พิธีสวนศอกครั้งที่ ๔/๒๕๕๒ วันเสาร์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๒ ณ สถาบันพิธีศพของภรรยา

เรื่อง "สัจจะแห่งประวัติศาสตร์กับอุดมการณ์ประชาธิปไตย"

วิทยากรร่วมเสวนา : นายสุธรรม แสงประทุม นายอดิศร เพียงเกษ นายพีระพล ตริยะเกษม นายเกรียงกมล เลหาไฟโรจน์ นายสุพจน์ ด้านตระกูล นายสุราชัย ยิ้มประเสริฐ และ นายจรัล ดิษฐาอภิชัย ดำเนินการเสวนาโดย นายโชคชัย สุทธาวาส

เมื่อนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน มีคำสั่งแต่งตั้งจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรีพิเศษ ก็ได้ส่งผลให้เกิดการถกเถียงกันอย่างกว้างขวางในสังคมไทย ยิ่งเมื่อไม่มีคำกล่าวขอโทษจากนายชวน หลีกภัย ด้วยแล้ว ความขัดแย้งในหลักการก็ขยายผลออกไป

ในความขัดแย้งนั้นสิ่งที่น่าสนใจก็คือ ความจริง หรือสัจจะแห่งประวัติศาสตร์ที่แต่ละฝ่ายรับรู้และจดจำกลับแตกต่างกันราวคนละเหตุการณ์จนเป็นข้อมูลที่ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวและแสดงบทบาทและความคิดที่เชื่อมั่นและเข้าใจกันคนละด้านตามอุดมการณ์ของแต่ละฝ่าย ผู้เข้าเสวนาได้แสดงความคิดเห็นตามประวัติศาสตร์การต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยที่วิทยากร ผ่านมาดังต่อไปนี้

นายสุพจน์ ด้านตระกูล เห็นว่าความพยายามของคณะราษฎรคือการปฏิวัติทางการเมืองการโดยสร้างระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในสังคมไทยขึ้นก่อน แต่ยังไม่สามารถปฏิวัติทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

สำหรับ นายสุธรรม แสงประทุม นักการเมืองอดีตเลขาธิการศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย ผู้ถูกล้อมปราบในวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๕ มองสิ่งที่เกิดขึ้นในวันนั้นว่า เป็นเพียงผลเบี่ยงปลายของสังคมที่ไม่ยอมสรุปประวัติศาสตร์ของตัวเองแต่เลือกที่จะประนีประนอมกับการต่อสู้ระหว่างสองขั้วอำนาจมาโดยตลอด

คำสั่งแต่งตั้งจอมพลถนอมก็มาจากความจริงส่วนนี้ ความจริงที่ว่า...นั่นเป็นเรื่องเก่าแล้วอย่าหยิบมาพูดซึ่งเป็นข้อสรุปที่เขาเห็นว่าเราต้องเผชิญกันไปอีกนาน และอาจจะต้องสู้ ต้องหลังเลือดเพื่อประชาธิปไตยกันอีกในอนาคต

สังคมไทยที่สามารถเดินมาถึงทุกวันนี้ได้เพราะเราผ่านการต่อสู้เสียสละของผู้คนด้วยวิถีทางที่แตกต่างกัน ตั้งแต่รุ่น ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ รุ่นปี ๒๕๐๐ ซึ่งเป็นการทุ่มเท ถังโถมเส้นทางมาจนถึงปัจจุบัน แต่เมื่อเราหาข้อสรุปไม่ได้บางครั้งก็ต้องสร้างความเจ็บปวดให้กับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไปเรื่อยๆ เช่นจนกระทั่งปัจจุบันนี้อนุสาวรีย์ก็ยังไม่สร้างกันไม่ได้ และที่ผ่านมารวมก็คือ ประชาธิปไตยที่ไม่ลงไปถึงการปฏิบัติจริงในระดับล่างแต่มักเป็นแผนอยู่ข้างบนต่อไปนี้สมควรที่ทำให้ประชาธิปไตยลงถึงชาวบ้านให้ได้

นายพีระพล ตริยะเกษม อดีตนายกองคึกกรนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๑๔ ผู้มีบทบาทสำคัญในการยื่นยันให้นายชวน หลีกภัย ขอโทษต่อประชาชน เห็นว่าการแต่งตั้งจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรีพิเศษ เป็นการดำเนินการที่ขัดกับหลักประชาธิปไตยและบิดเบือนความสำคัญของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ตนเองขอต่อสู้ต่อไปให้ถึงที่สุดแม้ว่าในที่สุดจะเหลือตนอยู่เพียงผู้เดียวในการยื่นยันคดีต่อเรื่องนี้ก็ตาม

นายอดิศร เพียงเกษ อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นักการเมือง ผู้มีบทบาทในการสนับสนุนให้มีการเขียนตำราเรียนบอกเล่าเหตุการณ์ประวัติศาสตร์เดือนตุลาคม ๒๕๑๖ และ ๒๕๑๘ ว่าได้เห็นว่าการปลุกฝั่งประชาธิปไตยกับนักเรียนโดยใช้ตำราเรียนเป็นเรื่องสำคัญที่ควรสานต่อไป

นายเกรียงกมล เลหาไฟโรจน์ อดีตผู้นำนักศึกษาในยุคนั้น เห็นว่าประเด็นข้อผิดพลาดที่สำคัญที่สุดในการแต่งตั้งอดีตนายทหารที่ถูกตราหน้าว่า "ทรราช" ก็คือความผิดพลาดใน "หลักการ"

ประเด็นสำคัญก็คือการทำลายหลักคิดของประชาชน เขาเห็นว่าไม่มีคุณภาพการใดใหญ่หลวงกว่าการทำให้ประชาชนมีความคิด นักการเมืองอาจจะให้เงินทอง ดูแลประชาชน แต่หากนักการเมืองไม่สามารถทำให้ประชาชนมีความคิดแต่ทำให้ได้ อ่อนเปลี้ยเสียขา นั่นคือสิ่งที่อันตรายที่สุด

ในแง่ประวัติศาสตร์ นายจรัล ดิษฐาอภิชัย นักวิชาการ นักเคลื่อนไหว อดีตผู้นำนักศึกษารวมศาสตร์ กลุ่มสภาน้ำโดม กลุ่มกิจกรรมที่มีอิทธิพลทางความคิดในยุคนั้น ๑๔ ตุลา ก็ได้ยกตัวอย่างที่ถูกบิดเบือนประวัติศาสตร์ว่า มีมานานแล้วไม่ใช่เพิ่งเกิดกับเหตุการณ์เดือนตุลาเท่านั้น แม้แต่รัฐธรรมนูญฉบับแรกยังถูกบิดเบือนว่าได้มาจากการพระราชทาน ซึ่งไม่จริง เราได้มาจากการกระทำของคณะราษฎรในการปฏิวัติ ๒๔๗๕ การแต่งตั้งจอมพลถนอมครั้งนี้เป็นการบิดเบือนที่มีชีวิตชีวามากที่สุดเท่าที่ประวัติศาสตร์ไทยเคยมีมา พันเอกถนอมยศขณะนั้น เป็นนายทหารยังเดี๋ยก ร่วมทำรัฐประหารในปี ๒๔๙๐ ซึ่งในทางประวัติศาสตร์ รัฐประหารในวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ มีความหมายและส่งผลต่อเบื้องทางประวัติศาสตร์อย่างน้อยสองประการ ประการแรกเป็นการกวาดล้างขั้วใต้กลุ่มคณะราษฎรออกไปจากสังคมไทยอย่างสิ้นเชิง ประการสำคัญต่อมาคือเป็นการเริ่มต้นเปิดโอกาสให้ทหารเข้ามาควบคุม ครอบงำ กำหนดและสืบทอดอำนาจทางการเมืองมาจนกระทั่งถึงเหตุการณ์ ๑๔ ตุลา ๒๕๑๖ และเหตุการณ์ ๖ ตุลา ๒๕๑๘

นายสุชาชัย ยิมประเสริฐ นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งให้เห็นว่า การบันทึกและจดจำประวัติศาสตร์ ในสังคมไทยมักถูกครอบงำด้วยสิ่งที่เรียกว่ามายาคติทางประวัติศาสตร์ หรือ Historical Myth ซึ่งมายาคตินี้ก็ล้วนเป็นผลพวงจากกระบวนการ ทางสังคมที่ดำรงอยู่ในขณะนั้น

นายสุชาชัย ยกตัวอย่างการอภิวัฒน์ ปี ๒๔๗๕ เพื่ออธิบาย ความข้างต้นว่า วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ มีเหตุการณ์ที่เป็นสาระสำคัญ คือ คณะราษฎรได้ทำการยึดอำนาจ สถาปนาระบอบประชาธิปไตย ดำเนินการให้เกิดรัฐธรรมนูญ เพื่อประกาศสิทธิเสรีภาพของประชาชนใน ประเทศสยาม ส่วนเหตุการณ์ที่สำคัญน้อยกว่าคือ รัชกาลที่ ๗ ถูกบีบ ให้จำต้องพระราชทานรัฐธรรมนูญ แต่กระบวนการทางมายาคติกลับ พยายามไปให้ความสำคัญกับเหตุการณ์หลัง โดยอธิบายประวัติศาสตร์ว่า รัชกาลที่ ๗ ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญ ส่วนผู้ก่อการคณะราษฎร ถูก พยายามทำให้กลบหายไปจากประวัติศาสตร์คณาภิวัตน์นี้ ข้อเท็จจริง ทางประวัติศาสตร์ มันแตกต่างจากความเข้าใจของคนสมัยปัจจุบันอย่างไร เช่น คณะราษฎรเชิงสุกก่อนห้ามหรือไม่และยกตัวอย่างเหตุการณ์ ๑๔ ตุลา

ซึ่งเป็นประวัติศาสตร์สมัยใหม่เพิ่งผ่านมาเพียง ๒๕ ปีเท่านั้น เมื่อเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาผ่านไป เหตุการณ์นี้ก็ถูกบิดเบือนอีกครั้ง และนี่คือเงื่อนไข ประวัติศาสตร์ที่สำคัญกว่า การปะทะกันนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร

นายสุชาชัย ย้ำให้เห็นว่ามายาคติที่เหตุการณ์สำคัญเหตุการณ์ หนึ่ง ถูกกลบเกลื่อนหรือถูกทำให้หายไป และทำให้เรื่องเหล่านั้นเป็น เงื่อนไขทางประวัติศาสตร์มาจนถึงปัจจุบันนี้ ทั้งที่จริงแล้ว เหตุการณ์ เหล่านี้เป็นประวัติศาสตร์ที่สามารถสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่างๆได้มากมาย แต่ก็เป็นเงื่อนไขอยู่ แม้กระทั่งเดือนตุลาคมเอง ใครเป็นคนที่กลบ เกลื่อนก็ไม่มีใครรู้ ทั้งหมดนี้คือการตั้งคำถามถึงบางด้านบนเวทีประวัติศาสตร์ ซึ่งถูกบิดเบือนกลบเกลื่อนเงื่อนไข

กล่าวโดยสรุปสั้นๆจะและข้อเท็จจริง มักถูกบิดเบือนโดย เฉพาะผู้ที่ไม่มีอำนาจในอุดมการณ์ประชาธิปไตย ประชาชนจึงควรยื่นหยัด ในการต่อสู้เพื่ออุดมการณ์นี้ต่อไป

สรุปโดย : จุฬาลักษณ์รายา คณาภิวัตน์

โครงการปริทัศน์ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๒ วันเสาร์ที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ณ สถาบันปริทัศน์ มทบองก

เรื่อง "อำนาจรัฐและประชาชนในการควบคุมสื่อสารมวลชน"

วิทยากรร่วมเสวนา :

นายสุเทพ วงศ์กำแหง นายสมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และนายชาวุฒิวีทย์ อรัณญ์

ดำเนินการเสวนาโดย นายโชคชัย สุทธาเวศ
ประเด็นในการเสวนา

๑. ปัจจุบันสังคมโลกและสังคมไทยเปลี่ยนไป เกี่ยวข้องอย่างไรกับการ ควบคุมสื่อสารมวลชนโดยประชาชน

- การกระจายอำนาจ
- การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

- การร่วมตัดสินใจโดยข่าวสารต่างๆที่รับทราบต่อประชาชนมี รัฐธรรมนูญมาตรา ๔๐

๒. พ.ร.บ.ที่สังคมต้องการเป็นเช่นไร

๓. ปัญหาในการออกกฎหมาย

๔. ทำอย่างไรให้ได้กฎหมายที่ดีที่สุด และ องค์กรต่างๆควรทำอย่างไร

แม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับใหม่ จะมีบทบัญญัติในมาตรา ๔๐ เปิด กว้างให้สื่อสนองตอบประชาชนมากขึ้น แต่ดูเหมือนว่าร่างกฎหมาย ถูกที่กำลังจะออกมาไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ สื่อยังถูกรองงำจากรัฐ ค่อนข้างมาก ทำอย่างไรให้ สื่อวิทยุ โทรทัศน์ โทรคมนาคม และอาจ รวมถึงสื่ออื่นๆที่ส่งถึงมวลชนอย่างกว้างขวาง เป็นสื่อสาธารณะของ ประชาชนที่ประชาชนสามารถควบคุมกำกับเพื่อผลประโยชน์ของสังคม เห็นอื่นใดได้อย่างเป็นจริง

คุณสุเทพ วงศ์กำแหง กล่าวว่าในช่วงปี ๒๕๒๒ ไม่กล้า

ร้องเพลง เพราะอำนาจรัฐควบคุมการเล่นดนตรีที่เกิน ๒ ชั้น ไม่งั้นจะ ถูกจับ การห้ามเล่นเครื่องดนตรีเกิน ๒ ชั้น ในช่วงนั้นเผด็จการจำกัด เสรีภาพของประชาชน นั้นมีผลผูกพันไปถึงปี ๒๕๒๔ จึงได้แก้ไข กฎหมายนั้น เกี่ยวกับมาตรา ๔๐ นี้เห็นด้วย เพลงในปัจจุบันเป็นเพลง ที่ใช้ภาษาที่ผิดเพี้ยนไปหมด กลายเป็นเพลงที่ฟังแล้วไม่รู้เรื่อง มี บริษัทรีบไปจัดรายการวิทยุรับช่วงจากค่ายเทปไปซื้อเวลาสถานีวิทยุมา อยู่ในกำมือแล้วส่ง ดี.เจ.เปิดแต่เพลงของพวกเขา ไม่เปิดเพลงคนอื่น นอกจากนี้หน้ากระดาษ และหน้าบ้านถึงถูกซื้อหมดเช่นกัน

สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญจึงเห็นปัญหานี้ว่าสถานีวิทยุโทรทัศน์ ถูกซื้อโดยผู้มีเงิน จึงมีมาตรา ๔๐ ให้มีการจัดสรรคลื่นความถี่ของประชาชน ได้มีการออกความคิดเห็นจากคนหลายกลุ่มอาชีพว่า เมื่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๐ ได้มอบคลื่นความถี่ให้กับประชาชนแล้ว การเข้าไปมีส่วนร่วม ในสมบัติสาธารณะจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ประชาชนต้องเรียกร้องความชอบ ธรรมของตนเอง เพื่อสื่อสารมวลชนจะได้เป็นเครื่องมือของประชาชน อย่างแท้จริง คนไทยตระหนักในวิชาชีพนี้หรือไม่ คนไทยละทิ้งประเพณี กำลังถูกลบเลือนทำตัวเป็นคนตะวันตก ไม่น่าถึงวัฒนธรรมของแต่ละ ภาคว่ามีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง คนแต่ละภาคควรเรียนรู้ ของตนเองให้ทุกพื้นที่มีวัฒนธรรมที่งดงาม

อะไรคือปัญหาที่แท้จริงของร่าง พ.ร.บ.คลื่นความถี่ ดร. สม เกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ จากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย เสนอว่า ร่าง พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแล วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ที่กำลังถกเถียงอยู่ในขณะนี้ได้

เกิดวิวาทอย่างเผ็ดร้อนระหว่างบุคคล ๒ กลุ่ม คือ ก่ายวิทยุโทรทัศน์ และก่ายโทรคมนาคม และผสมโรงอีกก่ายคือ ก่ายทหาร สารสำคัญของร่างกฎหมายนี้คือ การจัดตั้งองค์กรอิสระ ที่จะเรียกว่า คณะกรรมการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติ และสำนักงานของคณะกรรมการดังกล่าวขึ้นมาจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการนั้นมีเนื้อหาที่ก้าวหน้าหลายประการเช่น ให้มีองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม สามารถถอนคืนคลื่นความถี่ที่ให้แก่หน่วยงานหรือบุคคลใดที่มีใช้คลื่นความถี่นั้นด้วยตนเอง และเป็นการป้องกันการนำคลื่นความถี่ไปขาย เป็นต้น ทำอย่างไรจึงจะมีกติกาสำคัญร่วมกันก่อนที่กฎหมายจะกำหนดออกมาและเพื่อไม่ให้กฎหมายตกอยู่ในอิทธิพลของคน ๓ กลุ่มนี้เท่านั้น แต่ประชาชนควบคุมได้

ในส่วนของคุณชาวยุติธรรม อร่ามฤทธิ์ ผู้จัดการรายการวิทยุ เสนอว่า ในส่วนมาตรา ๔๐ นี้ มีประชาชนให้ความสนใจน้อยมาก มีคนที่เรียกร้องไม่กี่คนที่เราเห็นๆกัน คนที่เป็นคนทำสื่อเองออกมาเคลื่อนไหวหรือไม่ ในตัวสื่อเองก็มีผลประโยชน์ เพราะไปตกลงกันแบบ

เงี้ยๆ จึงมีความหวังในการแก้ไขปัญหานี้น้อยมาก ปัญหาที่ใหญ่ที่สุดของมาตรา ๔๐ นี้คือ ทูน (เสนอปรับหัวข้อเสนาว่า อำนาจรัฐ ทูน และสื่อ ในการควบคุมประชาชน) เช่น ทำไม รายการทีวี เชิญฝ่ายที่เป็นปฏิปักษ์ต่อเอ็น.จี.โอ. มาออกรายการฝ่ายเดียว นักวิชาการบางคนเล่นบทบาทของตนเองแล้วหรือไม่ ถ้าสื่อสารมวลชนยังคงอยู่ภายใต้อำนาจรัฐ เมื่อประชาชนมีปัญหาเกี่ยวกับรัฐใครจะสะท้อนปัญหาของประชาชนหรือถ้าสื่ออยู่ภายใต้อำนาจรัฐ เราจะต้องฟังเพลงตามที่ฝ่ายเพลงเปิด ที่มาของคำว่าองค์กรอิสระ เราประกันได้แค่ไหนว่าอิสระ ความเป็นอิสระต้องปลอดจากการครอบงำของอำนาจ ในหมู่บ้านทำอย่างไรให้กระจายข่าวที่มีอยู่ได้ใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ควรเคลื่อนไหวโดยเริ่มจากกลุ่มคนเล็กๆ ประมาณ ๓-๕-๑๐ คนที่สนใจ แล้วขยายกว้างขึ้น

โดยสรุปตัวแทนจากหลายฝ่ายประกอบด้วย นักวิชาการ นักวิชาชีพ สื่อสารมวลชน องค์กรพัฒนาเอกชน จึงควรรวมตัวกันเรียกร้องให้มีการประชาสัมพันธ์ร่าง พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่อย่างกว้างขวาง

ข้อมูลเพิ่มเติมในการเคลื่อนไหวต่อ พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ

ข้อเรียกร้องขององค์กรภาคประชาชนต่อ พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ

องค์กรต่างๆประกอบด้วย มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย และสามัคคีธรรมเสรีภาพของประชาชน ได้เสนอข้อเรียกร้องดังนี้

๑. ให้มีการจัดประชาพิจารณ์ร่าง พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ ก่อนผ่านไปสู่การพิจารณาในวาระที่ ๒
๒. การจัดตั้งองค์กรอิสระต้องคำนึงถึงแง่มุมทางสังคม และผลประโยชน์ของประชาชนมากกว่าธุรกิจ
๓. การจัดสรร กำกับดูแลสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และโทรคมนาคม ต้องเป็นอิสระจากกัน
๔. องค์กรอิสระจัดสรรคลื่นความถี่จะต้องมีตัวแทนของกลุ่มคนที่หลากหลายทั้งจากภาครัฐ นักวิชาการ นักวิชาชีพ นักธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชาวบ้าน และผู้ด้อยโอกาส ฯลฯ
๕. ต้องเปิดเวทีสาธารณะ ทำแผนแม่บทการสื่อสารมวลชนของชาติอย่างโปร่งใสควบคู่กับการตั้งองค์กรอิสระ
๖. ทุกกระบวนการต้องตรวจสอบได้ และเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนให้มากที่สุด

ข้อเสนอลงของสมาพันธ์สื่อศิลปวัฒนธรรมไทย

๑. ให้มีสององค์กร เพราะสถานีวิทยุโทรทัศน์เต็มไปด้วยผลประโยชน์แอบแฝงมากมาย การมีสององค์กรยากต่อการแทรกแซง คลื่นโทรคมนาคม เป็นเพียงยานพาหนะเพราะไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและวัฒนธรรม
๒. ให้สถานีวิทยุ โทรทัศน์ ประกาศแจ้งราคาอย่างเปิดเผยต่อสาธารณชนในการเข้าไปจัดทำรายการ ห้ามมิให้เช่าช่วง ฝ่าฝืนมีบทลงโทษ
๓. ห้ามมิให้มีสัมปทานผูกขาดทั้งคลื่น หรือบริษัทในเครือเข้าประมูล และห้ามมิให้ลูกจ้างของบริษัทจัดรายการเพลง เปิดเพลงในกลุ่มบริวารของตน ฝ่าฝืนมีบทลงโทษ
๔. กำหนดบทลงโทษนักจัดรายการที่ผิดจรรยาบรรณในวิชาชีพจ้างเปิดเพลง ไม่ว่าจะทางตรงและทางอ้อม ตามแบบอย่างนานาประเทศที่มีกฎหมายคุ้มครองการผูกขาด
๕. ให้พนักงานหรือลูกจ้างรัฐ หรือเอกชนทุกสื่อมีเสรีภาพในการวิจารณ์ตนเองเปิดเพลงได้โดยชอบธรรมอิสระ ไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติหรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพตามมาตรา ๔๑ ฝ่าฝืนลงโทษ
๖. รายการบันเทิงต้องแยกประเภทของเพลงให้ชัดเจน เป็นเพลงประเภทใดเพื่อคุ้มครองวิชาชีพของศิลปินที่มีหลายรูปแบบยื่นหยัดอยู่ในสังกัดได้ เพื่อให้เกิดความหลากหลาย
๗. ให้มีการโฆษณาได้ตามกฎหมายกำหนดโดยเคร่งครัด เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและห้ามโฆษณาแฝงไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ฝ่าฝืนมีบทลงโทษ

สรุปโดย : จุฬาลักษณ์ธรรมา คณานุรักษ์

เรื่อง การศึกษากับการพัฒนาสิทธิมนุษยชนไทยตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

วิทยากรร่วมเสวนา นายศราวุธ ประทุมราช นายสุวิทย์ วัฒน
อาจารย์ศรีประภา เพ็ชรมีศรี
ดำเนินการเสวนาโดย อาจารย์ทรงสรรค์ อุดมศิลป์
เสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านสิทธิมนุษยชนที่กำลังถกเถียง
กันอยู่ในประเด็น

- สิทธิมนุษยชนที่เป็นจริงตามรัฐธรรมนูญ กับ พ.ร.บ.การศึกษาจะ
นำไปสู่การพัฒนาการศึกษาแค่ไหน

- วิจารณ์รัฐธรรมนูญกับสิทธิมนุษยชนไทยเป็นอย่างไร : สภาพ
สังคมไทยกับการพัฒนาในอนาคต

- มาตรการต่างๆที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญและ
กฎหมายสำคัญ และการจัดตั้งองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน

นายศราวุธ ประทุมราช นำเสนอว่าสิทธิมนุษยชนแบ่งได้
เป็นสิทธิตามกฎหมาย และสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ “สิทธิมนุษย
ชน” ครอบคลุมในเรื่อง พลเมือง การเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม
สิทธิมนุษยชนเป็นจิตสำนึกกับวัฒนธรรมและการฝึกฝนให้ปฏิบัติ ใน
รัฐธรรมนูญเขียนไว้ว่า “ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ต้องได้รับการคุ้มครอง”
และสิทธิย่อมควบคู่กับความรับผิดชอบ สำหรับรัฐก็พึงมีหน้าที่ตาม
บทบาทหน้าที่ตามปฏิญญาสากลด้วย

นายสุวิทย์ วัฒน เสนอว่า มีสิทธิที่ไม่ได้ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ
คือ สิทธิของคนสลัม สิทธิแรงงาน แต่กลุ่มที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองคือ
สิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิในร่างกายและทรัพย์สิน สิทธิชุมชน
(ซึ่งไม่มีในกฎหมายของฝรั่ง) สิทธิที่เข้าถึงประชาชน สาธารณชน
เช่นการศึกษา การรักษาพยาบาล สิทธิคุ้มครองผู้ด้อยโอกาส คนพิการ
ผู้สูงอายุ เด็ก ในการแก้ปัญหาของสิทธิมนุษยชนต้องแก้จากระดับล่าง
ขึ้นมา กลไกอิสระที่กำหนดในรัฐธรรมนูญคือ ให้มีคณะกรรมการสิทธิ
มนุษยชนแห่งชาติ มีกรรมการสรรหา มีความเป็นอิสระทางการเงิน
มีสำนักงานเป็นของตนเอง หน่วยงานที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนมากที่สุด

คือ หน่วยงานของรัฐ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ) ตำรวจคือบุคคลที่
ละเมิดสิทธิผู้ต้องหามากที่สุดและประเทศที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนมากที่สุด
คือ สหรัฐอเมริกา และเป็นประเทศที่ยังไม่รับรองปฏิญญาสากลว่าด้วย
สิทธิมนุษยชน ทั้งๆ ที่บอกนานาประเทศว่า เป็นอารยประเทศ

อาจารย์ศรีประภา เพ็ชรมีศรี เสนอว่าร่าง พ.ร.บ. การ
ศึกษาแห่งชาติสามารถให้ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนได้ ในร่าง พ.ร.บ.
ฉบับนี้ที่พูดถึง ความเป็นไทยนั่นคืออะไร ในประเทศไทยสิทธิมนุษย
ชนเกิดขึ้นมากเพราะเรื่องการเมืองไม่เห็นด้วยภายในและมีความเห็นขัดแย้ง
ว่าการเมืองจะเข้ามาแทรก เรื่องสิทธิมนุษยชนในไทยระบบการศึกษา
ปัจจุบันไม่ค่อยเคารพสิทธิของผู้อื่น เราจะทำอย่างไรให้การศึกษาด้าน
สิทธิมนุษยชนไม่ถูกรังเกียจ การศึกษาสิทธิมนุษยชนในมหาวิทยาลัย
บางมหาวิทยาลัยให้เรียนเป็นวิชาเลือก ในโรงเรียนถูกแทรกอยู่ในวิชา
เสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต การรับรองคนมีการรับรองทางกฎหมาย
ปฏิญญาสากลว่าด้วย สิทธิทางการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา การเคารพ
สิทธิผู้อื่น ควรมีการสอดแทรกการสอนด้านสิทธิมนุษยชนในทุกแขนง
วิชา และผู้สอนทำหน้าที่ได้อย่างมีเสรีภาพ การเรียนศีลธรรม ๕ ข้อ
ก็เป็น สิทธิมนุษยชนเหมือนกัน

อาจารย์ทรงสรรค์ อุดมศิลป์ สรุปว่า ปัญหาด้านสิทธิมนุษย
ชนมีอยู่เกือบทุกประเทศ เราควรช่วยกันโดยไม่ต้องหวังพึ่งรัฐ เรา
ต้องเชื่อในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และมีความเป็นมนุษย์พร้อมที่
จะไปสอนคนอื่นได้ บางทีสื่อมวลชนเองก็เป็นกลางแต่บางทีก็ละเมิด
สิทธิทางสังคมเองเหมือนกัน

กล่าวโดยสรุปการให้การศึกษาด้านสิทธิมนุษยชนจะช่วย
ให้การใช้กฎหมายต่างๆมีความเคารพต่อศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ โดย
การยึดต่อปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของทุกฝ่ายเป็นเงื่อนไข
หนึ่งที่จะช่วยยกระดับการพัฒนาสิทธิมนุษยชน

สรุปโดย : จุฬาลักษณ์รายา คณานุกัษย์

“...เมื่อตายแล้ว ยังมีทรัพย์สินสมบัติเหลืออยู่เก็บให้เมียผมพอใช้ในชีวิตของเธอ ถ้าลูกยังเล็กอยู่ที่เก็บไว้เลี้ยง
ให้โต แต่ลูกที่โตแล้วไม่ให้

นอกนั้นรัฐบาลควรเก็บไปหมดจะได้ใช้เป็นประโยชน์ในการบำรุงชีวิตของคนอื่นบ้าง

ตายแล้ว ผมผมเถิด อย่าฝัง คนอื่นจะมีที่ดินอาศัยและทำกิน และอย่าทำพิธีตรงในงานศพให้วุ่นวาย...”

คัดจากข้อเขียน “คุณภาพแห่งชีวิต ปฏิทินแห่งความหวัง จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน” ของศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์

รายชื่อสมาชิกสถาบันปรีดี พนมยงค์ และปรีดีสาร

ตั้งแต่ ๑ พ.ค. - ๑๕ ก.ค.๒๕๔๒ (เพิ่มเติมและทบทวนจากฉบับที่แล้ว)

สมาชิกสถาบันปรีดี พนมยงค์ ประเภทองค์กร

คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สมาชิกสถาบันปรีดี พนมยงค์ ประเภทบุคคลทั่วไป

พล.อ.ต.ณรงค์ ฤไชย	นายวันชัย ดันติวิทยาทิตย์
พล.ต.ปรุ่งศิลป์ ศตะนาวิน	นายจรัล มยุเรศ
นายพิภพ ภู่เพ็ง	นายจรัญ โขยณานันท์
นางเรณู โชติคคิก	นางสาวสมศรี มระขุรวีวัฒน์
นางสุธานี วีสเพ็ญ	นายฉัฐพัฒน์ บำรุงฤทธิ์
นางเปรมภักดิ์ ภูวเจริญ	นางกิ่งกาญจน์ เกวา
นางสาวดวงดาว วิศรัมย์วัน	นายวรพงษ์ เวชมาลีนนท์
นางอารีย์ ชินวัฒน์กิจ	นางสาวราณี เรืองชัยชนะวงษ์
นายสนธิ สิงหารุ	นายกานต์ สิทธาจารย์พงศ์
นายสันทัศน์ สีวะเกื้อ	นางอาภรณ์ อินทภักย์
นางสาวจารุวรรณ สโรบล	นายจิระ เจริญเลิศ
นางวิสาธา อัสวานนท์	นางวณิ สายประดิษฐ์
นายพิทักษ์ พรหมบุผผา	พล.ต.ต.พิมล จารักษ์
นางสาวชอุ่ม สันติवासะ	นางสาวนุจรี ไชยภักดีวัฒนา
นายสมพงษ์ ศรีจันทร์นนท์	นายชนัด ทัพโพธิ์
นายสุทธา คัมภีร์ภาพ	นายตรี ปัทมาดิษ
นายวิโรจน์นันท์ จินดาถาวรกิจ	นายกัมพล เอกมานะชัย

Mr.Jim Glassman

นายสม อินทรชั้น
นางสาวอัญมณี สัตลวรงค์
นางมยุรฉัตร ณ ป้อมเพชร
นายประดิษฐ์ ประคุณศึกษาพันธ์
นางสาวพรทิศา เจือสินธนา

นางศุภมาลย์ โสติกิริ

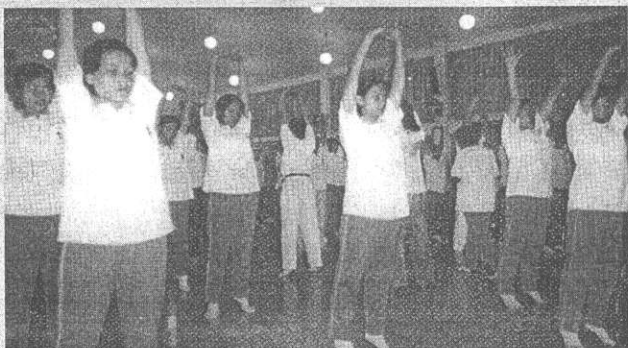
นายชูแรง เวชประสิทธิ์
นางทิพยา ณ ป้อมเพชร
นางศศิโคม ชุมสาย ณ อยุธยา
นางกาญจนา จิระอำนวย

สมาชิกสถาบันปรีดี พนมยงค์ ประเภทนักเรียน/นักศึกษา

คุณกุสุมา เฟื่องหล่อ	คุณนรา ขำกม
คุณมัทธา วงศ์แก้ว	คุณสนธยา บุญญะจิต
คุณสุกัญญา อังคิวิเศษไพบูลย์	คุณพันธ์ วรรณบริบูรณ์
คุณพิจิก พรหมแก้ว	คุณธีระพล เต็มอุดม
คุณดวงกมล วิมลกิจ	คุณชัยสิทธิ์ เจริญผล
นางสาวอรสุดา เจริญรัต	นายไพศาล ถิมสถิตย์

สมาชิก “ปรีดีสาร”

นายศิริ ศรีสวัสดิ์	นายสมคิด พนมยงค์
คุณนิลวรรณ โรจนเสถียร	นางวีไลรัตน์ ปัญญาสงค์
นางสาวปภัตรา สีวะพิรุฑ์เทพ	นางสาวนิศา เทพอักษรพงศ์
นางสาวรสนา โตสิตระกูล	นายศิริวัฒน์ โอสถานุเคราะห์
นางสาวอภิรดี จันทน์เกรือ	บาดหลวงสนธิ ลุติคานนท์
นายราชัญญ์ พุททองคำ	

มาฝึกการใช้ดนตรีคลายเครียดอย่างสร้างสรรค์กันเถิด

โครงการ “ลมหายใจ...ดนตรี..ชีวิต”

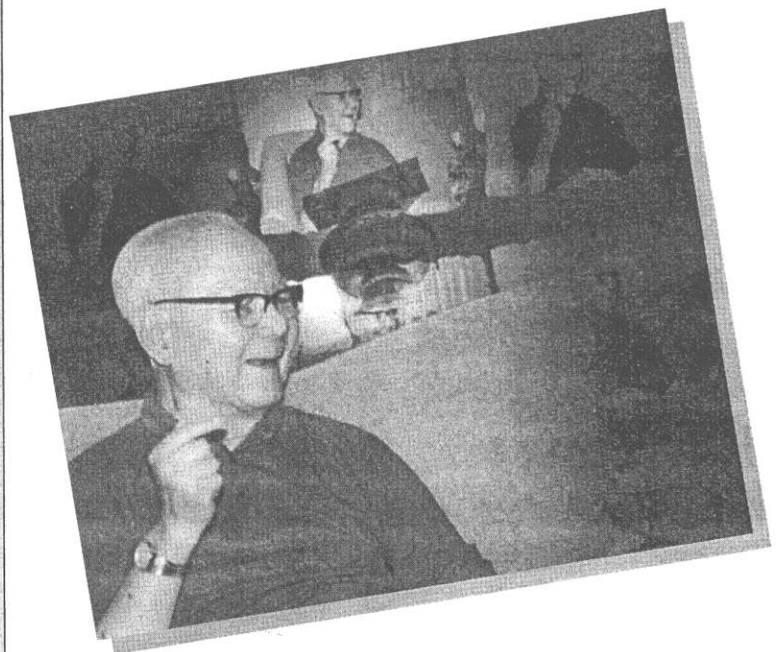
โดย ครูอุษภณี พนมยงค์ และคณะ

รับสมัครอายุ ๑๗-๘๕ ปี ค่าอบรม (รวมอุปกรณ์) ๒,๕๐๐ บาท

ฝึกสอน: ๕ สัปดาห์ ทุกวันอาทิตย์ ๙.๓๐-๑๒.๐๐ น.

สมัครได้ที่บอริโทรศัพทหมายเลข ๓๘๑๓๘๖๐-๑ เวลาราชการ

(สมาชิกสถาบันปรีดี พนมยงค์ ๖๓ ๑๐%)

**ผู้บริจาคเงินสมทบทุน มูลนิธิปรีดี พนมยงค์
ประจำเดือน เมษายน ๒๕๕๒**

๑. บริษัทป้าปรัส พับลิเคชั่น จำกัด	๕๐๐ บาท
๒. คุณกุลประไพ ทัดตานนท์	๔๐๐ บาท
รวมเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น	๑,๓๐๐ บาท
(หนึ่งพันสามร้อยบาทถ้วน)	

**รายนามผู้บริจาคเงินสมทบทุนมูลนิธิปรีดี พนมยงค์
ประจำเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๒**

๑. คุณศุภกิจ นิรมานนรเทพ	๕,๐๐๐ บาท
๒. คุณหญิงจันทนี - คุณศิริ สันตะบุตร	๕,๐๐๐ บาท
๓. คุณชนิด สายประดิษฐ์	๒,๐๐๐ บาท
๔. คุณวันทนี จารุจินดา	๑,๐๐๐ บาท
๕. คุณชาญ พันธุมรัตน์	๑,๐๐๐ บาท
๖. คุณอุทัย มั่นถาวร	๑,๐๐๐ บาท
๗. คุณอาบ พรรณสังข์	๑,๐๐๐ บาท
๘. บริษัทป้าปรัส พับลิเคชั่น จำกัด	๕๕๐ บาท
๙. ครอบครัวสุนทรวิจิตร	๕๐๐ บาท
๑๐. คุณพวง ย.รัตนารมย์	๕๐๐ บาท
รวมเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น	๑๓,๕๕๐ บาท
(หนึ่งหมื่นสามพันห้าร้อยห้าสิบบาทถ้วน)	

**รายนามผู้บริจาคเงินสมทบทุนมูลนิธิปรีดี พนมยงค์
ประจำเดือนมิถุนายน ๒๕๕๒**

๑. คุณสมบัติ คงจำเนียร	๒๐,๐๐๐ บาท
๒. บริษัทป้าปรัส พับลิเคชั่น จำกัด	๓๕๖ บาท
รวมเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น	๒๐,๓๕๖ บาท
(สองหมื่นสามร้อยห้าสิบบาทถ้วน)	

**รายนามผู้บริจาคเงินเพื่อกิจกรรมทั่วไปของ
สถาบันปรีดี พนมยงค์ ประจำเดือนมิถุนายน ๒๕๕๒**

๑. ดร.จิระ เจริญเลิศ และ คุณวิชัย พิณพนพิบูลย์๑๔๔,๕๕๓.๓๑ บาท
(หนึ่งแสนสี่หมื่นสี่พันห้าร้อยห้าสิบบาทสามสิบเอ็ดสตางค์)

**รายนามผู้บริจาคเงินเพื่อกองทุนปรีดีสาร
ประจำเดือนมิถุนายน ๒๕๕๒**

๑. นางวาณี สายประดิษฐ์	๑๐,๐๐๐ บาท
(หนึ่งหมื่นบาทถ้วน)	

**รายนามผู้บริจาคเงินเพื่อกองทุนวิจัยปรีดี พนมยงค์
ประจำเดือน กรกฎาคม ๒๕๕๐**

ดร.จรัญวัฒน์ สันตะบุตร	๒๐,๐๐๐ บาท
------------------------	------------

จาก... **"ปรีดีสาร"**
ถึง...ท่านผู้อ่าน

เพื่อการอภิวัดณ์และสันติภาพไทย

สังคมย่อมเปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าจะในทางวิวัฒนาการหรืออภิวัดณ์ก็ตาม แต่สิ่งที่สังคมย่อมต้องการคือการรักษาสัจธรรมเป็นประโยชน์แก่ผู้คนส่วนรวมให้คงอยู่และทำให้การเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทางที่ดีขึ้นกว่าที่ผ่านมา ซึ่งการเรียนรู้อดีตช่วยให้ประโยชน์ต่อปัจจุบันและอนาคตได้ ในช่วงเวลาหนึ่งของประวัติศาสตร์ไทยถัดจากการอภิวัดณ์ ๒๔๗๕ นั้น ขบวนการเสรีไทยก็เป็นการกระทำที่ยิ่งใหญ่ประการหนึ่งแห่งการอภิวัดณ์ด้วยเช่นกัน ซึ่งคนไทยส่วนใหญ่โดยเฉพาะรุ่นหลังๆ อาจจะไม่ทราบความเป็นมาและคุณูปการของเหตุการณ์ แต่คนรุ่นก่อนซึ่งปัจจุบันก็มีชีวิตเหลืออยู่ก็ไม่มากนักแล้วจะตระหนักในเรื่องนี้เป็นอย่างไรดี สิ่งที่น่าจะเป็นหน้าที่ของคนรุ่นปัจจุบันและรุ่นต่อไปก็คือการเรียนรู้ประสบการณ์จากคนรุ่นก่อน รักษาสิ่งที่มีค่า (ความคิดและการกระทำ) ไว้ขบคิดและกระทำต่อไปถึงสันติวิธีในยุคสมัยหน้าดังที่นายปรีดี พนมยงค์ (รัฐ) และ นายป๋วย อึ๊งภากรณ์ (เข้ม เย็นยิ่ง) ได้เป็นตัวอย่างที่ดี สำหรับอาจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ซึ่งถึงแก่กรรมเมื่อ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๒ นั้น ตลอดชีวิตของท่านได้ยึดถือ "สันติประชาธรรม" เป็นสำคัญ ปรีดีสารจึงขอแสดงความอาลัยยิ่งในการจากไปของคนดีศรีสังคมเช่นท่าน

"ปรีดีสาร" ฉบับที่ ๓/๒๕๕๒ นอกจากจะออกมาสนับสนุนการสืบสานและการอภิวัดณ์สังคมในยุคต่อไปแล้ว จึงร่วมรำลึกถึงช่วงเวลาแห่งการต่อสู้เพื่อสันติภาพของขบวนการเสรีไทยสืบเนื่องจากสงครามโลกครั้งที่สองด้วย

ในเล่มท่านจะได้พบกับเรื่องที่เป็นประโยชน์หลายประการ เช่น คำประกาศการอภิวัดณ์สู่ยุคศตวรรษใหม่ที่ทัศนะต่างๆ เกี่ยวกับการอภิวัดณ์และนายปรีดี พนมยงค์ ข้อเขียนเกี่ยวกับเสรีไทย บทความของอาจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ สารทางศิลปวัฒนธรรมหลายเรื่องติดตามผลการไปแสดงละครคือผู้อภิวัดณ์ในยุโรประหว่างวันที่ ๒๙ มิ.ย.-๑๔ ก.ค. ๒๕๕๒ รายงานการสรุปการเสวนาที่ผ่านมา และในโอกาสที่สถาบันปรีดี พนมยงค์จัดตั้งกองทุนวิจัยปรีดี พนมยงค์ขึ้นก็มีเรื่องเกี่ยวกับโครงการวิจัยรางวัลศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์

การฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ ได้ดำเนินการต่างๆไปตามแผนงาน แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงการจัดการของภาคเอกชนอยู่บ้าง แต่เห็นสิ่งอื่นใดก็คือการเตรียมการกันอย่างมากของทุกฝ่ายว่าในช่วงเดือนตุลาคมของปีนี้ UNESCO จะประกาศร่วมฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ ในฐานะที่เป็นบุคคลสำคัญของโลกกับรัฐบาลไทยหรือไม่!

บรรณาธิการ

แนะนำหนังสือ !

เศรษฐกิจการเมือง (เพื่อชุมชน) ๑๐

ฉบับ ปรีดี พนมยงค์

นรมภ์ เพ็ชรประเสริฐ บรรณาธิการ

จักเพ็ญเพ็ญไทย

ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจการเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ร่วมกับ สถาบันปรีดี พนมยงค์

พจนานุกรม ๓๐๕ หน้า ราคา ๑๕๐ บาท

- สมาชิกสถาบันปรีดี พนมยงค์ สั่งซื้อได้ในราคา ๑๕๐ บาท (รวมค่าส่งทางไปรษณีย์แล้ว)
- บุคคลทั่วไปสั่งซื้อได้ในราคา ๑๖๐ บาท

เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็นสามภาคด้วยกันภาคที่หนึ่งว่าด้วยความคิดเรื่องโลกพระศรีอริย์ ของนายปรีดี นำเสนอความคิดเชิงอุดมคติของปรีดี โดย ไมตรี เด่นอุดมซึ่งเสนอบทความแปลเรื่อง “โลกพระศรีอริย์ ของปรีดี พนมยงค์” ความคิดสหกรณ์ของปรีดี พนมยงค์” โดย ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และ “ความคิดทางเศรษฐกิจการเมืองของ ดร.ปรีดี พนมยงค์” โดยปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ นำเสนอวิเคราะห์แนวคิดในแง่ของการนำมาเป็นนโยบายและมาตรการในรูปแบบของ “สังคมนิยมสหกรณ์” และ “สังคมนิยมโดยรัฐ” ฯลฯ ภาคที่สองว่าด้วยฐานะทางประวัติศาสตร์ของนายปรีดี พนมยงค์ ประกอบด้วยข้อคิดข้อเขียน วิเคราะห์ วิพากษ์ปรีดี พนมยงค์ที่โยงใยมาถึงปัจจุบัน “ภาพลักษณ์ปรีดี พนมยงค์กับสังคมนิยม” โดยมรกต เชาวจินดา

การตั้งข้อสังเกตและการวิเคราะห์เค้าโครงการเศรษฐกิจของปรีดี พนมยงค์ โดย กัญญา ติลาสัย และ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ก่อให้เกิดมุมมองใหม่และสะกิดใจให้คิดทบทวนอย่างพิถีพิถันระหว่า ภาคสามคือเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ อาทิเช่น ประกาศของคณะราษฎร ฉบับที่หนึ่ง คำกราบบังคมทูลของคณะราษฎร สำนักราชราชหัตถเลขาคณะราษฎร คำชี้แจงเค้าโครงการเศรษฐกิจ ของหลวงประดิษฐมนูธรรม พระบรมราชวินิจฉัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ฯลฯ เป็นข้อมูลสำคัญเบื้องต้นให้ผู้สนใจได้รับรู้และนำมาศึกษาวิเคราะห์วิจารณ์เป็นพื้นฐานเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับผู้ใฝ่รู้วิถีใหม่ทางวิชาการควรมีไว้เป็นเจ้าของ

คำถามชิงรางวัลประจำฉบับ

• คำถาม ข้อความใดถูกต้อง

- พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ต่อสู้ร่วมกับขบวนการเสรีไทย ทำการต่อต้านกองทัพญี่ปุ่นในประเทศไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒
  - อาจารย์ป่วย อังภากรณ์ ไม่มีโอกาสได้พบกับ นายปรีดี พนมยงค์ ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ แต่ได้มาพบกันเมื่อสองท่านลี้ภัยไปอยู่ต่างประเทศแล้ว
- ผู้มีสิทธิส่งคำตอบ คือสมาชิกสถาบัน หรือปรีดีสารเท่านั้น
  - ผู้ตอบถูกได้รับหนังสือ “เศรษฐกิจการเมือง (เพื่อชุมชน) ๑๐ ฉบับปรีดี พนมยงค์” ๓ รางวัล
  - จับฉลาก หากมีผู้ตอบถูกเกินกว่า ๓ ราย
  - ส่งคำตอบมาที่ สถาบันปรีดี พนมยงค์ หมดเขตวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๒

“ปรีดีสาร”

เป็นจุดสารประจำ สถาบันปรีดี พนมยงค์ กำหนดออก ๓ เดือน/ฉบับ ปีละ ๔ ฉบับ

กองบรรณาธิการ

ดร. โชตชัย สุทธาเวศ บรรณาธิการ
นายสินธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย รองบรรณาธิการ
นายนิมิตร์ พิพิธกุล
นางสาวพิน้ำ เถลิณญา
นางสาวนงคัลลักษณ์ เหล่าวอ
นางจุฬาลักษณ์ไวยาวุธ คณานฤกษ์

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร วัฒนคุณ
นายสันติส พึ่งประดิษฐ์
นายระวี ฤกษ์จำนงค์
นางศุภฎี บุญทัศนกุล
นางวานี สายประดิษฐ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนม เอี่ยมประยูร
นายพิภพ อังไชย
นายสันติสุข โสภณสิริ

- สมาชิกสถาบัน มีสิทธิรับ “ปรีดีสาร” และประโยชน์อื่นๆ ตามสิทธิที่กำหนดไว้ ค่าสมัคร ๓๐๐ บาท/ปี
- สมัครเป็นสมาชิก “ปรีดีสาร” อย่างเดียว ค่าสมัคร ๑๕๐ บาท/ปี

สมัครได้ที่ :

สถาบันปรีดี พนมยงค์ เลขที่ ๖๕/๑
ซอยทองหล่อ สุขุมวิท ๕๕ เขตวัฒนา
กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐
โทรศัพท์ ๓๘๑๓๘๖๐-๑
โทรสาร ๓๘๑๓๘๕๕

บทความที่ตีพิมพ์โดยผู้เขียนใน “ปรีดีสาร” ไม่จำเป็นต้องส่งต้นฉบับปรีดี พนมยงค์ จะเห็นชอบด้วยทั้งหมด ผู้สนใจร่วมเขียนโปรดส่งบทความมายังสถาบันปรีดี พนมยงค์ และหากเป็นไปได้กรุณาพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์และส่งบทความมาพร้อมดิสดิสก์กองบรรณาธิการสงวนสิทธิ์ที่จะลงหรือไม่ก็ได้ หรือ อาจลงโดยมีการตัดทอนข้อความบางส่วนตามความเหมาะสม